

KEMAL TAHİR

Halk Plâjı

SAMİM AŞKIN

Kemal Tahir
(1910-1973)

Kemal Tahir İstanbul'da doğdu. Gazihasanpaşa Rüştiyesi'ni bitirip girdiği Galatasaray Lisesi'nin ikinci sınıfından ayrılarak öğrenimini yarıda bıraktı. Avukat katipliği, ambar muhasipliği, gazetecilik gibi işlerde çalıştı. 1938'de, Nâzım Hikmet'le birlikte yargılandığı Donanma Komutanlığı Mahkemesi'nde on beş yıl hapse mahkum edildi. On iki yıl Çankırı, Çorum, Kırşehir, Malatya cezaevlerinde yattıktan sonra, 1950'de Genel Af Yasası uyarınca geri kalan cezası bağışlandı. 1955'ten sonra yayımlamaya başladığı romanlarıyla edebiyatımızın önde gelen yazarları arasına katıldığı gibi, tarih konusundaki görüşleriyle de düşün hayatımızı etkiledi. 21 Nisan 1973'te, bir kalp krizi sonucunda İstanbul'da öldü.

Halk Plajı

Kemal Tahir

İthaki Yayınları 1078

Genel Koordinatör: *Tuğçe Nida Sevin*

Son Okuma: *Selçuk Aylar*

Kapak Uygulama: *Şükrü Karakoç*

Grafik Uygulama: *Özge Boz*

1. Baskı, Şubat 2016, İstanbul

ISBN: 978-605-375-527-2

Sertifika No: 11407

© **İthaki, 2016**

Bu kitabın telif hakkı Kemal Tahir Vakfı temsilcisi ONK Ajans Ltd. Şti.'den alınmıştır.

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. Ltd. Şti.'nin yan kuruluşudur.

Bahariye Cad. Dr. İhsan Ünlüer Sok. Ersoy Apt. A Blok No: 16/15

Kadıköy - İstanbul

Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34

editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kemal Tahir

HALK PLAJI

ACI MÜREKKEP: OKURUN İKİ GÜNLÜK ZEVKİ

Türkiye'nin yayıncılık hayatında, gazeteler, yayınevleri ve yazarlar arasındaki edebi ve ekonomik ilişkilerin belki biraz daha amatörce yürütüldüğü yıllarda, Kemal Tahir gerek kendi ismiyle, gerek müstear isimle, son derece zor koşullar altında, inanılması güç bir eforla büyük küçük sayısız esere imza atmıştı. Bu yoğun mesainin izleriyle dolu olan mektuplarından herhangi birine bakmak, “yazarlık mesleği” hakkında bir fikir vermeye yetecektir: “İki seneden beri şu kitapları yazdım: *On Küçük Zenci*, *Bir Kirpiğin Yarısı*, *Bir Acaip Aile*, *Ödeşmek*, *Maceraya Tutku*, *Muhallebi Çocuğu*, *Bir Gecenin Beyliği*, *Gönül Denen Hayvan*, *Yedek Sevgili*. Bu dokuz roman 1850 sayfa tutuyor... Hem hepsi bu kadar değil, *Sevgilim İmdat*, *Sağır Dere*, *Bir Haşarı Delikanlının Macerası*, *Kelleci Mehmet*, *Küçük Balık* isimli beş tane roman daha var. Bunlar şunun bunun elinde basılacak yer arıyorlar. Bir tercüme polis romanı, bir komik roman, Claude Farrere'den diğer bir tercüme de bende duruyor. Şimdi, bu gece sana bu mektubu yazdıktan sonra yeni bir romanın planını yapmaya mecburum. Ona da derhal başlayacağım. Bir ayda bitirmeliyim. Hasılı her ay bir roman yazıp satamazsam, geçinmek imkansız gibi bir şey...”

Dolayısıyla, bir başka mektubunda şu satırlarla karşılaştığımızda herhangi bir şaşkınlık yaşamayacağımızdan emin olabiliriz: “Jack London'ın Martin Eden isminde bir roman kahramanı vardır. Bilmem okudun mu? Ömrü hikâyeler yazmakla ve bunları gazete ve mecmualara yollamakla geçen bir biçare. Ben işte, son günlerde ona benzedim.”

Halk Plajı da Kemal Tahir'in müstear isimle imza attığı, 1954 yılında Çağlayan Yayınevi tarafından yayımlanan bir roman. Söz konusu döneme yayınevleri cephesinden baktığımızda, onları da en az yazarlar kadar renkli bir faaliyet içerisinde görüyoruz. Çağlayan, son sayfalardaki ilanlarda “her ay en az iki gününüzün zevkli geçeceğini” garanti eden, okurlarına kitapların yanı sıra portatif kitap rafları hatta elbiselik kumaş dağıtan bir yayınevi. Kemal Tahir'in yukarıda nakledilen satırları, okurların bu en az iki günlük zevkinin nelere mal olduğunu görüp buruk bir şekilde gülümsememize neden olabilir. Ama sonuç olarak o yıllarda Çağlayan'ın dışında Plastik Yayınlar, Ekincigil Yayınevi ve daha başka birçokları, bir yarış havası içerisinde en fazla sayıda okura ulaşmaya çabalıyor, yazarlar da ister istemez kabul ettikleri bu güç koşulların esiri olarak yollarına devam etmeye çalışıyorlardı. Özellikle müstear isimlerin kullanıldığı kitapların yazımı sırasında çok fazla müsveddenin çöpe gitmediğini tahmin edebiliriz elbette.

Halk Plajı, Kemal Tahir'in tanıdık üslubuyla kaleme alınmış bir “yerli roman”. Yazarının alamet-i farikası olmuş diyaloglarla bir oturuşta okunabilecek küçük bir kitap olmakla birlikte, insanın ağızında acı bir tat bıraktığını da eklemek gerek. Neredeyse bütün bir kişiler kadrosunun yanında, doğal unsurların da karanlık, sevimsiz bir yüzle karşımıza çıktığı, “insanlık durumu”na dair hayli karamsar bir tablonun çizildiği ve “Samim Aşkın”ın adeta kahramanlarını birbirlerinin insafına terk ettiği bir roman. Ama renkli diyalogların okurları eğlendireceğine de kuşku yok.

Bugün *Halk Plajı*'nı yeniden okurlarla buluşturmak, hem Kemal Tahir'in romancılığını, hem de dönemin yayıncılık dünyasını hatırlamak üzere zevkli bir girişim niteliğinde. Orijinal kapağıyla birlikte sunduğumuz kitabın, bir zamanlar ilk yayıncının garanti ettiği zevkli saatleri bugün de yaşatabilmesi beklentisiyle...¹

[1](#) Çağlayan baskısında net olarak anlaşıl原因an ifadelerden birkaçı, metni tamamlama vs. yoluna gidilmediğinden dolayı bu baskıda da korunmuş, bazıları ise düzeltilmiştir.

Birinci Kısım

LÜKS KABİNELER

Sırtı yeşil ışıltularla parlayan kocaman bir sinek, 14 numaralı lüks kabinenin kapısından vınlayarak girdi, çıplak beton duvarları, çıplak tavanı bir hamlede dolaştı. Döşemedeki yarı kurumuş balgamları ve hamamböceği ölüsünü hortumunun sert ve sınırlı hareketleriyle didikledi. Dibinde bir miktar boyalı ispirto bulunan kiloluk rakı şişesinin mantarından, iskemlenin arkalığına asılı eski atlet fanilasına uçtu ve nihayet, ıslak nefeslerle uyuyan Davut Bey'in ayaklarından birine kondu.

Derisi kahverengine dönmüş bu pis ayak, siyah tırnakları, çatlak tabanı ve yamru yumru nasırlarıyla acayip bir hayvan ölüsüne benziyor, karyolanın çarşafsız şiltesi üzerinde, bir daha kullanılmayacakmış gibi, yana devrili duruyordu.

Koca sinek diz kapaklarına doğru yürüdü, kısa keten pantolonun yamalarıyla lekelerinde gezindi, sık soluklarla kalkıp inen midenin üstünde bir müddet dinlendi.

Davut Bey'in güneşten yanmış vücudu da pas rengindeydi. Vaktiyle tıkız, tombulken sonradan zayıflamış olduğu için derisi porsuyup sarkmıştı. Bu sarkış, yüzünün hatlarındaki hazin ve hilekâr sivrilikleri büsbütün meydana çıkarıyordu.

Koca sinek on günlük kırçıl sakallarla kaplı sivri çenede biraz tepindi, sivri burnu, fırlak elmacıkları ve şakağa iyice yapışmış ince kulağı yokladıktan sonra ağzın kenarına geldi.

Davut Bey bu temasla dudaklarını araladı: “Resmen orospu mu? Resmen orospu ne demek?” diye sayıkladı.

Fazla içtiği gecelerin sabahında, uyanmak üzereyken, hep aynı rüyayı – pembe kombinezonunun askılarından biri omuzuna kaymış, etekleri diz kapaklarından yukarıya sıyrılmış Naciye'yi – görür ve aynı sözleri sayıklayıp kendi sesiyle uyanırdı.

Uzun kırçıl kaşlarının gölgesindeki kırmızı damarlı bulanık gözlerini bir müddet kırıştırdı, eski bir hıncı ve tatlı bir hatırayı aynı zamanda ifade eden iştahlı bir hareketle dilini dudaklarında dolaştırdı.

Koca sinek havalandı, kabineye sırtının yeşil renginden iğrenç bir şeyler bırakarak çıkıp gitti.

Davut Bey'in artık işlemeye başlayan beyni, ham demirden yapılmış büyük bir bilya gibi, başının içinde yuvarlanıp zıplıyor, sesine yakın bir yeri fena halde ağrıyordu.

Bu ağrıyı bir müddet tanıdık bir ses gibi dinledi; damarlarından geçerek sağ koluna doğru yürümesini âdeta gözleriyle takip etti.

Sapsarı derisinden mor damarları fırlamış bu yorgun kol, karyoladan dışarı sarkmıştı. Yumruğuyla, kiraz ağacından yapılmış bir eski ağızlığı sımsıkı tutuyordu.

Davut Bey, boyalı ispirtoyu fazla içip üstüne de afyon yuttuğu geceler ateşi bastırmadan sızacağını bildiğinden, sağ kolunu sigarayla beraber dışarı uzatır, kendisini tamamiyle kaybettiği halde bunu asla yatağa yaklaştırmazdı. Yüksek sesle, “Demkeşliğin nizamını daha bozmamışsın Davut!” dedi. “Akıl uyumuyor da ondan. Akıl zaten uyanık!” Bu nizamı öğrenip tatbik edinceye kadar kaç yatak, yorgan, kaç yastık, kaç kat iç çamaşırı yaktığını hatırlayarak kendisini akıllılardan saymasına şaşıtı.

Sigara sonuna kadar yanmış, ağızlığı külle tıkamıştı. Üfleyip açtı, ucuyla karnını kaşdı. Başının altında yastık olmadığı için kafasını biraz kaldırarak kapıdan dışarı, gökyüzüne ve ağaçlara baktı, kendisine mahsus bazı işaretlerden saatin dörde yaklaştığını anladı. Ancak üç saat uyuduğu halde, “Vay canına leş gibi yatmışız,” dedi.

Kiloluk şişe gözüne ilişti. Dibindeki boyalı ispirto, beton döşemenin rutubetli kurşunîliği üzerinde daha koyu görünüyordu. Tırnaklarının kiri ile bu renk arasında bir münasebet kurdu. “İkisi de birbirinden farksız, ikisi de bok!” diyerek suratını buruşturdu ve Maliye Tahsil Şubesi Müdürü iken beraber çalıştığı bir muhasip arkadaşı, mütemadiyen tırnaklarını kemiren Adnan Efendi’yi hatırlayarak; “Herifteki mide değil, işkembe imiş,” diye söylendi.

Dirseğine dayanıp doğrularak iskemleye baktı. Canı sigara istiyordu. “Can doymaz. Akıl uyumaz. Gönül kocamaz. Bunlar ne bela?” diyerek ümitsiz ümitsiz başını salladı.

Pakette bir tek sigara kalmıştı. Sabahleyin üst üste üç sigara içmedikçe öksürüğün arkasını kesemediği için telaşlandı. Tek sigarayı evirip çeviriyor, şu saatte iki tane daha bulmanın zorluğunu bildiğinden yakıp yakmamakta tereddüt ediyordu. Halbuki böyle direnmelerin hiçbir zaman fayda vermediğini de bilmez değildi. Nitekim düşüncesinin bir yerinde her şey birbirine karıştı. Nemli kibriti zorla çakarak sigarayı yaktı ve ilk nefeste öksürmeye başladı. Bacaklarını karyoladan sarkıtmış, kollarını karnına sıkıca basturarak iki büklüm olmuştu. Midesinden kopan ekşi, bulanık, sert bir şey boğazına doğru çıkıyor, geçtiği yerler tamamıyla yara imiş de kabuklarını sıyrıyormuş gibi göğsünü sızlatıyordu. Rutubetli beton ve kirli insan vücudu kokusunu – hakikatte boyalı ispirto ve afyon kokusunu – şiddetle duyarak bir müddet öğürdü, nihayet öfkeli deniz hışırtılarıyla döşemeye tükürdü.

Bu esnada kalın ve kabadayı bir ses:

“Hay Allah belanı versin moruk!” dedi. “Ulan bu ne biçim balgam? Yumruk kadar balgam mı olurmuş, namussuz?”

Yaz mevsiminde nalın giymeyi dahi israf sayarak daima çıplak gezen, bu sebeple ayak sesleri asla duyulmayan Süleyman Efe, kocaman vücuduyla pervaza dayanmıştı. Her zamanki gibi kasketi başındaydı. Pos bıyıklarını güzelce kıvrımış, karaya boyadığı saçlarının kasketinden dışarıda kalan kısmını “güvercin kanadı” denilen şekilde taramıştı. Sırtında filtikostan siyah ten fanilas, bej renkli yakasız frenk gömleği vardı. Kocaman göbeğinin altında, pantolonunu bir asker palaskası tutuyordu.

Semtin yeni yetişen delikanlıları, bunlardan bilhassa zengin evlatları, hatırını sayarlar, Efe’ye “eskilerden” diyerek hürmet ederlerdi. Süleyman Efe, boş zamanlarında kahveye gider, gençleri etrafına toplayıp, onlara külhanbeyliğinden, tulumbacılığından anlatır, kendisini de araya karıştırarak “on ikiler”in maceralarını hikâye eder, kabadayılığın, kerhanelerde dost tutmanın raconlarını sayıp döker, namlı kavgaların yadigârı bıçak ve kurşun yaralarını gösterir, bıçağın ucunu tutup ölçülü yara açmanın, fesi ele alarak iki yüzlü Dağıstan kamasına karşı çıkmanın usullerini gösterirdi. Hasılı vurmuş, vurulmuş, nam verip nam almış, fakat – kendi tabiriyle hiçbir zaman edepten ayrılmamış – “alnı açık” delikanlılardandı. Halk Plajı’nın kurulma sıralarında, canları başlarına sıçrayan yobazların arkasına düşmüş, yakıp yıkmaktan dem vurarak epeyce hünerbazlık etmişti ama sonunda “Şeriatın kestiği parmak acımaz; mademki hükûmetimiz müsaade vermiş, bize halt etmek düşer,” diyerek eski dostu Şükran’la beraber buraya kapılanmıştı. Kışın bekçilik, yazın şezlong ve mayo kiracılığı ediyor, ayrıca lüks kabinelerin temizliğine ve idaresine bakıyordu.

Süleyman Efe, tekrar öksürmeye başlayan Davut Bey’e çıkıştı:

“Gebereceksin deyyus, at şunu!”

Davut Bey, yaş dolu gözlerle baktı. Suratı morarmış, kirli kırçıl saçları dikilmişti. Bir taraftan elini hem ‘Defol’ hem de ‘Boş ver’ manasında sallarken, diğer taraftan Efe ile inada girmiş gibi, sigara

dumanını, esrarkeşlere mahsus derin ve kindar bir nefesle ciğerinin en uzak damarlarına kadar göndermeye çalıştı. İki öksürük arasında:

“Şuradan bana iki cıgara bul,” dedi, “dükkânlar açılınca beş tane veririm. Namussuzum ki...”

“Elbette namussuzsun! Dün gecedен beri bir paketi hakladın mı? Çüş oğlum, kesene de yazık, canına da.”

“Haydi Efe, iki cıgara ver, üç cıgara faizi var...”

“Laf mı şu? Sanki bizim cıgarayı bıraktığımızı bilmez gibi... Allaha şükür biz bu cenabetten kurtulduk. Boşla gitsin birader, işte sana baba öğüdü. Hiçbiriniz benim kadar tiryakisi olmayın. Sen sabah sabah üç tane mi içersin? Ben beş tane içmeden kendimi toplamazdım. Tam kırk sene içtim. Hem de sizin gibi inhisar gübresi değil, halis Bafra kaçağı. Barut gibi. Türkçesi, zehir. Bir sabah bu biçim bir öksürük yaptı. Ölüyoruz, ötesi yok. ‘Canımdan iyi mi?’ dedim, boşladım gitti.”

“Lafı uzatma. Şart olsun beş tane veririm. Şükran Abla’da vardır. Kap, gel.”

“Nereden kapıp geliyoruz, düdük? Karı kaçınıcı uykusunda! Uyandırayım da başıma iş mi açayım? Bu sabah iki eksik ziftlen. Ben içseydim, baş üstüneydi.”

“Aman Efe, ayaklarını öpeyim, üç cıgara içmeyince ben yerimden kalkamam. Sende vardır. Otladıklarımı tekrar paketlere doldurup...”

“Ne demek?”

“Gece vakti tütünsüz kalanlara on kuruş fazlasına satıyorsun. Yalan mı, pezevenk?”

“Ulan size iyilik yaramaz ki! Bir tek cıgara için sırasında adama kul köle olursunuz, nefesiniz genişledi mi... Tövbe yarabbi! Sen şimdi cıgara düşüneneğine bizim karıyı düşün. Bak, Şükran Abla gelir de bu balgamları görürse, karışmam, işini bitirir.”

“Şükran’ın iş bitirmesi yirmi beş sene evvelki mesele değil miydi? Tadına baktığımdan bilirim. Hâlâ o ince zanaatı bırakmadınız mı?”

“Ağır ceza reisi seni benden sormamalı ki, domuz niyetine yatırıp kesmeliyim. Bu ne biçim söz?”

“Namusuna mı dokundu? Kaç kere üstümüze gelmedin mi? ‘Keyfinize bakın,’ demedin mi?”

“Sus yahu!” – Süleyman Efe etrafına bakındı. – “Biri duyar da sahi zanneder. Ben şakalaşıyorum. İki cıgaranın ne kıymeti var? Beş vereyim. Elin ne zaman ferahlarsa ödersin. Lâkin sen de Lâzoğlu işini yoluna koy.”

“Hangi iş?”

“Ulan, biz dün gece ispirtoyu bedavadan mı içirdik, afyonu anafordan mı bulduk? Aklına tükürdüğümün bunağı! Kahve ocağı meselesi. Doğrusunu istersen ben ocak heveslisi değilim, asıl sana yüreğim acıyor. Belli başlı bir işin olmasın mı? Ömrün yazın deniz hamamında, kışın Tophane’nin bitirim hamamında mı geçecek? Dün gece ‘olur’ diyen sen değil misin?”

“Şimdi aklıma geldi. Elbette! Ben sözümün eriyim. Bende kalleşlik aramayacaksın. Lâzoğlu’nu bana bırak.”

“Bıraktım gitti! Kulağını büküver. ‘Trabzon’daki eşşeklik burada sökmez,’ dersin. Herif sipsivri bir erkeklik davası tutturmuş. ‘Babam mezardan çıkarsa bende yalan kâfir!’ diyor. Korkarmış. Neden korkar, anlamam ki.”

“Aldırma, böyle diyenler daha çabuk yola gelir. Oğlanlar hazır mı?”

“Hepsi dünden hazır. Daha geçenlerde bir iş olmuş. Bizim aslan kahveci, ‘Ben kimseye haraç yedirmem,’ demiş. Sarı Oğlan’a bir kahve yapmamış.”

“Öyleyse günah bizden gitti Efe.”

“Değil mi ya! Herif bindiği dalı kestiyse, Süleyman Efe ne halt etsin?”

“Şükran kalkar da buranın pisliğinin görürse...”

“Boş ver. Sen bugüne bugün bizim babamız sayılırsın. Cevahir taşı çamura düşmekle kıymetini kaybetmez. Dünyadır bu, ucu uzundur. Ben şimdi iki kürek kum getirir şıpınışi temizlerim.”

“Sağ ol Efe! İyi adamsın, tam arkadaşsın.”

Davut bey, bunları kederli bir minnetle söylemişti. Süleyman Efe'nin yüzüne aç bir köpek gibi yalvararak bakıyor, sigaraları bekliyordu.

Efe yarım döndü, arka cebinden bir teneke kutu çıkardı; bunun içinde her cinsten toplama sigaralar vardı. Dört tane Birinci, bir tane de Bafra ayırdı:

“Buyur baba,” dedi, “işte bir tane de Bafra. Önce bunu yak, benzine kan gelsin.” İçini çekti. “Biz de senin vaktiyle çok cıgaralarını, rakılarını içtik. Senin evveliyatını düşünürüm de Davut Beybaba, ‘Hey gidi kavanoz dipli dünya hey!’ derim. Bir vakitler hovardalıkta padişah gibi hüküm yürütürdün, Fehim Paşa gibi. Evlerin en körpe piliçleri zatına mahsustu. Seni Naciye kahpesi yere vurdu. Hem de nasıl vurdu? Allah beterinden saklasın!”

Davut Bey Bafra'yı yakmıştı, öksürmemek için kendini sıkarken inliyordu. Süleyman Efe, karşısındakinin pek hoşlandığı bir meseleden bahsettiğini sanarak:

“Geçmiş gün baba, ben o karının marifetine akıl erdiremedim,” dedi. “Senin gibi uçarı, gün görmüş zamparayı nasıl yere vurdu? Bizim Şükran'a bakarsan böylelerinin yatak hali yaman olurmuş. Bir kere tadını alan bir daha ayrılamazmış. Ha, ne dersin?”

Davut Bey hırıl hırıl hırlayan göğsünü eliyle örtmüş, tokattan çekinir gibi gözlerini kısmıştı. İki sene gece gündüz aynı evde yaşadıkları halde Naciye'nin sırrına vâkıf olamamış, Efe'nin sorduğu soruların cevabını hâlâ bulamamıştı. Bu meseleyi düşünürken her zaman o vaktin Davut Bey'i gözünün önüne geliyordu. Kalıplı, kıyafetli, alımlı, çalımlı bir erkek. Saat, kordon, kol düğmeleri 24 ayar altın, yüzükler, elmas, kravat iğnesi halis inci. Elbiseler İngiliz kuponu, gömlekler safi ipek. Cüzdan dolu. Hovardalıkta tecrübeler hudutsuz. Böyle bir adam, günün birinde, maiyetindeki memurlardan birinin genç karısına şakacıktan takılıyor. Kime anlatsan inanmaz. Hem de gösterişsiz bir kadın. Gözleri yeşil, derisi buğday. Etine dolgun ama ufak tefek. Tam altı ay, elini eline sürmeden, gülerek ‘olmaz’ demiş, fakat her defasında bu ‘olmaz’ı, yanaklarını çukurlaştırarak ‘biraz daha gayret, görmüyor musun razıyım,’ der gibi söylemişti.

Tanıştıklarından tam altı ay sonra, otele, apartmana, hatta sinema locasına gitmeyen kadını, nihayet buraya, bu 14 numaralı lüks kabineye düşürdü. Naciye'nin ilk sözü, “Siz beni resmen orospu edeceksiniz!” demek oldu. “Resmen orospu mu? Resmen orospu ne demek?” “Yani vesikalı, Abanoz mallarından.”

Davut Bey, Naciye'nin cilveli kız çocuğu sesini aynı tazeliğe yeniden duydu.

Naciye, sevişme anlarında şuurunu tamamiyle kaybeden, işin tadını hilesiz çıkaracak kadar kendisini kapıp koyuveren, eşi görülmemiş bir coşkununla doludizgin teslim olan kadınlardandı. Lakin asıl hususiyeti, gene de hiçbir şey vermemiş gibi ayrılmasında, erkeği eskisinden daha tutkun, hasretten ve iştahattan daha kudurmuş bırakmasındaydı. Mamafih Naciye'nin bu hususiyeti her erkeği aynı surette kavramıyordu. Mesela kocası olacak nâmerdin yüz yirmi okkalık Ermeni dostunu düşünmüştü de kaç kere “Hayret doğrusu!” diye şaşmıştı. “Naciye nerde, bıyıklı Ermeni dudusu

nerde?”

Süleyman Efe, lafı değiştirmiş, bir başka kadını anlatmaya başlamıştı. Davut Bey, üçüncü sigarayı yaktı, gizli bir şey yapıyormuş gibi eğilip şişeyi yerden aldı. “Biz günde üç paket cigara içiyoruz. Yani 60 cigara. 24 saatin 4 saatini uykuya çıkar, aşağı yukarı 14 dakikaya bir cigara düşer. Şu halde şimdi yarım saatlik duman hazır. Sonrası? Bu dünyanın ‘sonra’sı var mı ki namussuz? Yarım saat sonrasını Rokfeller bile garanti edebilir mi?”

Zihni gene, senelerce yaptığı Maliye Tahsil Şubesi Müdürlüğü’nden kalma bir alışkanlıkla hesaplara dalmış olarak kapıdan çıktı.

“Baba, atleti unuttun, atleti.”

Süleyman Efe’nin sözüne döndü. Herif kirden simsiyah olmuş atlet fanilasını iki parmağının ucuyla tutmuş gösteriyordu.

Davut Bey geri döndü. Dünya üzerinde giyim eşyası olarak kısa keten pantolondan sonra bu delik deşik atlet fanilasına sahipti. Başka hiçbir şeyi yoktu; ne yatak, ne yorgan, ne çorap, ne mendil... Bunu Süleyman Efe de hatırlamış olmalı ki sordu:

“Önümüz kış, ne halt edeceksin be adam? Sen hiç canını düşünmez misin?”

“İsa Peygamber ne demiş Efe, koskoca İsa Peygamber? ‘Hayatınız için ne yiyeceğinizi ve ne içeceğinizi ve hem dahi cesediniz için ne giyeceğinizi düşünmeyin,’ buyurmuş. İlerisini düşünen serserilik payesine erişemez. Serserilik, maskaralık değil.”

Gene Maliye Tahsil Şubesi Müdürlüğü’nden kalma, maiyet temennası bekleyen, mağrur yürüyüşüyle uzaklaştı.

Arkasından bakan Süleyman Efe,

“Hey Allah,” diye nefretle başını çevirdi, “şuna bak. En ufak lakırdısı, hâşâ sümme hâşâ, İsa Peygamber! Tevekkeli bunu bu hale getirmedi, kurban olduğum!”

İyice öfkelenmişti. 14 numaralı lüks kabinenin ortasına, dişlerinin arasından keskin ıslıklı bir kabadayı tükürüğü fırlattı. Sonra kum getirip temizlemek için kürek almaya gitti.

Davut Bey, ambar olarak kullanılan kulübenin tozlu pencere teline gözünü uydurmuş, içerisini gözetliyordu. Zihninin en olmaz yerde rakamlarla uğraşması nasıl maliyecilikten kalmışsa, her fırsatta bir şeyleri gözetlemek de kendisine plajcılıktan yadigârdı.

Sabahın alacakaranlığında bir şey seçmenin imkânı olmadığını bildiği halde gene dikkatle bakıyor, “Şu kurşunî yığın, herifin yorganı. Lâzoğlu, it gibi kıvrılmış,” diye düşünüyordu. “Bu Anadolu serserilerinde mutlaka bir gurbet yorganı olur. Bu namussuzlar ya külüstür bir karıya sarılacaklar, yahut ki pis bir yorgana.”

Bu sarıda “Lâzoğlu” dedikleri kayıkçı Dursun’un daima başucuna bıraktığı paketten birkaç sigara aşırmaq aklına geldi. “Tamam,” diye güldü. “Lâz’ı nasıl soyuyorsun yavrum? Herif kan davası yüzünden adam vurmuş, mahpuslarda yatmış, öldürölmek korkusuyla gurbete çıkmış. Kapıyı sürmelemeden gözünü kırıyor mu?”

Davut Bey, kolunda şişesiyle tekrar yürüdü, ikinci kat kapalı kabinelerin uzayıp giden balkonunda durup bütün plajı seyre daldı.

İki kat üzerine betondan yapılmış kabineler Halk Plajı’nın kumluğunu yarım daire şeklinde çevirmişlerdi. Karşı köşede, Recep Efendi’nin işlettiği büfe - yani camekânlı kahve ocağı - onun yanında Süleyman Efe’nin kiralık mayolarla şezlongları koyduğu kulübe, ortada, üstüne banka ve sigorta şirketlerinin reklamları yazılmış büyük şemsiyeler ve uçları süzgeçli duş boruları vardı. Bunların hepsi şimdi Davut Bey’e sabah alacasında, insandan uzak, faydasız ve yorgun görünüyorlardı.

Deniz cam gibi düz, kumsal dünkü ayak izleriyle deniz gibi dalgalıydı. Tan yeri çoktan ağarmaya başladığı halde Adalar’da tek tük ışıklar hâlâ söndürölmemişti. Rengi gittikçe açılan kumsalın boz yarım dairesi ile bu ışıklar arasındaki su derin bir uçuruma benziyordu.

Davut Bey manzaraya bakıp dururken müphem korkulara ve insanı yaşamaktan usandıracak derin bir ümitsizliğe düştü, şişede kalan zıkkımı da bir hamlede yuvarlayıp kendisini bu uçuruma atıvermeyi düşündü. Halbuki bir yudum içerse sarhoşluğunun tazeleneyeceğini, tekrardan keyiflenerek artık akşama kadar durmadan ispirto isteyeceğini biliyordu. “Gündüz içersek müşteriler rahatsız oluyormuş,” diye somurttu, “millete kazık mı sokuyoruz? Ne halt etmeli bilmem ki! Bir dağ başına çekilip mağaraya mı kapanmalı?”

“Mağaraya kapanmak” sözleriyle tekrar Naciye’yi hatırlamıştı. Onunla beraberken tattığı zevki, senelerden beri hiç unutamadığı o yaman ürpermeyi, şimdi belkemiğinde aynı yakıcı seğirmelerle duydu. Sıska dizleri titremeye, nefesi daralmaya başladı. Büyük bir yorgunluk hissederek yere çömeldi, sırtını kapalı kabinelerin beton duvarına dayadı, gözlerini kısıtı. Üflediği sigara dumanı sanki şişeyi dolduruyor, biçimini bozarak onu yavaş yavaş 14 numaralı lüks kabineye benzetiyordu. “Pembe kombinezonunun bir askısı omuzundan kaymış. Etekleri dizlerinden yukarıya sıyrılmış.”

Davut Bey şişeyi başına dikti. Kana kana içeceğini zannettiği boyalı ispirto ikinci yudumda bitiverince gözlerini hayretle açtı. Hakikaten boşalıp boşalmadığını anlamak için kiloluğu havaya kaldırdı. “Hep böyle biter bu namussuz,” dedi, “böyle en umulmaz yerde bitiverir.”

Şimdi şişenin içinde yılan yavruları gibi rakamlar kıvrılıyor, bir el durmadan kâğıt imzalayıp para destelerini oradan oraya atıyordu. Bunlar zimmetine geçirdikten sonra tamamını Naciye’ye kaptırdığı

87 bin lira olmalıydı.

Arkasından tevkifat. İki buçuk yıla mahkûmiyet. İki buçuk yıl, yani 120 hafta, yani 900 gün, 21.600 saat. Ve namütenahi dakika. Beheri bazen bir güne, bazen bir yıla bedel dakikalar.

Hele cezayı temyiz tasdik edince Naciye'nin kat'î surette alâkayı kesmesinden sonra geçen ve kendisini tam 20 sene ihtiyarlatan o müthiş 15 ay!

Haysiyet, şeref, gurur, yani kısacası insanlık namına nesi varsa hepsini alıp götürən, geriye sadece pis bir çamur yığını, bir çirkef birikintisi bırakan ümitsizlik.

Şişeyi az kalsın, İstanbul Tevkifhanesi'nin avlusunu, "cehennem kazanı" dediği o nefes alınmaz namussuz meydanı hatırlatan kumsala fırlatacaktı. "On beş kuruş eder," diye düşünerek gene yavaşça yere bıraktı.

"Ne oluyor Davut Ağabey?"

Davut Bey başını kaldırarak aşağıdan yukarıya, Süleyman Efe'nin dostu Şükran Abla'ya baktı. Kadının sırtında eski püskü bir ipek sabahlık vardı. Önü açık olan sabahlıktan derilerini patlatacak kadar şişmiş hasta bacakları görünüyordu. Kocaman göbeğinin üzerinde kocaman memeleri, dolu heybe gözleri gibi sarkmıştı. Vücut, omuzlarından itibaren aşağıya doğru görülmemiş bir şekilde genişliyor, Şükran Abla'nın artık yürümekle hiçbir alâkası kalmadığına insanı inandırıyor. Buna mukabil dar omuzların üzerinde buruşuksuz güzel bir boyun, elli yaşına rağmen kırışksız güzel bir kadın yüzü, cilve ile gülümsemekteydi:

"Bir şey mi dedin Şükran Abla?"

"Şişeyi kaldırdın da... Merak ettim."

"Şişeyi... Evet, kaldırdım"

"Hani gündüz içmeyecektin? Gene aybaştın tuttu galiba? Direktör İhsan Bey görmesin, vallahi kızıyor."

"Boş ver."

"Bana ne? Sana acıyorum."

"Sen eskiden beri merhametlisindir. Acırsın da hemen razı olursun."

"Vay namussuz vay! Allah seni tevekkeli bu hale getirmemiş! İştin gücün iftira. Şimdi anladım, seni bizim ahımız tuttu."

Davut Bey, Şükran Abla'nın bedduasıyla Allah'ın bazı insanlara ceza verebilmesi ihtimalini düşünerek gülümsedi.

12 yaşındayken Kadıköy'ün "Paris Mahallesi" denilen meşhur kerhanelerine sermaye yazılıp tam yirmi sene fasılasız çalışan "Kızıoğlan kız Şükran."

Hâlâ bugün bile eline geçen paralardan bir kısmını Süleyman Efe'den saklayarak Kürtoğlu'na yediren ve bir defa da yirmi kişi ile birden kaldığıyla övünen "Erkeğe Doymaz Şükran!"

Vücudundaki yedi bıçak ve iki kurşun yarasını her fırsatta iftiharla herkese gösteren, dünya kadar para kazanmış ve dünya kadar servet mahvetmiş "İmansız Şükran!"

Dans modasının alıp yürüdüğü devirde yüze yakın körpe kızı birer birer Kurbağalı'daki küçük evine düşürüp bekâretlerini iki yüz ilâ beş yüz lira arasında erbabına peşkeş çeken namlı randevucu "Sidikli Şükran!"

Hasılı senelerden beri dostu Süleyman Efe'nin koca kafasını çeşitli boynuzlarla donatıp herifi maskaraya çeviren "Cihan Yandı Şükran!"

Şükran Abla kalçasını cilveli cilveli kaşıyarak:

“Ne var suratımda?” diye kırıtı. “Neye daldın mendebur?”

Davut Bey, Şükran’ın ne mal olduğunu düşünürken kederini unutmuş, keyiflenmişti:

“Hiç, ne olsun?” dedi, “Süleyman Efe aklıma geldi de...”

“Nesi aklına geldi?”

“Erkekliği, yiğitliği... Kabadayılığı...”

“Vay sümsük vay! Alay mı ediyorsun? Elbet yiğit, kabadayı. Ne olmuş?”

“Diyorum ki... ‘Gel,’ diyorum, ‘şu geyiğin boynuzlarını bu kış odun yerine satalım.’ Kaç çeki verir dersin abla? Bir kocaman odun deposu açabilir miyiz?”

“Tuh suratına senin! Ben sana razı oldumsa acıdım da razı oldum.”

“Tamam. Demin ‘Merhametlisin’ deyince neden kızdın?”

“Merhamet değil, cahillik.”

“Hadi benimkisi cahillik. Zaten kıymeti de yoktu. Gör geç hesabı. Yerleşenleri ne yapalım, yuva kuranları? Süleyman’ı senin hovardaların çok dövdüler Şükran Abla, Allah yarattı demediler. Bu bizim Efe’nin efeliği dayağa dayanmasından ileri gelse gerek. Ben bu herifi tanıdım tanıyalı suratı çürük, kafası sargı içindeydi.”

“Oğlum, bizim gibi karılara tutulan heriflerin dayak tımarı. Sen de mahpustan çıkınca Naciye’nin zıgın gibi belalılarında, evin fedailerinden az mı dayak yedin? Benimki hiç değil biraz efelenir, köteği usulüyle yedi. Sen hiç elini kaldırmazmışsın ya! ‘Olur mu ama? Olmaz! Ayıp bir şey. Vurma kardeşim, günah!’ diye köpeklenirmişsin.”

“Bizim o sıralar aklımız başımızda yoktu. Esrar dalgası da elimizi kolumuzu bağlıyordu.”

“Kiminin kolunu esrar bağlar, kimininkini geçim derdi.”

“Artık orasını ayırt etmek sana düşer. Benim bildiğim ikiniz de maşallah dayanıklı imişsiniz. Sen orduyla erkeğe dayandın. Galata Köprüsü ‘Pes’ dedi, tamir istedi, sana vız geldi.”

“Yirmi sene evvel öyle demiyordun ama.”

“Sen de yirmi sene evvel bana ‘Sümsük’ demediydin.”

“Sahi o sıralar yakışıklı adamdın Davut Ağabey. Geçenlerde Madam Nina anlattı. Naciye’yi buraya ilk getirdiğin gün kendisi gişede bilet kesiyormuş. Senin gözün o kadar dönmüş ki, 14 numaralı lüks kabinenin anahtarını verdiğini bile fark etmemişsin. ‘Davut Bey karıyla beraber kabineye kapanınca gişeyi birisine bırakıp deliğe koştum,’ dedi. O sarılar kız on beş yaşında imiş, sen yaşta şişman erkeklerden nefret edermiş. Malum ya İhsan Bey’i seviyor. İhsan Bey de hani fidan gibi delikanlı! Madam Nina, ‘Biraz seyredince yüreğim bozulmasın mı Şükran Anne,’ dedi; Naciye’yi adeta kıskanmış.”

“Aldırma, olur böyle şeyler. Biz de günlerden bir gün İhsan Bey’i kıskanmıştık.”

“Aman bir yaşına daha girdim! Sakın sen de onları seyretmiş olma?”

“Vızır vızır. Onların da gözü dönmüş; delikli kabinenin hangisi olduğunu unutmuşlar. Şimdiki gibi aklımda. Yağmurlu bir gün, plaj inadına تنها, İhsan Bey buraya yeni direktör olmuş. Nina’yı 7 numaralı lükse attı. Canını sevdiğim ahşap barakalar! Gözümü budak deliğine uydurdum. Bu Madam Nina o zamanlar afetti, Şükran Abla, afet-i devrandı. Cıva gibi bir şey. Fısıf fısıf konuşmalardan anlaşılıyor ki, ne olacaksa bugün olacak. İhsan işi bitirmeye ahdetmiş, Matmazel Nina da artık razı.”

“Nereden anladın?”

“Böyle sıralarda kızıoğlan kız kısmısı delikanlıyı iter. Bizimki ‘Nikâhla da sonra. Günahtır. Ben kızım. Günah!’ diye ağlama taklidine geğtiği zaman kollarını oğlanın boynuna mengene gibi dolamıştı.”

“Vallahi Madam Nina’ya söyleyeceğim. ‘Davut denilen papaz sizi baştan sonuna kadar seyretmiş,’ diyeceğim.”

“Kız sen bunamaya başladın galiba. Bundan haberi yok mu zannediyorsun?”

“Başıma gelenler! Defterde o da mı kayıtlı yoksa?”

“Senden ya bir evvel, ya bir sonra. Geçmiş gün, aklımda kalmadı.”

“Öyle ise İhsan Bey’e söylerim.”

“İhsan da senin Süleyman Efe’den pek farklı değil.”

“Süleyman böyle dediğini bir duyarsa... Bak karışmam. Herif sana iyilik etmek istiyor. İleride ortak olmanız ihtimali bile var.”

“Ne üzerine? Sakın sermaye olarak seni ortaya koymasın? Ben bu kadar çürük malın ortaklığını istemem.”

“Terbiyesizin zoruna bak. Beni ne demeye karıştırıyorsun? Kahveci Recep denilen iti buradan sürüp çıkaracaksınız. Ne demiş, bil bakalım? Demiş ki, ‘Biraz tırnağım yer tutsun, plajın namusunu batıran Süleyman’la şükran’ı buradan defedeceğim, esrarkeş Davut’u müessesenin semtine uğratmayacağım,’ demiş.”

“Kime söylemiş bunları?”

“Kime söylemişse söylemiş.”

Davut Bey yere bakıp gülümseyerek:

“Yalan,” dedi, “uyduruyorsunuz. Recep böyle bir laf söylemez.”

“Ne demek? Yoksa sen Recep’ten yana mısın?”

“Hiç kimseden yana değilim ama bu işte size elimden geldiği kadar yardım edeceğim. Lazoğlu’nun birden coşup bıçağa sarılmasından, züppeleri yıldırıp dağıtmasından korkuyorsunuz. Öyle değil mi?”

“Evet, öyle.”

“Hiç korkmayın. Lazoğlu’nu bana bırakın.”

Biraz düşündü, dişlerini gıcırdattı:

“Herife kızıyorum,” diye söylendi. “Çingene maşası kılıklı deyyus! Sen bir garip amele parçasısın; benim gibi senelerce Maliye Tahsil şubesi Müdürlüğü etmiş bir adam serseri olmuş sürünürken senin para kazanıp adam olmak ne haddine? İki kitap, üç gazete okuyup kendini kurtaracak. İkide bir, ‘Zengin olmak, kendi işinde çalışmak lazım,’ diye konferans çekiyor.”

şükran Abla kara gözlerinin kız çocuğu bakışıyla Davut Bey’i adeta gözetlemeye başlamış, yüzüne hafif bir tikslenme gelmişti. Ayağının parmak aralarını eliyle ovuşturarak simsiyah kir çomakları çıkararak bu dalgın serseri sahiden iğrenç bir herifti. Süleyman demin, “Git Davut’la konuş, kahve ocağında çekmeceye oturtacağımızı söyle. Deli pezevenk işin alayında,” demişti. şükran tamamiyle mahvolmuş bu adamın böyle vaitlere metelik vermeyeceğini zaten biliyordu. Rahatsız rahatsız uyuyan sükûta nihayet vermek, önündeki pis manzaradan kendisini kurtarmak için gülmeye çalışarak:

“Daldın gitti Davut Ağabey,” dedi, “gene aklına Naciye geldi galiba?”

“Başlarım şimdi senin de, Naciye’nin de geçmişinizden! Sizden benim nedir çektiğim orospular?”

şükran cevap vermeden yürüyüp gidince, Davut Bey ellerini betona dayayarak doğruldu.

Karmakarışık saçları, buruşuk yayvan suratı ve büsbütün kamburlaştırdığı sıska sırtıyla, pek yavaş hareket eden ihtiyar ve hasta bir maymuna benziyordu.

Balkonun kenarına gelerek, elinde boş ispirto şişesiyle, bütün plaja meydan okur gibi durdu. “Bize hancı tavuğu diyorlar,” diye homurdandı. “Recep de, Süleyman da, Doktor da, herkes bize böyle söylüyor. Yolcu gübresiyle geçinen hancı tavuğu... Gidi pezevenkler... Hepsi pezevenk bunların. Hepsi deyyus.”

III

Davut Bey merdivenlerden inince, kumsalın ılık yumuşaklığını, yeni yüzülmüş uzun tüylü bir hayvan postu gibi ayaklarında hissetti.

Bu temas öfkesini dağıtacağına büsbütün arttırdı. Fakat bu öfke alkoliklerin, bazen manasız cinayetlere de sebep olsa, ekseriya kolayca dağılan temelsiz, saçma hiddetlerindendi. Bir kere gece fazla kaçırmış, kendisini hâlâ toplayamamıştı. Demin içtiği bir iki yudumun sinirlerini yatıştırarak yerde allak bullak ettiğini anlıyordu. Ellerinin belli belirsiz titremesi, kafasının gittikçe kazana dönmesi bundandı. İçinin ta uzaklarında “Ya içki bulamazsam” korkusu yavaş yavaş büyüyor, yüreğine kapkara bir kötümserlik çöküyordu. Bugün hiçbir şey bulamayacağına, buralarda beyhude uğraştığına katiyen emindi. Buna rağmen kendisine eza vermek istiyormuş gibi, ayaklarını sürüp arkasında iki derin iz bırakarak kumsalı sağdan sola, yukarıdan aşağıya taradı. Birkaç kere, para zannederek su ve gazoz şişelerinin kapaklarına eğildi. Aldanmasının kabahati kahvecide imiş gibi, “Ulan namussuz. Ulan... Tövbe yarabbi!” diyerek Recep’e küfretti.

Kum denilen cenabet, üstüne düşenleri saklamak için yaratılmıştı. “Elinden düşürdün de farkına varmadın mı, bitti.” Bereket versin bunun da çaresi var. Şiddetlice bir yağmur kumların haftalardır pis bir cimrilikle sakladıklarını derhal meydana çıkarıyor, gümüş liralara, bronz ufaklıklar, çakmaklar, çakılar hep bu sayede ele geçiyor.

Açık soyunma yerleri zaten ganimet vermezdi. İş gene kapalılarla lükslere kalıyordu. Eğer bunlardan da bir şey zuhur etmezse, denize girmek yahut borç aramak – yani nâmerde muhtaç olmak – icap edecekti. Hele denize girmek mecburiyetini hatırladıkça midesi bulanıyor. Boğaziçi köylerinden birisinde harap bir yalının arabalığında doğup büyümüş, ömründe hiçbir deniz kazası, boğulma tehlikesi atlatmamıştı. On beş seneden beri de Halk Plajı’nda sürünüyor. “Gene öyleyken alışamadık bu rezile. Alışamadık gitti.”

Bir sigara yakmak isteyince, boş şişeyi hâlâ elinde taşıdığını fark etti. Bunu fark eder etmez, öfkesi, bunalması, son haddini buldu. Derhal yere çömelip hırıltılı sesler çıkararak kumu açtı, şişeyi gömdü. Halbuki meydanda bıraksa kimsenin el sürmeyeceğini biliyordu. Seyreden var mı, yok mu diye etrafına bakındı. Bu sabah sanki her şey kendisiyle eğleniyor, herkes kendisine işkence ediyordu. Canının sigara istediğini unutmuştu. Bütün bu hırçınlıkların asıl sebebi çalışmak istememesinden ileri gelmekteydi. Çalışmayı mektepten beri sevmemiş, imtihanları nasıl verdiğine, Maliye’de terfi edip Tahsil Şubesi Müdürlüğü’ne kadar nasıl yükseldiğine ömrünce şaşır durmuştu.

“Peki, bitsin artık yahu. Bitsin de kurtulalım,” diye düşünerek ceplerini gönülsüz gönülsüz aradı, ucu maymuncuk gibi kıvrılmış bir tel parçası çıkardı, alışıktan bir hareketle iki kere sakalına sürüp, “Siftah senden bereket Allah’tan,” dedikten sonra bunu 1 numaralı kapalı kabinenin asma kilidine soktu.

Kabinelerin kapıları kanla karıştırılmış kırmızı toprak boyasıyla boyanmıştı. İçeride aynı renkte bir tahta sedir, duvarda elbise asmaya mahsus ince bir tahtaya mihlanmış, adi çiviler vardı.

Davut Bey kapıyı açar açmaz her sabah tekrarladığı sözleri mırıldandı, “Burada nasıl çiftleşir bu herifler? Uzansalar olmaz. Sinema locaları gibi, rahatsız. Rahatsız, mahatsız, herif kazık kakacak değil ya. Plaj alışverişi!”

Yüze yakın kapalı kabinenin sonuncusundan belini tutarak çıktığı zaman elinde sekiz tane saç

tokası, kabı kopmuş bir kitap, yarısı kullanılmış bir kibrit kutusundan başka bir şey yoktu. Bunları toplayabilmek için yüz sediri yüz kere sıvazlamış, yüz kere yere diz çöküp atlarına bakmış, sayısız gazete, kesekâğıdı buruşuğu açmış, yüze yakın paslı asma kilitle boğuşmuştu. “Namussuzlar”, diye homurdandı, “köpek olmuş bu millet, köpek! Ha babam çiftleşiyor! Dur durak kalmamış!”

Bulduğu ufak tefek, taş çatlasa 10 kuruştan fazla etmezdi. “Şu kitaba da 10 kuruş diyelim. Etti 20 kuruş. 15 şişe, 35. Hani bunun üst yanı?”

Dünya donmuş, kaskatı beton olmuştu da kendisi bu imansız betondan ekmek bekliyordu. “Ekmek” kelimesiyle midesi bulandı. Son zamanlarda ekmekle, yemekle alâkası kalmamış gibiydi. İspirtoyu içiyor, afyonu yutuyor, sigarayı tütürüp keyfine bakıyordu. “Kitaba, gözümü kapar elli kuruş isterim. Bir insan bir şeye meraklı ise paradan kaçmaz.” Kitabın üstüne baktı. ‘Roman’ yazılıydı. “Romanmış, öyleyse elli kuruş eder,” dedi. “Vaktim olmalı da şunu satmadan evvel başından sonuna kadar okumalıyım.”

Lükslere doğru yürürken düşünüyordu: “Lüksler iyidir, zira külüstür mülüstür birer şilteleri var. Şilte, çarşaf, yastık adamı aldatur. Hele bir kere de gözü dönmüşse kendisini evinde zanneder de neyi varsa yastığın altına sokuverir. Biz lükslerde az şey bulmadık. Kocaman beylik tabanca bile bulduk da jandarma yüzbaşısını iki gün yalvarttık.” Tabancadan bahşiş olarak 25 lira almıştı. Unutulan nüfus tezkerelerinden, hüviyet varakalarından, mektepli pasolarından, şoför ehliyetlerinden 5 lira istiyordu. “İşte gün tam bugün; Allahım,” dedi, “bana lükslerden 15 liralık bir ganimet ihsan eyle. Fazla değil, 15 liralık. İspirtoyu, afyonu başucuma yerleştireyim. Cıgarayı depo edeyim. Tam bir hafta istirahat... Kahve ocağını satacaklarmış. Lazoğlu bıçağı çekip dikilecekmiş. Bana ne yahu! Dünya karışmalı, kan gövdeyi götürmeli.” Yumruğunu hafifçe göğsüne vurdu, sonunda meydana çıkıp, “Bu gürültü neyin nesi? Ne var?” diye sormanın ne kadar hoş olacağını düşünerek kinle sırtıttı.

Ne çare ki, bu sabah Davut Bey’e lükslerde de yürek oynamasından başka bir şey nasip değildi: 6 numarada şilteyi kaldırıp paketi görünce bir kere “Aman!” diye gözlerini yumdu. “İşte ganimet. Allah gönlüme göre verdi. Ulan namussuz Süleyman, Lazoğlu’na karışmıyorum. Ne halt edersen et,” diyerek parmaklarını şıkırdattı. Eliyle yoklayınca yumuşaklığından kumaş olduğunu anladı. Karı ipek entariliği buraya bırakıp defolmuştu. “Metresi şu kadardan ipekli kumaş! Aferin be! Yaşa vallahi!” Fakat açmasıyla, “Tüü, Allah kahretsin,” diye irkilmesi bir oldu. Pakette adisinden eski bir kadın külotu vardı, hem de berbat, kan içinde. “Ulan namussuz, madem ki özrün varmış, plajlarda işin ne, edepsiz kahpe?”

Böyle şeyler sık sık bulunuyor, Şükran Abla bunlara cinsine, boyuna bakmadan, maktuen 30 kuruş veriyordu; 30 kuruş veriyordu ama tam iki hafta, “Davut Ağabey bir av yakaladı ki, tadına doyumaz,” diye de alay ediyordu.

Davut Bey’in mutlaka denize girmek icap ettiğine artık şüphesi kalmamıştı. Şişeyi gömdüğü yerden çıkarmaya bile üşenerek bulduklarını ambarın bir köşesine atarken dokunsalar ağlayacaktı. Zaten son zamanlarda çok bunalınca bir ağlama nöbeti tutuyor, deli deli ağlamadan açılmıyordu.

Kulübeyi dalgın dalgın dolaştı. Lazoğlu, arkası dönük, yere çömelmiş bir şey yapıyor.

Davut Bey, gayet iyi becerdiği Laz taklidiyle:

“Oğlum Tursun, burada misun?” dedi.

Lazoğlu tek elini yere dayayarak şimşek gibi döndü. Küçük çakır gözlerindeki büyük korku Davut Bey’i birdenbire keyiflendirdi.

“Korktun mu oğlum? Beni Laz sandın da korktun! Eh ayıp değil, düşman sahibisin.”

Laz Dursun kan davası yüzünden adam vurduğu için düşmanlarının arkasından gelip kendisini temizleyeceklerinden çekiniyordu. Bu sebeple sırtını mümkün merteye duvarlardan, ağaçlardan ayırmaz, bir ses olsa elini pek de farkına varmadan arkasına götürürdü. Zehir gibi Sürmene bıçağını her sabah besmele ile belkemiğinin üzerindeki oyuğa yerleştiriyor, bunsuz iki adım atmıyordu.

Halk Plajı’na mevsim başında girmişti. Kahveci Recep Efendi’den başka ahababı yoktu. Kiralık kayıklara bakıyor, bir de kabinelerden öteberi aşırmasınlar diye plaj hırsızlarını kolluyordu. Bu hırsız kollamak işinden pek memnundu. Bu iş, her an kuşkuda, her an tetikte oluşunun bir çeşit mazereti gibiydi.

Kızmak mı, gülmek mi lazım geldiğini hesaplayarak sarıya yakın kumral saçlarını eliyle sıvazladı. Gömleği göbeğine kadar açık olduğundan sıska göğsü görünüyordu. Uzun beyaz donu ince bacaklarına zipka gibi sarılmıştı.

Davut Bey:

“Çok korktunsa sırtına vuruvereyim,” diye ısrar etti.

“Korktum ama senin anladığın gibi değil. ‘Şeytan mı, cin mi?’ diye korktum. Adamlıktan çıkmışsın da...”

Lazoğlu, böyle serserilere mahpushanelerde çok rastladığı için Davut Bey’i hem adamdan saymıyor, hem de bunu saklamaya lüzum görmüyordu.

Davut Bey, Dursun’un gözlerindeki nefreti hemen fark etti. Sözü değiştirmek için:

“Demin geldim, uyuyordun,” dedi, “uyandırmadım. İyi etmiş miyim?”

“Eh...”

“Çay mı pişiyor?”

“Çayı boş ver. Bu sabah halin nasıldır?”

“Ne gibi?”

“Bir şey bulabildin mi?”

“Bulamadık! İşler kötü, Dursun Ağa, cıgara bile yok!”

“İyi öyleyse. Denize çıkalım.”

“Sepetlere mi?”

“Sepetlere.”

“Ben yoruluyorum evladım, gücüm yetmiyor, mahvoluyorum.”

“İyidir, iyi. Istakoz filan çıkarsa bir paket cıgara alırım, otuzluk.”

“Ya çıkmazsa?”

“O zaman otuzluğu gene alırım, lakin bize borçlanırsın. İleride ödeşiriz.”

“Gücüm yetmiyor ki! Belim fena ağrıyor.”

“Elbet ağrıyacak... Bizim iş Maliye’de defter pisletmeye benzemez.”

“Defter pisletmek kolay mı?”

“Kolay besbelli. ‘Haydi, yeniden defter pisletmeye,’ desem, başını açıp koşarsın. Sana tevekkeli ‘Hancı tavuğu’ dememişler...”

“Senin böcekler daha mı temiz, senin lağım böcekleri?”

“Halt etmişsin, deniz bir vakit necaset tutmaz.”

“O sebepten mi ‘Laz milleti denizden çıksa babasını yer’ demişler?”

“İyi bildin, o sebepten. Sen şimdi uzatma, denize var mısın?”

“Aslan yavrum, namussuzum ki gücüm yetmiyor. Çek çek bitmez, ne de ağır meretler.”

“Ağır ama keyifli. Istakoz sepette tıkırdamaya başladı mı tadına doyumaz. Neden mi? Madeni beyaz da ondan. Beyaz et her zaman ağırdır. Davut Efendi, adamı kötü kötü solutur.”

Lazoğlu'nun bu sabah keyfi yerindeydi. Davut Bey, “Her hal bu domuz bu gece ihtilam oldu,” diye düşündü, “o meseleyi bu hafta bedava atlattığına seviniyor.”

“Neye güldün Davut Baba?”

“Hiç... Güldüğüm şu: 30 kuruş için beni denize sürüklüyorsun da...”

“Sürüklerim, çünkü elhamdülillah müslümanız. Müslümanlıkta şeytan azapta gerektir.”

“Olsun, peki. Şu deniz de adamsa bana kısmetimi başka yerden verir de şeytan sen misin, ben miyim anlaşılır.”

“Sahi, on beş senedir plajda oturursun da sen bu denizi neden sevmezsin?”

“Sevmem, Lazoğlu, saçma olduğunu bilirim de gene sevmem. Elimde değil. Midem bulanıyor. İçine de girsem, üstünde de gezsem, aynı şey.”

“Boyalı ispirto için herifte mide mi olurmuş? Yalana bak!”

“Haklısın evlat.” Davut Bey gülmeye çalıştı. “Şu röntgeni alayım da bir dolaşayım. Deniz denilen namussuzun yüreğinde, bağırsağında bakalım ne pislik var?”

Gene ayaklarını sürükleyerek ambara girdi. Raftan ‘röntgen’ dediği kutuyu indirdi. Kutu kontrplaktan yapılmış, köşeleri iyice macunlanmıştı. Bir tarafı dar, bir tarafı genişti. Dar tarafına cam koyulmuştu. Davut Bey bununla denizin derince yerlerini araştırıyor, plaj müşterilerinin düşürdükleri öteberiyi bulmaya çalışıyordu. Bir defasında bir takma diş bulup sahibinden 50 lira bahşiş almış, bir defasında bir şövalye yüzük çıkarıp Direktör İhsan Bey’e satarak 40 lira kazanmıştı. Denizi hiç sevmediğini bilenler, “Derya seninle eğlendi,” diyorlardı, “ağızına bir parmak bal çaldı, seni ıslanmış sıpaya çevirdi.”

Davut Bey denize doğru giderken lokanta kısmının önünde aşçıbaşya rastladı. Koca Bolulu, göbeğini beyaz önlüğü ile sıkıca sarmış, dalgın dalgın yere bakıyordu.

Başını kaldırmadan Davut Bey’e laf attı:

“Nereye kart tavuk?”

“Sana ne, yamak eskisi? Sen bulaşık yıkamasını öğrendin mi, onu söyle?”

“Senden âlâ bulaşık mı olur? Söyle bakayım, bunca sene tahsildarlık etmişsin, iki kere iki kaç eder?”

“Senin gibi katır sorarsa hiçbir şey etmez, yavrum.”

“Peki. Bu ‘Yavrum’ ne mana?”

“Şu mana. Anan olacak kahpe benim gibi eşşekle yatmasaydı sen nereden çıkacaktın?”

“Gene döktürdün sakalına tükürdüğüm! Gene bizi bitirdin.”

“Kolay. Ayvaz’a sesleniver, ‘Yetiş Ayvaz yetiş, gitti şanımlı!’ diyerek.”

Bu esnada Garson Sadık – Bulgarya muhacirlerinden, bir gözü kör delikanlı – yüzünü kirli bir havluyla kurulayarak yaklaştı:

“Davut Baba,” dedi, “dün karımın biri denize şeyini düşürmüş. Eline geçerse saklama. Sevaptır, verelim gitsin.”

“Neyini düşürmüş, aslan oğlum? Hele bir anlayalım ki...”

“Şeyini... Lazımlı bir şey. ‘Eyvah! Bulanlar insaniyet namına getirsin. Kocam beni öldürür!’ diye feryat ediyordu. Bahşış de fena değil, az ama helalinden.”

“Vay canına. Biz bunun kazaya uğradıktan sonra dikilip tamir edilen cinsini işitmiştik ama, takma çeşidine hiç rastlamamıştık. Damaklı diş gibi doktora yaptırmış, desene?”

“Doktora ya, ne belledin? Şu halde, ben düşündüm, anadan olan iyice aşınmış ki... Ha, neredesin, Baba?”

“Ulan, sen Makedonya’dan gelip bu memlekete icat mı çıkaracaksın namussuz?”

Plaj halkının “Kambur Felek” dediği kahve ocakçısı Azerbaycanlı Kambur Demir de söze karıştı.

“Babaya oynadınız oyunu, neme lazım. Denizden görülmemiş mal çıkartacağım diye karabatak gibi dalmaktan helak olacak.”

“Zannetmem. Çünkü bizim Davut Baba çoktan ununueledi. İşine yaramaz.”

Davut Bey:

“Orasını Allah bilir,” diyerek yürüdü.

Tan yerinin ağartısı pembeleşmişti. Denizin kuma sürünen oynak eteğinde açık kurşuni olan sabah, biraz ötelere berrak sarıdan yeşile, sonra koyu neftiye, daha sonra maviye dönüyor, uzaklarda lacivertleşerek Adalar’ın kenarında beyazlaşıyordu. Adalar sanki denizden kurtulup yükselmişler, bulutlara benzemişlerdi.

Halbuki Etiler’den kalma aslan heykellerini andıran sahici bir bulut parçası neredeyse suya gömülecekti.

Davut Bey her zaman yaptığı gibi gözlerini yumup denizde yürümeye başladı. Su dizlerine çıktığı zaman, “Ulan Arnavutoğlu... Ulan Allahsız toska!” diyerek iki kere tükürdü.

Bacaklarından yukarı buz gibi bir iğrenme yükseliyor, bir taraftan midelerini koparıırken, bir taraftan sivri bir demirle kalbini acıtıyordu. ‘Röntgen’i iki eliyle sımsıkı tutmuş, karnına sıkı sıkıya bastırmıştı. Bu suretle göğsünde hazırlanan öksürüğü, midesinde kabaran öğürmeyi geriye itmek istiyordu. Anten gibi gerilmiş sinirlerinde acayip bir homurtu duyunca gözlerini korkuyla açtı. İlk gördüğü şey ‘Röntgen’in camındaki karanlıktan beyaz şeritler gibi geçen ışıklar oldu. Halbuki suyun yüzü cilalı çelik gibi düzdü. Duyduğu gürültünün etlik motorundan geldiğini anladı. Salhaneye kesilecek hayvan taşıyan, her zaman aynı saatte geçen bu motoru baş tarafındaki yara yerinden tanıyordu.

Dalyan gözcüsü direğe sarılmış balık gözetliyor.

Balıkla beraber martılar da alçaktan uçarak yaklaşıyorlar. İnce boynunu bir denizaltı periskopu gibi iz açarak sürüp yürüten karabatak daha sıkı dalmaya başladı. Karabatak karada yürür, havada uçar, yüzer, denize dalar gider. Tıpkı insan gibi.

Deniz renkli. Hava sakin. Her şey durgun ama boğuşmak, vurup öldürmek, pusuya düşürüp haklamak çoktan başlamış. Buna başlamış bile denmez. Bunun durduğu yok.

Deniz, Davut Bey’in omuzlarına kadar gelmişti. Röntgenin camlı tarafını suya zorla batırıp, “Haydi bizim kısmet. Gel yavrım, altın bilezik. Şu Lazoğlu’na inat geliver,” diyerek başını kutuya soktu. Suyun dibi, yosun, kaya, kum ve deniz mahlûklarından ibaretti. Davut Bey aşağıda neler göreceğini biliyordu. Yan yan yürüyen yengeç yavruları, yumurtadan balığa dönmüş sürüler, çöldeki otomobiller gibi ince kum kaldırarak dolaşan bazı kabuklular.

Davut Bey, denizin verdiği azabı uzaktan uzağa bir sızı gibi duyarak bir müddet dolaştı. Arada

sırada bir yabancı şey fark edince dikkat kesiliyor, nefesini tutup var kuvvetini gözlerine topluyordu. Gökyüzünde ışık arttığı için denizin dibindeki öteberi de insanı aldatacak surette şekil değiştirmekteydi. Davut Bey bir şey bulmaktan ümidini kesince sol bacağına sızladığını hissetti. Doktor Nihat Bey buna ‘romatizma’ diyordu. Dikkat etmek lazım. Kalbe doğru yürürse hesap tamammış.

Üstüne her zamanki titreme gelince büyük adımlarla sahile doğru yürüdü, rıhtımın gölgesinde kocaman balık leşleri gibi duran küreksiz ve dümensiz sandallara dalgın dalgın baktı. Dünya şiddetle yosun ve kaynamış tuzlu su kokuyordu.

Davut Bey dişleri birbirine vurarak, “Hep o köpek leşleri,” dedi.

İkinci Kısım

KUMSALDA

Laz Dursun, başına sardığı kırmızı mendil, ayağına giydiği pabuçları, sıvalı muşamba pantolonla kumsala indi. Omuzundaki kürekleri, kolunun altındaki dümen yekesini sandala bıraktıktan sonra tekneyi canlı bir hayvanmış gibi gözden geçirdi. Bu esnada boyunduruğa koşmadan evvel öküzlerini tetkik eden meraklı bir çiftçiye benziyordu.

Dişleri hâlâ birbirine vururken atlet fanilasıyla kurunmaya çalışan Davut Bey'e nefretle bakarak:

“Ne o?” dedi, “Ayazda kalmış it gibi ne titriyorsun? Sana vazgeç demedim mi?”

“Dedin, dedin ama... Vazgeçiliyor mu? Ekmek parası.”

“Mübarek ekmeği karıştırma. Seninkisi iş değil, rezillik.”

“Bak donuyorum, Dursun oğlum. Gel beni götürme ayaklarımı öpeyim.”

“EStağfirullah, o nasıl söz? Sen yaşının şerefini de unutmuşsun. Ayıptır. Canın isterse gelme, seni zorlayan yok.”

“Otuz kuruş?”

“Gelmezsen metelik vermem.”

“Gördün mü ya? Oldu mu bu?”

“Seni bedavaya fena alıştırmışlar Baba, sana fenalık etmişler. Bak, koca doktorken Nihat Bey de gelecek.”

Davut Bey ıslak atlet fanilasını giyip giymemeyi düşündü, güneş çıkıncaya kadar çıplak oturmaya karar verdi. Sandala bindi, dizlerine kadar ayaklarını dağlayan pis denizden kurtuldu.

Bu sırada Doktor Nihat Bey'in “Heyyy!” diye bağırdığını duydular.

Doktor kabinelerin çevirdiği yarım dairenin tam ortasında, hasır şapkası, beyaz gömleği ve bej renkte keten pantolonuyla duruyordu. Eski bir Yunan açık hava tiyatrosunun kocaman sahnesine benzeyen kumsalda boyu büsbütün kısalmış, çelimsiz vücudu büsbütün ufalmıştı.

Lazoğlu:

“Geleceksen gel,” diye bağırarak el salladı.

Davut Bey:

“Niçin geliyor sabah sabah?” diye sordu.

“Bilmez misin? Bir usturubunu bulup bizi yere vuracak. Istakozu elimizden ölmüş eşek pahasına alıp savuşacak.”

“Verme namussuza! Ben hasis gördüm ama böylesini hiç görmedim.”

Doktor Nihat Bey, küçük, telaşlı adımlarla yaklaştı. Suratının derisi alınından boynunun altına kadar fena halde buruşmuştu. Öyle ki, buruşuklar ihtiyarlıktan ziyade cüzzama yakın bir deri hastalığını hatırlatıyorlardı.

Doktor 65 yaşında olmasına rağmen, iştahı yerinde, hareketleri çevik, gözleri sağlam bir adamdı. Elleri titremiyor, 15 yaşından beri bol bol sigara içtiği halde hiç öksürmüyordu. Bumburuşuk yüzünde, hasis insanların işlerini mümkün merteye ucuza gördürmek için kullandıkları o yalvarıcı, hazin gülümseme vardı. Mektepten çıkar çıkmaz, kuş uçmaz, kervan geçmez vilayet merkezlerinden birisine tayin edilmiş, orada gönül rızasıyla yerleşip kalmıştı. Mesleğinden sadece para bekliyor, bunu da hiç kimseden saklamaya lüzum görmüyordu. Kazaları ve köyleriyle beraber 200,000 nüfuslu bir Orta Anadolu vilayetinin senelerce biricik doktoru olarak, kimseyi rahatsız edip

hasetlendirmeden, epeyce büyük bir servet toplamıştı.

Doktor Nihat Bey'in bu dünyada güvendiği biricik kâğıt tapu senedi olduğu gibi, güvenilecek biricik servet şekli de gayrimenkuldü. Bu sebeple, Halk Plajı'nın sahibi olan arkadaşı vasıtasıyla, Maliye Tahsil Şubesi müdürlerinden Davut Bey'i gıyaben tanımış, birçok emlakı yok pahasına kapatarak parasını belki yüz misli arttırmıştı.

Şimdi, eski günleri yâd etmek fırsatı buldukları vakit Doktor:

“Halt ettik Davut Peygamber,” diyordu, “seninle daha büyük işler çevirebilirdik.”

“Hiç sorma. Hele Ankara'nın yeni başşehir olduğu sıralarda...”

“Haydi bizi Anadolu eşek etti diyelim, sana ne oldu be adam? Bir mektup yazıver, ‘Vaziyet şöyle şöyle!’ deyiver.”

“Ortada yoksun ki birader. Adı var, kendi meçhul bir doktor.”

“Doğru kardeş, bizimkisi düpedüz hayvanlık!”

Doktor Nihat Bey, İstanbul'a son seneler gelmeye başlamıştı. Senelik tatilinden istifade ederek, emlakının kiralarını topluyor, plajda bedavadan vakit geçirerek fazla masraf etmemiş oluyordu.

Doktor ayağını sandala atarken, Lazoğlu:

“Sonunda kavga olmasın ha,” dedi, “saati elli kuruştur.”

“Dursun!”

“Dursunsa dursun, in aşağı.”

“Oğlum ben ‘dursun’ diye kayık sefasına demedim. Kayık sefası neden duracaktı? Ben senin adını söyledim.”

“Adım para etmez. Elli kuruş!”

“Hay hay be kuzum. Ben hovardayım. Âlemin elli verdiği yerde, mutlaka yüz elli veririm. Lakin geçenki hastalığının biriken muayene paralarını da sen sayarsın. Dört defa onar papelden...”

“Aman, bu doktor bizi öldürecek baba!”

“Zanaatidir! Hiç bakmaz. Hem de sen olsan ceza yersin, bunlar üste para alırlar.”

Doktor, dişleri hâlâ birbirine vuran Davut Bey'e hayretle baktı:

“Bu havada bu ne titremesi, Davut Peygamber?” diye sordu.

“Bilmem, böylece sürer gider. Soğuktan değil, denizi sevmiyorum.”

“Şu meseleyi iyice merak ettim. Anlatsana.”

Sandal ağır ağır açılıyor, Dursun'un kuvvetli kollarının her hamlesinde iskarmozlar hafif bir inilti çıkarıyordu.

Davut Bey:

“Bizim rahmetli valide bohçacılık yapardı,” diye başladı, “hem de Boğaz'da otururduk. Bu sebeple girmediğimiz yalı, sahilhane kalmamıştır. O sıralar 10 yaşımıydım. Denizde balık gibi yüzerdim, ürküntü filan hak getire. Günlerden bir gün, inadına sıcak bir yaz günü, paşa yalılarında birisine gittik. Valide hanımlara öteberi satmaya uğraşırken ben bahçeye çıktım. Arnavut bahçıvan rıhtımında bir şeyler yapıyor. Yaklaştım. Herifin pos bıyıkları keyfinden dikilmiş. Önünde telden bir fare kapanı. Buna ip bağlıyor. Bir de baktım bir çamaşır sepetinin içinde minimini köpek yavruları. Yeni doğmuşlar. Gözleri bile açılmamış. Birbirine sokuluyorlar, kımıldanıp duruyorlar. Arnavut kapana ipi bağladıktan sonra ‘Hayda bismillah!’ diyerek yavruardan birini sepetten aldı, kapana koydu. Ben evvela hiçbir şey anlamadım. Köpek yavrusu hafif bir inilti çıkardı, denize doğru sallandırılan

kapanın içinde kardeşlerini araştırarak bir an süründü. Arnavut bahçıvan yaptığı işin tadını çıkararak kapıyı yavaş yavaş suya sallandırdı. Meğer kendisine bu yavruları boğmak vazifesi verilmemiş mi? Köpek yavrusu havasızlığa pek az karşı koyabildi. Hemen öldü, ölür ölmez sırtüstü dönerek beyaz karnını meydana çıkardı. Dehşete kapılmıştım. Dizlerim kesildiğinden bırakıp gidemiyordum. Herifin yüzüne baktım, kırmızı suratı biraz morarmış, bakır pası yeşili gözleri biraz bulanık, kanlı dudakları aralanmıştı. Kıpırmızı dili ile yalanarak, ‘Böyle efendim. Bunun işi tamam, Allah sayesinde...’ diye gülüyor. Arnavut kapanın yaylı kapağını şak diye açarak küçük leşi denize attı. Bu sefer leşin ayakları aşağıdaydı, başı suya gömülmüştü. O zamandan beri ne zaman denize girmek zorunda kalsam ağzımın iki parmak ilerisinde çürümüş köpek leşlerini görür gibi olurum. Midem kabarıyor, titremeye başlarım.”

Doktor Nihat Bey hikâyeyi dinlerken, çenesi atan, saçları sakalı birbirine karışmış, harap, yorgun serseri yüzünü gizlice tetkik ediyor, “Herif deli, hiç şüphe yok. Deli bu pezevenk!” diyordu.

Laz Dursun, bir şey anlamamış, istifini bozmamıştı.

Doktor bir sigara yaktı, birer tane de onlara verdi. Biraz düşündükten sonra:

“Çocuklukta görülen bazı vak’alar insanın üzerinde büyük tesir yapıyorlar,” dedi, “mamafih biraz gayret etseydin kurtulurdun.”

Davut Bey içini çekti. Doktor:

“Canım da öyle istiyor ki, Dursun Reis,” dedi, “ıstakoz burnumda tütüyor.”

“Öyleyse beş pangnotu hazır et.”

“Nasıl beş pangnot?”

“Bayağı, bildiğimiz. Üstünde fındıkçı kızların resmi var.”

“Senden iyi fındıkçı mı olur, Reis? Denizdeki balığı satmaya kalkıyorsun.”

“Denizdeki balık değil, sepetimizdeki ıstakoz. Ben Davut Baba gibi ayna ile çalışmıyorum Doktor Bey, denize tam otuz tane sepet indirmişim.”

“Bu İstanbul’un toprağında bir hikmet var galiba, Davut Peygamber, ayağını basan açığız oluyor.”

Lazoğlu başka şeyler düşünerek sordu:

“Sen bu esrarkeşe neden ‘Davut Peygamber’ diyorsun, günah değil mi?”

“Bunun bu hale gelmesine sebep olan karı da maiyetindeki memurlardan birinin karısıydı.”

“Ee?”

“Eesi, bu marifet Davut Peygamber marifeti. Bunların pirleri Davut Peygamber.”

“Aman tövbe de, Doktor Bey. Sen çizgiden çıkıyorsun. Bu nasıl söz? Koca peygamber maiyetindeki memurun karısına mı dokunmuş?”

“Ha şunu bileydin Dursun Reis. Kitabın yazdığına göre, bir gün, akşam vaktinde, Davut Peygamberimiz Efendimiz, sarayın damındaki taraçada hava almaya çıkar. Şu halde herifin bir şey canı sıkılmış...”

“Yahu, ‘herif’ deme. Boyunca günaha giriyorsun.”

“Günah filan yok Reis, din kitabından okuyoruz. Bir de ne görsün, komşu evlerden birisinin avlusunda karının biri anadan doğma çıplak havuza dalıp çıkıyor. Onu da o sırada ateş bastırmış olmalı! Davut Peygamber karıyı görmesiyle bir kere ‘Ah!’ diyor, o kadar. Zira o karı dünya güzeli!”

“Yalan! Din kitabı böyle kepezeliği yazmaz. Uyduruyor, değil mi Davut Baba?”

Yükselen güneşle Davut Bey’in titremesi geçmişti. Cevap yerine gülümseyerek başını salladı. Doktor’un, bir münasebetini düşürüp Davut Peygamber’in bu macerasını anlatmasına alışmıştı.

Doktor, Lazoğlu'nun cehaletine acıyarak içini çekti.

“Reis, okuma yazma bilmelisin ki, Kitab-ı Mukaddes'in ‘mülûk-u sâni' kısmında on birinci bâbı gözüne sokmalıyım. Uzatmayalım, karıyı görmesiyle Davut Peygamber'in aklı başından gidiyor, derhal adamlarını gönderip yanına getiriyor.”

“Karı oynak öyleyse. Belli bir şey. Oynak olmasa açık yerde suya girer mi?”

“Yok yahu, karı namuslu. Hem de aslan gibi kocası var. Fazladan, herif zabit. Daha beteri, o sıralar harpte, ateş karşısında.”

“Etme Doktor Bey, yalan, şart olsun!”

“İnanmazsan bahse girelim. Sen bu plajda kimin aklına güvenirsin?”

“Kahveci Recep Efendi'nin.”

“Tamam. Dönüşte sorarız. Ben kazanırsam, sen bana büyük bir ıstakozu iki buçuk liraya verirsin. Sen kazanırsan ıstakozu beş lira alırsın.”

“Kaybedersem üç lirayı alırım.”

“İki buçuk.”

“Elli kuruş yere batsın! Sen şu belanın sonunu anlat.”

“Baş üstüne Reis! Ne diyorduk? Davut Peygamber karıyı getiriyor, biraz yalvarmakla, biraz cebirle razı ediyor.”

“Aman!”

“Amanı zamanı yok. Razı edince, anlarsın, bir vakit kullanıyor.”

“Kocasını harpte olan komşu karısını, öyle mi? Baba bir laf da sen söyle, kurbanın olayım.”

Doktor keyifle güldü:

“Bunlar kitap yazısı yavrım,” dedi, “bunlar şahit istemez. İşin fenası birkaç ay sonra karı gebe kalmıyor mu sana?”

“Eyvah!”

“Eyvah ki eyvah. O zamanlar bizim devrin erbab doktorları yok. Çocuğu düşüremiyorlar. Herif evde olsa yutturacaklar. Ne çare ki adamcağız altı aydır din uğruna kâfirlere kılıç çalmakta. Sen şimdi Davut Peygamber olsan ne halt edersin?”

“Günahdır Doktor Bey. Bak deryadayız. Yalanın varsa başımıza iş gelir.”

“Bir şey gelmez, meraklanma! Sen ne halt edersin?” dedim.

“Bilmem. Böyle rezilliğe çare mi olur?”

“Sende bulunmaz ama Davut Peygamber'de çarenin kıtlığına kıran girmemiş. Ordu kumandanına haber yolluyor. Karının kocasını yanına istiyor. Herif geliyor, muharebelerden, kazanılan zaferlerden haber veriyor. Şimdi de büyük bir kaleyi muhasara ediyorlarmış. Yakında, duası berekâtiyla, alınsa gerekmiş. Davut Peygamber, ‘Sağ ol, aferin! Benim zaten haberim vardı. Bize ne malûm değil ki!’ dedikten sonra evine gitmesini, istirahat etmesini, çoluğu ile çocuğu ile tatlı vakit geçirmesini ferman ediyor. Herif düpedüz dangalak olmasa pii yutturdular gitti!”

“Herif dangalak olduğundan mı yutmuyor?”

“İyi bildin, dangalak olduğundan. Herif yer öpüp diyor ki, ‘Silah arkadaşlarım, din kardeşlerim, şu sırada ateşe girmişler, can verip can alıyorlar. Onlar orada Allah yoluna vuruşurken benim burada karıya yanaşmam icap etmez,’ diyor.”

“İşe bak işe. Karıyla yatmıyor, öyle mi?”

“Hayır, öldüm Allah yatmıyor. Davut Peygamber’de yalvarmanın bini bir paraya. ‘Allah’ın gönlüne güç varır,’ diyor, “bu iş şeriatten hariç bir iş,’ diyor, “her kim harpten gelip ailesiyle yatmazsa şöyle olur, böyle olur, bunun sonunda cehennemde yanmak bile var,’ dediyse de herif oralı değil. Evine bile girmiyor, sokaklarda, kuru toprak üzerinde sürünüyor.

“Şu halde, anladım. Adam işkillenmiş, Doktor, istemezsin biri adamın kulağını bükmüş.”

“Kitapta buna dair bir kayıt yok. Yalnız, bildiğim, herif karıya yanaşmayınca oyun tutmuyor. Malûm ya, karısıyla yatacağı da, ‘Çocuk yedi aylık doğdu, olur böyle şeyler, Allah’ın hikmeti,’ denecekti.”

“Vay, ölüsü... Töbe yarabbi! Sen bizi sabah sabah dinden çıkaracaksın, Doktor.”

“Sonunu dinle ki... Davut Peygamber bakıyor çare yok. Ordu kumandanına bir mektup daha yazıyor. Ordu o esnada Rebat şehrini muhasarada, değil mi?”

“Bilmem.”

“Ben bilirim, Rebat’ın muhasarasında. Kumandan Yoav’a yazılan mektup şöyle: ‘Bu mektubu getiren Uria’yı – Uria, kadının kocası – muharebenin en şiddetli yerine, düşmanın en kuvvetli olduğu mevkie süresin, sonra birdenbire ardındaki ve yanlarındaki askeri çekesin ki vurulup ölsün,’ diyor.”

Deminden beri gözlerini korku ve şüphe ile kırıştıran Lazoğlu bu sözler üzerine ferahlayıp gülmeye başladı:

“İşte şimdi, hâşâ huzurdan, Doktor...” dedi.

“Yani halt mı ettik? Etmedik Lazoğlu. Davut Peygamber bu suretle kocasını öldürtüp karıyı alıyor. Kurda kuşa hükmeden Süleyman Peygamber de işte bu karıdan doğuyor, yavrum, Batşaba’dan.”

“İnanmam, yağma yok!”

“Koca ıstakozu iki buçuk liraya verince inanırsın. Birazdan dönünce Recep’e soracağız. Ben bu lafı neyin üzerine getirecektim? Tamam, bizim Davut Peygamber’in. Dinle Reis, o zamandan bu zamana akıllar çok değişti. Uria’lar kendilerine verilen mektupları, şuraya buraya koşturmuyorlar. Bizim Davut Peygamber’in Uria’sı, daireden parayı kendisi çalıp hapse gireceğine işi bizimkine yaptırdı. Hapse bu girdi. Herif şimdi karı sayesinde lüks otomobillerde geziyor. Bizim Davut Peygamber’de de ‘lüks’ var ama, şu bizim lüks kabineler. Doğru değil mi, kodoş?”

Davut Bey başka şeyler düşündüğü için sualin farkına bile varmamıştı. Kirden kayışa dönmüş atlet fanilasını evirip çeviriyor, giyip giymemekte tereddüt ediyordu.

Lazoğlu tekrar:

“Günah vallahi,” dedi. “Bugün bir uğursuzluğa uğramazsak iyi.”

“Oflu Hoca numarasını uzattın Reis; günahı biliyordun da neye adam öldürdün?”

“Biz adamı gönlümüzle öldürmedik. Bana kalsa babamın kanını bile aramazdım. – Bu fikre hapisaneye girdikten sonra gelmişti. – Ne fayda! Bizim üzerimize çullandılar, Doktor. Başımıza gelenler hep cahillikten. Cahil oldun mu hem cesursun, hem korkak. Onlar bizden korktular, biz onlardan korktuk. Cuma namazından sonraydı. Ben elimi iki kere belime atmıştım. ‘Bir halt edecek!’ demişler. Beş kişi, bizi ortaya aldılar. Baktım sopadan öleceğiz, bıçağı birine daldırıverdim. Sonu bak ne oldu. Mahpus yattık, rezillik çektik. Şimdi de muhacir olmuşuk. Recep Efendi diyor ki...”

Davut Bey birdenbire lafa karıştı:

“Efendi dediğin bizim kara kahveci mi?” diye sordu. “Şuna efendi demiyorlar mı, bir tutuluyorum ki!”

“Ne olmuş? Efendilerin boynuzu yok ya. Okuması yerinde. Akli kendisine yeter.”

“Efendi ise kahvecilik nesine? Efendiliğe özenen adam, bir daireye girer, memur olur. Kahveci ise haddini bilsin, kitabı, gazeteyi elinden bıraksın benim gibi. Saç, sakal birbirine karışmış, suratında meymenet kalmamış, bir de kibirli. Onurundan yanına varılmıyor. ‘Hey zibidi, senin gururlanmak neyine?’ desem. Madem kahveciliğe düşmüşsün, ocağın başına geç, işine bak. Dilimiz döndüğü kadar nasihat verdik. ‘İki zanaat vardır ki, kendin göreceksin,’ dedik, ‘biri kahvecilik, öbürü aşçılık; ikisinde de kepçeyle cezvenin sapı elinde olacak.’ Dinlemez, kasılır. Sanki dünyada kendisinden akıllısı yok. Külüstür bir kahveci parçası. Haksız mıyım ama Doktor Bey?”

“Kendine göre, yani Maliye Tahsil Şubesi Müdürü Davut Bey’e göre, haklısın. Maliyeci Davut Bey için, kahvecilik, kahve ocağı adi iş. Recep’e gelince, ‘Ben ecirlikten kurtulmak istiyorum,’ diyor. Doğma büyüme bir yevmiyeci için, kahve ocağı işletmek, kahveci olmak, kendi işinde çalışmak, ecirlikten kurtulmak oluyor. Gayet mühim bir iş. Oğlanı askeri mektebe verecek, zabıt yapacak. Dışını sıkıp dükkânı genişletecek. Maiyetinde dört beş kişi çalıştıracak. Üç yüz lira borcu varmış. Buradan mevsim sonuna kadar kazanacağı para ile borcunu ödeyecek, elinde kalanla kışın fabrikanın yanında bir baraka uydurup köftecilik edecek.”

“Yapacak, edecek. Yağma mı var yahu? Bütün dünyanın yevmiyecileri kahveci olsalar ortada amele kalmaz.”

“Haklısın ama bir kere aklına koymuş. Kendisine güveniyor. Biraz okuduğu için kendisini kendi gibilerden üstün görüyor. Bence asıl sebep bunlar değil. Bence asıl sebep, memlekette hayat seviyesi asgarinin altında. Mesela orta halli bir kahveci, iyi bir işçiden fazla kazanmaz. Kazanıyorum zanneder. O da bir çeşit ecirdir ama ‘Kendi başıma buyuruyorum,’ hülyasındadır.”

“Ben onu bunu bilmem, erkek olan adam karısını fabrikalarda o kadar erkeğin içinde çalıştırmaz. Madem ki buna katlanıyorsun, avurdu zavurdu bırakacaksın, haddini bileceksin.”

“Kahvecilik yürürse karıyı zaten çalıştırmayacak. Mamafih karı çalıştırmak meselesi öyle onura dokunacak bir iş sayılmamalı, malûm ya, bizim Anadolu’da bütün köylü kadınları asırlardan beri erkeklerden fazla çalışırlar. Kadını çalıştırmak istemeyenler kasaba, şehir esnafı ile zenginlerdir ki, nüfusun yüzde beşini bile tutmaz. Kaldı ki, çalışmayan kadınların birçoğu başka yolda çalışırlar. Erkek bulamazlarsa sevicilik bile ederler.”

“Serseri Recep’i kurtaracağım diye ortalığı tekmil batırdın, Doktor.”

“Ömrüm Anadolu kasabalarında geçti. Çok şey gördüm, Davut Peygamber, bu sebeple boş lafa karnım tok. Recep kendisine göre bir yol tutmuş. Aferin, zengin olmak istiyor. Bence adam ne yapıp yapmalı, zengin olmalı.”

“Zenginliğin sonu ne?”

“Bana ‘Hiç’ dedirteceksin de haklı çıkacaksın, öyle mi? Yağma yok, Davut Peygamber. Kendini tehlikeye koymadan parayı kazanacaksın. Tehlikeye koyana da bir şey demem. Elverir ki, parayı hazmetmeli. ‘Yüz kazanacağım’ diyerek elindeki beşi kaybeden aptallara kızarım. Recep hoşuma gidiyor. Gayretli adam. Karısı da hayırlısıyla sanatoryuma yatsa başı biraz daha dinç olur.”

“O zaman çocuğa kim bakacak?”

“Orasını bilmem.”

“Karı iyileşir mi sanatoryumda?”

“Biraz kendini toplar. Sonra iyi gıda, havadar yerlerde istirahat, belki atlatır. On sene dokumada

çalışmak kolay değil.”

“Doğru söyle Doktor, karıyı muayene ettin, para aldın mı?”

“Neden yalan söyleyecektim? Para olarak bir şey almadım ama dediğim gibi, Recep iyi oğlan, minnet altında kalmak istemedi, o da benden kahve parası almıyor.”

“Tevekkeli değil, son zamanlarda gelene giden kahve ısmarlama başladı, Lokman müsveddesi! Bu dünya ne biçim dünya! Hay Allah belasını versin!”

Lazoğlu:

“Höst, denizde bela okunmaz,” dedi, “mutlaka bir şey söyleyeceksen ana avrat söversin.”

Sandal yavaş yavaş sepetlerin atıldığı mevkie yaklaşıyordu. Laz Dursun mahsustan ağır almış, güneşin yükselmesini beklemişti.

“Nereye oğlum? Lafa daldık. Adalar’a mı bu gidiş?” diyen Doktor’a izahat verdi:

“Bu cenabet ıstakoz milleti denizin dibinde gece vakti yayılır. Yayılır, yani otlar. Ortalık ışıdı mı, bir gölgeye sokulur. Gölge, yani bizim sepetler. Allah cümle deniz mahlûkunu ‘İnsan kullarım sebeplensinler’ diye yarattığından böyle bir usul koymuştur.”

“Şimdi sepetler nerde?”

“Sepetlerin bulunduğu yer bana malûm.”

“Nasıl malûm? Onu soruyorum.”

“İşaretlerden malûm. Bak sağımızı Kınalı’ya verdik, bizim plajı solumuza aldık. Kınalı’da da deniz kıyısında kırmızı ev.”

“Evet.”

“O evi, üstteki tek ağaçla hizala. Bizim plajın sol ucuyla arkadaki minare de aynı çizgiye gelince sepetlerin üstündeyiz. Altımız ıstakozların harman olduğu yer.”

“Aman Davut Peygamber, bu Dursun Reis dün cin olmadan bugün adam çarpmaya başladı. Geleli dört, beş ay var yok. Denizin altını nasıl öğrenmiş?”

“Bedava değil Doktor, evvelki kaykçımız İnebolulu Mehmet’ten 25 liraya satın aldı.”

“Öyle mi Reis?”

“Yirmi beş banknot verdik ama helal olsun! Şimdiye kadar on mislini çıkardım. Artık lafı keselim de işimize bakalım. Başa geç Davut Baba, çıpayı at. Demir dibe vurunca haber ver.”

Lazoğlu mevkie iyi tayin ettiği için araştırma kısa sürdü, demirin ucu sepetleri birbirine bağlayan ipe takıldı.

Dursun’la Davut Bey çekmeye başladılar. İlk sepetlerde işin ağırlığı pek belli olmuyordu. Çıpa baştan dördüncü sepetle beşinci sepeti bağlayan ipe takıldığından bu ilk dört sepeti – boş oldukları bilindiği halde – tekrar çekmek icap etmişti. Geriye 26 tane kaldığını düşündükçe Davut Bey’in nefesi tıkanıyordu. Yetmiş, seksen santim boyunda, ince uzun sepetleri, içleri suyla dolu olarak en az yirmi beş kulaçtan yukarıya almak kolay değildi. Ağzı yukarıda çekilen beher sepete derya sanki bütün gücüyle yükleniyor, Davut Bey’in iflahını kesmek için elinden geleni yapıyordu. Avuçları, beli, dizleri sızlamaya başlamıştı. İplerden sızan sularla pantolonu daha şimdiden sırsıklamdı. “Beher sepet bir kuruştan aza geliyor,” diye düşünüyordu, “bir kuruş bile değil. Halbuki, pezevenk, sen paranın kıymetli zamanı, bir gece, bir paket cigara alıveren Süleyman Efe’ye on lira bahşış vermiştin.” Doktor haklıydı, şu ‘namussuz’ Doktor. İnsan ne yapmalı yapmalı parayı kazanmalı. Tövbe. Parayı ne yapıp yapıp elinde tutmalı.

Sepetler gittikçe ağırlaşıyorlar, kaya parçalarına dönüyorlardı. “Kaya parçaları bile böyle olmaz. Suyun altındayken kolayca gelir de yüze yakın domuzlaşır.” Bunlar altta başka türlü, kayığın küpeştesinde başka türlü ağırdılar. Bitirim bir ağırlık. İnsanı öldürür, ötesi yok.

“Ulan Lazoğlu bittim!”

“Ha gayret, Baba, ıstakoz avıdır, aynayla deniz dibi gözetlemeye benzemez.”

“Nerede ıstakoz, imanına tükürdüğüm! İşte on beşinci sepet.”

“Dayan, Baba. Dayan ki, bak neler olacak!”

On altıncı sepete kadar ıstakoz değil, bir pavurya bile alamadılar. Boyuna denizin dibindeki suyu, denizin yüzüne aktarıyorlardı. Davut Bey fena fena solumaya başlamıştı. Doktor Nihat Bey, can sıkıntısıyla seyrediyor, iş verimsiz bir surette uzadıkça ıstakozun – manevi bakımdan da olsa – pahaya bindiğini, bunun kendisini minnet altında bıraktığını düşünerek adeta yoruluyordu.

“Ulan Dursun, nefeslenelim, ben ölüyorum!”

“Yarı yerde nefeslenmek ne demek? Mübarek atlayıp kaçsın mı? Onun da aklı var Babacığım, senden benden iyi aklı var. Hele çek.”

“Cigaradan vazgeçiyorum, artık çekemeyeceğim!”

“Geçemezsin, ne haddine! Doktor Bey, şuna söyle, şakanın sırası değil.”

“Dursun Efendi, birisi galiba bizden evvel bunları güzelce ellemiş. Baksana hepsi boş.”

“Bunlar, seni plajlara düşürüp Âdem Baba yapan orospu değil ki önüne gelen elleyebilsin, Davut Bey, sen koyuverme, sıdk ile yapış!”

On yedinci sepeti çekiyorlardı. Bu da, evvelkiler gibi, kasılarak, inat ederek, ayak direyerek yaklaştı. İçi sanki sudan başka deniz dibinin gün görmemiş karanlığıyla doluydu da bu karanlık ağırlığını bir kat daha arttırıyordu. Sepet sudan kurtuldu. Her tarafından deniz akarak küpeşte hizasına yükseldi ve ilk ıstakozu getirdi. Boz kabuklu koca ıstakozun kendisine mahsus takırtısı duyulur duyulmaz, Lazoğlu keyifli bir avcı narası attı.

“Beşlik geldi Baba.”

Sepeti sandala devirip avı görünce sözü derhal değiştirdi:

“Yalan, tövbe. Onluk geldi, onluk... Yahudi hazır... Böylesine kırmızıyı bastırıyor da fazladan sırtımı sıvazlıyor.”

Doktor telaşla:

“Ya başka çıkmazsa?” dedi.

“Çıkar, çıkmaz mı?”

“Hani, şimdiye kadar çıkmadı?”

“Her sepette on tane çıksa kıymeti kalmaz Doktor Bey, biz sendeki marazlı bolluğunu denizde ah, bulabilsek...”

“Öyleyse siftah benden. İki buçuğu bastırayım mı?”

“Biz on liradan konuşuyoruz, Doktor Bey şaka ediyor.”

“Bahse girdik ya. Recep’e sorunca...”

“Bir kere Recep’e de sorsak bahsimiz üç lira.”

“Üç olsun, üç vereyim. Bu işin sonunda pişmanlık bile var, Dursun Reis. Düşünsene. Mehtap zamanı, bunların içi teknil boş olur. Bunlar mehtapta kaval gibidir.”

“Hangisi kaval gibi? Sen çek baba, bir taraftan işimize bakalım, ben bu Doktor’a laf hususunda

yetişirim. Ha, Doktor Bey, bunun mu içi boş? Vallahi duyarsa öfkelenir, bir çarpışta bacağını koparır. Bu şimdi bizim köşedeki bakkalın hileli terazisiyle kaç okka gelir, bilir misin?”

“On okka mı diyeceksin, rezil?”

“On değilse, iki sağlam. şuna bak. Yunus balığı gibi mübarek. Buna Yahudi on lira verir ya, fazlasını bilmem.”

“Oğlum, ıstakoz yavrusunu görünce bıyığını balta kesmez oldu. Anladım, sen bu sabah benim iki buçuğu resmen arpacaksın.”

“Bir hesaba göre üç. Benim bildiğim Davut Peygamber o anlattığın haltı işlemez. O zaman beş pankanot!”

Davut Bey’in takati tamamiyle kesilmişti. İpi bırakıp sandalın iine oturuverdi.

“Birer cigara içmeden olmaz,” diye yalvardı, “elim, ayağım tutmuyor, şu halime bak!”

“Davut Baba, soluğun ağzına sığmaz olmuş. Sen bu sıra tütün iemezsin. Daha kötü olur. Gel bir gayret daha edelim de bitsin.”

“Deli bu. Gayreti mi kalmış? Haberin olsun bir ıstakoz daha alırsak iki paket vereceksin, 60 kuruş.”

“Kolay. Ben Doktor Bey gibi cimri değilim. Can baş üstüne.”

Doktor, bir cigara uzatıp kendi kendine dertleşir gibi konuştu:

“Gitti bizim iki buukluk. şunu yemesek pekl olur. Gel gör ki, nefis denilen meluna söz geiremezsin. Asıl ona kızmıyorum, burada bizim kabımız yok, kacağımız yok. Biz bunu elimizle götürerek aşıbaşı olacak nmerde teslim edeceğiz. Mayonezli yapsa canım yanmaz. Berbat bir sos çarpacak! En iyi yerlerini de yamağına, o parlak oğlana yedirecek!”

Davut Bey iki derin soluk ve bir öksürük arasında güldü:

“Hiç şüphen olmasın,” dedi. “Bu sefer fena tutuldu, oğlana tattırmadan hiçbir şey boğazından geçmiyor.”

“Asıl merak ettiğim nokta, kendisi fil mi, meful mu?”

“Ben de meraktayım Doktor. Bir türlü sırrına eremedim. Eski zamanın tahta barakaları olsaydı, sana iki güne kalmaz doğrusunu söylerdim. Bu ‘beton’u her kim icat etmişse ahrette yatacak yeri yoktur.”

Geri kalan sepetlerden iki ıstakozla bir miktar pavurya ıktı.

Lazoğlu neşeden kabına sığamıyordu. Davut Bey’in omzuna dostça vurarak:

“Korkma Baba,” dedi, “paketleri cebinde bil!”

“İnsan benim halime gelince rahattır, Dursun Efendi, zira hiçbir şeyden korkmaz.”

Bu esnada birbirlerini paralamasınlar diye kayığın dibine ayrı ayrı yerleştirilmiş ıstakozlardan birinin ince boynuzu çıplak ayağına dokununca Davut Bey sahici bir korkuyla “Ayyy!” diye bağırarak öyle bir sıçradı ki, az kalsın kayığı devirecekti!

II

Doktor Nihat Bey, kahve ocağına “Sırça Köşk”, kahveci Recep Dokur Efendi’ye de “Kahveci Güzeli” diye birer ad takmıştı.

Herkesin kısaca ‘büfe’ dediği kahve ocağı, kumsalın tam köşesine kurulduğu için dört tarafından yalnız iki tarafı baştan başa camekândı. Bu camekânlı taraflarından birisinin tam ortasına kırmızı renkte bir sabit buzdolabı konulmuştu. Diğer taraf Amerikan büfesi – yerli tabiriyle “tezgâhbaşı” – halindeydi. Köşeyi teşkil eden duvarlara raflar ve kahve ocağı yapılmıştı. Gene camekânla örtülü raflarda çörekler, kekler, poğaçalar, gevrekler, çay ve kahve fincanları, iki nargile duruyordu. Her zaman kullanılan çay ve kahve eşyası ocağın yanındaydı. Ocağın “Kambur Felek” meraklı bir adam olduğundan gerek camekânlar, gerek kullanılan eşya pırıl pırıl parlıyor, manzara kahveci Recep Dokur Efendi’nin göğsünü arada sırada gizli bir iftiharla kabartıyordu.

Doktor’un “Kahveci Güzeli” dediği, eski dokumacı ustalarından Kara Recep’in güzellikle uzaktan yakından alakası yoktu. Gayet kısa boylu, kara kuru bir adamdı. Kömür siyahlığındaki asi saçları her zaman karmakarışık, dikilmiş durur, en sıkı perdahtan hemen sonra bile yanaklarının koyu yeşil gölgesi insana dört gündür tıraş olmadığı zannını verirdi.

Recep’in suratında her şey ayrı ayrı çirkin olduğu halde öyle bir şirinliği vardı ki, bunu en dalgınlar bile derhal fark ediyorlar, bu koyu esmer kalabalığa evvela hayretle sonra sempatiyle bakıyorlardı. Halbuki Recep bunu ekseriya çirkinliğine verir, sıkılıp üzülürdü. Vücut yapısından memnun olmayan bütün insanlar gibi durgun, mahcup tabiatlıydı. Bu sebeple plajda çalışanların hemen hepsi – Kambur Ocağın müstesna – birer kısa pantolon uydurup belden yukarıları çıplak gezdikleri, her fırsatta denize girdikleri halde, Recep Dokur uzun pantolonunu ve gömleğini hiç çıkarmıyor, sabah tenhalığında bile denize girmiyordu.

Kayıktakiler sahile çıktıkları zaman, plaj ilk müşterilerini karşılamak için her günkü hazırlıklarını yapıyordu. Süleyman Efe şezlonglarını çoktan çıkarıp üç sıra halinde duvara dayamıştı.

Kambur Ocağın, fincanları parlatma işini bitirince dışarıda, buzdolabının önünde, arkalıksız bir hasır iskemleye oturmuş olan patrona sordu:

“Ocağı fayrap edeyim mi Recep Efendi?”

“Bana kalırsa daha erken. O dediğimi gidip alacak mısın?”

“Meraklanma, alırım. Saat hele sekize gelsin..”

Recep, tekrar kitaba daldı.

Ocağın Kambur, patronun sol dizinin deminden beri titremesinden sinirli olduğunu anlamıştı. “Hakkı var. Kolay değil,” diye içini çekti.

Bu esnada Doktor Nihat Bey’in biraz yorgun fakat rahat sesini duydular:

“Kur bakalım bizim tahtı şuraya, ey Sultan Süleyman diye Süleyman Efe’ye takılıyordu, kur da aklımız başımıza gelsin!”

Süleyman Efe, en iyisini arıyormuş gibi biraz oyalandıktan sonra, evvelce ayırdığı en külüstür şezlongu koşturdu. Bedavacılarından külüstür şezlongları vermek suretiyle kendisince intikam alıyordu. Mamafih ‘tahtı’ kurduktan sonra Doktor’un kulağına eğilerek:

“Rahat otur ağabey,” dedi, “cıvatalarını bu sabah elden geçirdim.”

“Bu sabaha kadar lakaydî demek?”

“En iyisidir. Dinim Rabbenâ hakkı için, en sağlamı, – telaşla döndü – Recep Efendi, Doktor Bey’e baksana. Kahve mi, çay mı ağabey?”

Recep kitabı somurtarak kapattı:

“Daha ocak yanmadı Doktor Bey,” dedi, “birazdan, olur mu?”

“Neden olmayacakmış Kahveci Güzeli, sen nasılsın bakalım?”

“Bu sabah erkenden telefon ettiler. Bizimki yarın sanatoryuma yatıyor.”

“Yok canım, ‘müjde’ desene! Gözün aydın.”

“Müjde, evet. On dört aydır sıra beklediğimize göre, hem de büyük müjde!”

“Orası da doğru. Çocuk ne olacak?”

“Burada kalacak. Başka çare yok. Sabahleyin erkenden garsonu gönderdim, alıp getirecek.”

“Daha iyi. Denize girer. Hava alır. Eyüpsultan süprütülüklerinde sürteceğine! - Doktor bu tatsız mevzuu değiştirmek için Süleyman Efe’ye döndü - Onlar ne Sultan Süleyman?”

“Bunlar mı? Bezik kâğıtları. Saatini yirmi beş kuruştan kiralyoruz. Müşteriler istediler. Kumda oynamak hoş oluyormuş. Lakin ne fayda, dünya düzenbaz olmuş Doktor Bey, maça kızlarıyla karo oğlanlarının kenarlarını bükmüşler. Onları doğrultuyorum.”

“Vay canına. Oğlanlarla kızları doğrultmak sana düştüyse, dünya sahiden fena bozulmuş demektir.”

Bu sefer, sözü değiştirmeyi Süleyman Efe münasip gördü:

“Denizdeydiniz bu sabah, değil mi?” diye sordu.

“Denizdeydik. Lazoğlu beni boş böğrümde vurdu. Üç liramı aldı, gözüne, dizine dursun. Ayrıca, bir servet verip aldığımız ıstakozu kendi elimizle götürüp, aşçıbaşı olacak kodoşa teslim ettik. Yarısını aşıracağından hiç şüphen kalmasın. Bunlar bizi bitiriyorlar, bunlar bizi resmen karmaniyolaya getiriyorlar.” Recep’e döndü. “İşin bir ucu da bugün gelip sana dayandı Kahveci Güzeli,” dedi, “Lazoğlu’yla iddialıyız. Ben kaybedersem, yani Laz’a hak verirsen, ıstakoz beş liraya çıkacak...”

“Neymiş?”

Bunu Recep’le Süleyman aynı zamanda sordular. Kambur Ocakçı da elindeki cezveyi parlatmaktan vazgeçerek öylece durdu.

“Bahse girdik. Davut Peygamber’le Batşaba vak’ası. Ben anlattım, Lazoğlu’nun akli almadı. Sana güveniyormuş, neredeyse sormaya gelecek.”

Süleyman Efe kumar heyecanına kapılmıştı. Hemen davrandı:

“Şimdi çağırayım gelsin, gelsin de sonunu anlayalım.”

“Dur canım, gelir elbet.”

Süleyman Efe, şişman vücudundan umulmayacak bir hızla koştu. Doktor arkasından bakarak içini çekti:

“Hayırlı bir iş olsa, üstüne beş lira da versen, gitmez. Ne alçaktır şu herif!” Biraz cevap bekledi, Recep ses çıkarmayınca sordu, “Kitap roman mı?”

“Değil, İngilizceden tercüme. Karneci’nin eseri. Okudunuz mu? *Dost Kazanmak ve İnsanlar Üzerinde Tesir Yapmak* isimli bir kitap.”

“Adını bile duymadım. Bir şeye benziyor mu bari?”

“Eh, fena sayılmaz. İstifade etmesini bilene çok faydalı. Zaten kapışılmış. Bizde bile dört, beş kere basılmış. Bu bendeki beşinci baskısından.”

“Çok şey! İnsanlar üzerinde tesir yapmak meselesi mühim demek! Fakat Kahveci Güzeli, aklıma ne

geldi, bilir misin? Diyelim ki, bu kitabı sen de okudun, ben de okudum. İkimiz birbirimiz üzerinde aynı metotlarla, tesir yapmaya kalkarsak ahval ne olur?”

Recep gözlerini kırpıştırarak biraz düşündü.

“Bilmem,” dedi, “sahi ne olur?” Biraz daha düşündü. “Ne olacak,” diye gülümsedi, “aynı kitabı okuduğumuzu anlarız. Dostluk başlar.”

“Zannetmem. İkimiz de foyamız meydana çıktı diye somurturuz. Düşmanlık başlar. Ben işte bu sebepten hiç kitap okumam ya!”

“Hiç mi? Doktor kitabı da mı okumazsınız?”

“Okumam. Bazen ilaç isimlerini nasıl aklımda tuttuğuma şaşarım. Ekseriya bize numunelik ilaç yollarlar. Onların tarifesine bir göz atarsın, tamam.”

“Şakalaşıyorsunuz!”

“Vallaha ciddi söylüyorum. Doktorların yüzde sekseninin de benim gibi okuduklarına eminim. Hasta dediğin tecrübe hayvanıdır. İlk araza göre en zararsız ilacı yutturmaya başlarsın. Hasta zenginse, zararsız ilaç en pahalısından olacak. Eczacıbaşı çok sevindiği gibi hasta da gayet memnun kalır. Hasta fakirse, ilaç en ucuzundan çiziştirilecek. Bu sefer hasta minnettar kalır ama hapçıbaşının darılması ihtimali vardır. Bunun çaresi: Ucuz ilaç müstahzar değil de ‘havan işi’ olmalı. Hiç unutmama, Kahveci Güzeli, ‘Eczahane’ denilen ‘kerhane’yi yaşatan, camekânlarında gördüğün renk renk kutular, şişeler değildir. Arka tarafta ‘tak tak’ı duyulan mübarek ‘havan’dır. Eczacıbaşı havaneline yapıştı mı keyiflenir, doktora dua eder, ‘Aferin ulan doktor! Aferin ulan namussuz,’ diyerek havanı döver!”

“Bu sabah keyiflisin Doktor Bey!”

“Ben doğrusunu söylüyorum. İster inan ister inanma! Şimdi bizim kasabanın gözlüklü eczacısını benim derdim almıştır. ‘Nerde kaldı bu pezevenk?’ diye gözleri yoldadır. Dükkânından içeri girer girmez bana söyleyeceklerini sana bir bir sayayım: ‘Neredesin Müslüman? Hoş sana Müslüman diyen boyunca günaha girer ya! Papaz eskisi, ne cehennemdesin? Bizim havan senden davacı. Avradına sövdü gece gündüz,’ der. Şu eczacı havanında zerre kadar akıl var mı allasen, Kahveci Güzeli? Anadan doğma bekâr herifin avradına sövmekle sen ne kazanırsın, tak takına tükürdüğüm!”

“Hastalardan bahsediyordunuz.”

“Hastalardan... dediğim gibi; verirsin ilaçları, deneye deneye herifi iyi edersin.”

“Peki, röntgenler, laboratuvar tahlilleri, elektrolar ne oluyor?”

“İş onlara kaldı mı hasta bitik demektir yavrum, yani, sonu bıçak.”

“Öyleyse, siz parayı...”

“Neden mi alıyoruz? Şahadetname hakkı. Kanun var, şahadetnamesiz tabiplik yasak. Hoş bunu sallayan yok ya. Bizim köylerimizin her birinde en azından ikişer, üçer doktor vardır. Hem de elifi görse mertek zanneden cinsi. Biz hakçası telkin ve teselli parası alırız ki, hakikaten hak edilmiş paralardandır!”

Bu esnada Süleyman Efe ile Lazoğlu itişerek geldiler:

Doktor:

“Gelmek istemedi mi yoksa?” diye sordu.

“Zorla getirdim Beybaba, savuşuyordu.”

“Oldu mu ya Dursun Efendi? İşte sana bizim Kahveci Güzeli. Bak yavrum, Davut Peygamber’in, Uria’nın karısı Batşaba’yı zorla baştan çıkardığı, sonunda kocasını resmen öldürttüğü, din

kitaplarında yazılı mı, değil mi?”

Kahveci Recep Dokur kederle gülümsedi, merakla yüzüne bakan Laz Dursun’a teselli verir gibi:

“Bahsi kaybettin kardeşim,” dedi, “böyle bir işin olduğunu din kitapları açıkça yazıyor.”

“Etme Recep Efendi. Koca bir peygamber!”

“Vallaha yazıyor. İstersen kitabı getirip okuyuvereyim.”

“Kitap eski harflerle mi, yeni harflerle mi?”

“Hangisine inanırsın?”

“Eski harflere.”

“Eski harflerde de yazıyor Dursun Efendi.”

Lazoğlu bir müddet yere bakarak düşündü, sonra,

“Bırak,” dedi, “kitap mitap istemez. Koca peygamber bu haltı ettikten sonra bu Doktor’un on liralık istakozu bizden bedava almadığına şükür!” Fena halde gücendiği belliydi. “Bizim üç lirayı Recep Efendi’ye bırak, ben ondan alırım,” dedi.

Ayaklarını kumlarda sürükleyerek uzaklaştı. Arkasından keyifle bakan Süleyman Efe Laz’a işittirmek için mahsustan bağırdı:

“Neymiş mesele yahu? Davut Peygamber’e ne olmuş?”

Doktor elini sallayarak Süleyman’ı susturdu, Recep’e,

“Bilir misin, Recep Efendi oğlum,” dedi, “hocalar neden eski harfleri isterler, Arapçadan vazgeçmezler? Çünkü din kitaplarının saçma yerleri olduğunu bilirler. Mesela, alalım Kur’an’ın bazı surelerini. Dini bütün Müslüman’sın, aylardan Ramazan ayı, oruçlusun. 27’nci mübarek Kadir gecesi duydun ki selatin camilerinden birinde hatimli teravih var ve Kur’an da Türkçe olmuştur. Rekatlardan birinde hoca besmeleyi makamla uzattıktan sonra ne diyecek bilir misin? ‘Ey kullarım,’ diyecek, ‘karılarınıza sakın aybaşı zamanlarında yakın olmayın ve onlara arka kapıdan yanaşmayın.’ Buyur bakalım, Türkçeyi neden istemezler, anladın mı?”

Recep Dokur, Kur’an tercümesini daha yeni okumuştur. Doktor’un yalan söylemediğini bildiği için hiç şaşmadı. Yalnız bu bahislerin böyle hüremetsiz ve gelişi güzel konuşulmasına da taraftar değildi. Sadece gülümsedi ve Kambur Ocakçı’ya,

“Ocağı yakalım,” dedi, “Doktor Bey’e kahvesini yapalım.”

Bulunduğu kasabada cuma namazlarını kaçırmayan, ramazanlarda herkese oruçlu numaraları yapan Doktor, İstanbul’a gelince serbestliyor, bildiğini dilediği gibi söylemekten zevk alıyordu. Şimdi, sabahtan beri kurdunu döktüğü için ferahlanmış, başka şeyler düşünmeye başlamıştı. İş yaptığı emlak komisyoncusuna bakılırsa on beş bin liraya satın alınacak dükkân, gelecek sene kırk bin lira edermiş. Ne var ki, müstecir içinden çıkmıyor. Mal sahibi zengin herif. Kiracıya kızdığından dükkânı ölmüş eşek pahasına satmaya kalkmış. Dünyada pire için yorgan yakan böyle eşekler çoktur. Komisyoncunun karısı Madam Katina, “Bu çıkartmazsa ben çıkartırım,” diye kocası ile alay etti. “Madam Katina dedin mi on dakika düşüneceksin. Söz verirse mutlaka çıkarır. Olmazsa herifi baştan çıkarır.” Doktor böyle diyerek kendi kendine gülümserken Davut Bey iki kasa gazozla geldi:

“Matmazel soruyor,” dedi, otomobil Kadıköyü’ne gidecek, bir siparişiniz var mı?”

“Dur ki bakalım Baba, kahve, şeker, çay filan ne âlemde?”

“Hey gidi Kambur Ocakçı, daha bunlara bakmadın mı?”

“Aşçıbaşıyla yamağını seyretmekten biz burada iş mi görebiliyoruz?”

Hepsi dönüp Kambur'un işaret ettiği yere baktılar. Bolulu aşçı, parlak yamağıyla beraber denizden çıkıyordu. Kambur Ocakçı,

“Bu da aynalı bir iş,” dedi. “Herif yaman avcı, Davut Baba, herif ille yavru şahana meraklı! Geçenlerde sordum: ‘Senin karı milletiyle hiç mi muamelen yok?’ dedim. ‘Aşçıyız, ayıp düşer şanımıza. Giremez fahişe dükkânımıza’ demesin mi?”

“Bir dükkâna bir tek fahişe yetmiyor mu? İşte kendisi nedir?”

“Aman Baba Davut, sende havadisler var. Duydun mu Doktor Bey, bu nasıl bir söz? Biz öteki türlü bellemiştik.”

“Benim duymam bir şey değil, Aşçı duyarsa bu Davut’u ciğer gibi doğrar!”

“Hem de duymalı. Duymalı da bir güzel doğramalı, seyrederez, vakit geçer.”

Halk Plajı'nın, saati hiç şaşırmayan ilk müşterisi, uzun boylu dişlek İngiliz, bu esnada göründü. Gene beyaz keten pantolon mum gibi ütülü, spor gömlek kolalı, beyaz iskarpinler gıcır gıcır boyalı. İngiliz kapalı soyunma yerlerinden birine girip kaybolunca, Kambur Ocakçı:

“Lakin usul erkân bilir bir adam,” dedi, “huyu komşular başına. Vaktiyle gelip banyosunu yapıyor. Şimdi saate bakın, tamam yedidir. Yedi buçukta eve dönüyor, elbise değiştirip şirkete koşuyor. Bundan sonra da madaması, ilerideki kırmızı köşkün haylaz oğluyla beraber yallah buraya. Madama da, maşallah, tam madama! ‘Kırk yaşında,’ diyorlar. Karının günahına giriyorlar. Benim hesabımca yirmiyi yeni bitirmiş de ancak yirmi bire girmiş. Herif aldı alalı ‘Aman eskimesin’ diyerek hiç mi el sürmedi? Haydi o el sürmedi diyelim, kırmızı köşkün hoyrat oğlu!”

“Mesele cinste Kambur Felek. Bazı karı hiç farımaz, yani hiç ihtiyarlamaz. Hoyratlık da aksine yarar mı yarar.”

İngiliz yanlarından geçerken zorla sırtıp,

“Hello!” dedi, biçimli vücudunun kibirli yürüyüşüyle denize doğru geçip gitti.

Arkasından bir müddet baktılar. Her insan ne kadar akıllı olursa olsun, yüzmek için denize doğru giderken, tabiatüstü bir iş yapmaya karar vermiş olmanın azametine bürünüyor, denizden çıkarken de bunu başarmanın kibriyle dönüyordu.

Kambur Ocakçı:

“Mamafih iyi adam,” dedi, “her gün bir kahve içer, elli kuruş bırakır. Karıya gelince... Nah, yirmi beş verdiği zaman çeyreği bekler.”

“Ne yapsın? Her tarafa birden cömertlik olmaz ki! Parayı sakınıyor ama yalvarsan öteki işe razı gelmiyor.”

“Ne diyorsun Doktor Bey, bizim gibi çekmeceliye de mi?”

“Elbette. Avrupa karılarının bazılarında merak olur, Kambur Felek, ‘Bu da erkek mi sakın’ dediler mi tamam.”

“Öyleyse, sana bir kahve yapayım. Feriştahın görmemiş olsun.”

Doktor Nihat Bey'in sabah kahvesi eline geldiği zaman, uzun İngiliz de banyoyu tamamlayıp denizden çıkmıştı. Büfeye yaklaştı. Kelimeleri sakız gibi çiğneyerek,

“Bir kahve. Şekerli. Kahvesi az yapınız,” dedi.

Herifin sıska, uzun vücudunda kollarıyla bacakları ıslak kavak dallarına benziyordu. Kabukları soyulmuş kavak dallarına. O kadar beyaz ve lekesizdi. Donuk mavi gözlerinde ölü bakışlar... Öyle ki, bütün ömründe insana mahsus hiçbir hassasiyet bu surattaki manasız sabitliği, bir an için olsun

değiştirememiş zannedilir.

Doktor, kahve fincanıyla konuşur gibi:

“Karı haklı birader,” dedi. “Herif bandajları yeni alınmış Mısırlı mummyası! Bırrr! Eli eline değse ruhun donar!”

Recep’in gülmesi tuttu, fakat elli kuruşluk müşteri sezer de gücenir diye kendisini zaptetti.

Her sabah, İngilizden sonra ikinci müşteri, sakat oğlunu denize getiren Belma Hanım’dı.

Ana-oğul böyle kol kola iken yarım asır bir arada güzel güzel yaşamış mesut bir karı-koca gibiydiler. Aynı otomobil kazasında kocasının ölmesi, oğlunun sol bacağının diz kapağında kesilmesi, Belma Hanım’ı birden yirmi beş yaş ihtiyarlatmıştı ama bu ihtiyarlayış maddi olmaktan ziyade manevi idi. Gür sarı saçları beyazlanmış, vücudu hiç bozulmamıştı. Yüzü, kırk yaşına rağmen, kırışksız ve renkliydi. Fakat aksamamaya çalışan oğluna ayak uydurup takma bacağın demir ve kösele gıcırtilarını dinleyerek yavaş yavaş yürürken, ruhen ihtiyarlamışların dünyadan ve insanlardan uzak, tedirgin hali içinde yaşadığı seziliyordu.

18 yaşında topal kalan delikanlıda da ellilik bir kalp hastası hali vardı.

Ana-oğul daima denize en yakın olan 1 numaralı kabineyi alırlar, derhal soyunup kimseye görünmemeye çalışarak suya giriverirlerdi.

İkisi de iyi yüzüyordu. Lakin kalabalığın birdenbire bastırmasından çekindikleri için, denizde yirmi dakikadan fazla kalmıyorlar, giyinip şezlonglara uzanıyorlardı. Kahve ocağının en nazik, en eli açık müşterilerinden ikisi de bunlardı.

Doktor, her zaman hürmetle selamladığı Belma Hanım için,

“Dünyada ne karılar var oğlum Recep,” dedi. “Bu dünyada değerli karılar da var!”

“Belma Hanım gibiler, değil mi?”

“Evet, bir kere karı zengin. Kocasından mal-ı Karun kalmış, ayrıca genç, güzel. Dünyadan elini eteğini çekti desem, sakat oğlana bu bağlantı nedir? Çekmedi diyelim, kocası öleli on yıl oluyor, bu kadar zaman vefakârlık numarası yapılmaz. Öyleyse, neyin nesi?”

“Anlamadım?”

“Oğlanın bacağı yerine gelmeyeceğine göre, bu fedakârlık neyin nesi diyorum?”

“Fedakârlık, diyorsunuz ya. Sahici fedakârlık işte bu. Hesaba kitaba sığmayan iş, mantıksız, saçma bile denebilir.”

Davut Bey gelip yanlarına çömeldi. Lazoğlu’ndan yalvara yakara bir lira koparmış, yarım kilo ‘boyalı’ ile bir paket otuzluk uydurmuştu. Keyfinden süzölmüş gözleriyle ‘Plaj Sineması’nın tadını çıkarmaya hazırdı.

“İşte, koca leş geldi! Bundan böyle Marmara denizi mundar,” diyerek Doktor’un kolunu dürttü.

Gedikli müşteriler bugün de sıralarını şaşırılmamışlardı. Üçüncü müşteri gene Nadire – Akif Bey çifti.

Eski müteahhit milyonerlerden Akif Bey gayet uzun boylu, kalıplı kıyafetli bir adamdı.

Bir Rum tüccarın kâtibi iken, Meşrutiyet’te İttihatçılara yanaşmayı becermiş, Birinci Cihan Harbi’nin para yağmasında büyük işler çevirmişti. Cumhuriyet’ten sonra, tren yolları başta olmak üzere her ‘kalkınma’dan hissesini aldı. “Bu dünyada bizim varımız yağımız iki defterden ibarettir, bacanak,” diye gülerdi. “Biri malûm çek defteri. Ötekisi zamparalık defter-i kebir. İkinci deftere bakmanı tavsiye etmem bacanak, olmaya ki ananın, bacının adına rastlayasın.” Anlattığına göre, bu

defter-i kebirde hiç umulmayan nice esami kayıtlıydı. Nice paşa kızları, paşa karıları. Bunların yanında yangın yeri, Galata çirkefleri. Her milletten, her çeşitten karılar ki, “insan hayretlere gark olur.” Akif Bey bunlarla “para sayesinde” yattığını saklamaz, bunu bilhassa ve tekrar tekrar söyleyerek satın aldığı malları alçaltmaktan ayrı bir zevk duyduğunu anlatmak isterdi.

Nihayet gecelerden bir gece, tam bir kilo rakı içmiş, tam yarım saat fasılasız çiftetelli oynamıştı. Akşamdan beri yanında oturan ve ikide bir Darülfünun talebesi olduğunu söyleyen on altı yaşındaki pembe beyaz kızı tokatlayıp, evin kırkılık zenci hizmetçisiyle kalmaya karar verdi ve halvete girdikten on dakika sonra sol tarafına boydan boya inme indi. Zenci karısının koynundan çırılçıplak çıkarıp, cankurtaranla bir hususi hastahaneye yetiştirdiler. İğne değil, kazık vurulsa kâr etmeyecek şekilde yıkılmış, ağzı çarpılıp gözleri kaymıştı. Çok para sarf etti, ‘Avrupalara’ gitti. Her çeşit yeni icadı üzerinde denediler. Neticede, bir elde gayet kalın baston, öteki kolda gayet kuvvetli bir hastabakıcı ile biraz yürüyebilir halde döndü.

İşleri mebus ortağına bırakıp Suadiye’deki villaya çekildi. Maiyetinde çalıştırdığı emekli binbaşılardan Rıdvan Bey’in körpe kızı Nadire’yi evvela evlatlığa kabul etti, sonra resmen nikâhladı. Şimdi, dört seneden beri evlilerdir. Doktorlar deniz banyosu tavsiye ettiklerinden, körpe karısının ve kalın bastonunun yardımıyla plaja geliyor, sığda suya oturup banyosunu yapıyor.

Kahve ocağının yanındakiler, Akif Bey’le karısını görür görmez, geçen seneki tuhaf macerayı hatırladılar.

Amcası mebus olur olmaz, kabadayılığı arttırıp kendisini semtin kopuklarına sergerde tayin eden, aynı zamanda aşırı zamparalığı kabadayılığın şanından saymaya başlayan Bay Ali Özkanlı, vaziyeti bir müddet tetkik ettikten sonra, “Bu karıda ekmek var,” diyerek paçaları sıvadı. Uzun boylu, geniş omuzluydu. Kara kaytan bıyıkları, bembeyaz dişleriyle esmer yüzünde sevimli bir hâl vardı. Fazladan, hiçbir filmi kaçırmıyor, bütün sinema artistlerinin isimlerini İngilizce telaffuzuyla ezber biliyor, ayrıca akordeon çalıp rumbalar, sambalar söylüyordu. Kulübün boks şubesinde kayıtlıydı. Karıyı ‘esaslı’, sarsak herifi ‘esassız’ bulup buna iyice kanaat getirdikten sonra Akif Bey ailesiyle ahbap oldu. Bir müddet yollarını bekleyip, tesadüfmüş gibi selamlar yağdırdı, reveranslar yaptı, samimiyetin arttığını zannedince kovboy ve gangster adabıyla – iki parmağını yukarıdan aşağıya düşürerek – aşinalık etti. Sonra peşleri sıra plaja dadandı. İnmeli kocaya çok saygı gösteriyor, bastonunu koşturup, şezlonga oturmasına yardım ediyordu.

Nadire meseleyi derhal anlamıştı. Tanıştıklarının on beşinci günü bir biçimine getirip bıyıklı erkeklerden hiç hazzetmediğini, bilhassa açık sarı saçlıları beğendiğini söyledi. Oğlan ertesi sabah karşılıklarına bıyıklar kazınmış, saçlar yumurta sarısına boyanmış olduğu halde çıktı. Akif Bey genç dostunu bu haliyle tanıyamadı. Buna hep beraber bir müddet güldüler.

Meşhur vak’a, işte bu sıralarda, Bay Ali Özkanlı’nın Nadire’ye başbaşa bir otomobil gezintisi teklif ettiğinin ertesi sabahı plajda cereyan etti.

Gene üçü beraber gelmişlerdi. Oğlan gene sarsak kocaya kul-köle oldu, denize soktu, çıkardı, giyinirken etrafında pervane gibi dolaştı, koluna girip şezlonga taşıdı ve nihayet eline koca bastonu verir vermez, Akif Bey bunu alt ucundan tuttu, arkasını dönüp kuma rahatça oturmuş olan delikanlının boynuna var kuvvetiyle indirdi. Herifin heybetli vücudundaki bütün acı kuvvet sağ koluna toplandığı için Bay Ali Özkanlı, ağzından burnundan kanlar boşanarak derhal bayıldı.

Akif Bey, meclisi idare toplantılarında ve arttırma – eksiltme yerlerinde pek meşhur olan kalın

sesiyle:

“Şuradan bana bir polis çağırın,” diye kükredi.

Polisler baygın oğlanı, eczahanede ancak yüz gram amonyak koklatarak güç bela ayıltabildiler. Akif Bey’in, en meşhurlarından dört avukat marifetiyle açtığı sarkıntılık davasını geri aldirmek için mebus amcanın bizzat ricaya gelmesi ve çok diller döküp türlü şaklabanlıklar yapması icap etti.

Karı-koca uzaktan geçtikleri halde, Davut Bey yerinden sıçrayıp kandilli bir temenna ile selam vermişti. Akif Bey bu selamı azametle aldı. Heybetli vücudu, birisi ölmüş, diğeri şaşılacak derecede canlı ve kuvvetli kalmış yapışık kardeşlere benziyordu. Fazladan, kendisini karısı ve bastonu değil, onları kendisi taşıyormuş gibi kibirli ve güvenir bir hali vardı.

Doktor, gene baktı baktı da:

“Herif yaman!” dedi “Herif müthiş! Sakatlığa metelik vermemek olur ama bu kadar mı olur? Milyonlara güvenmese gene mi kuyruğu böyle dik tutardı dersin, Davut Peygamber?”

“Milyonda iş yok, Doktor, iş boynuzda!”

“Sen ne diyorsun? Hani bastonu?”

“O eski hikâye. Şimdi bende yenisi var. Ali Bey’i bir bastonda tepeledi ama pehlivan şoförü ne yapalım? Birisi imzasız mektup yazıp haber vermiş. Demiş ki, ‘Karınız olacak orospu sabahtan akşama kadar senin pehlivan şoförle güreş tutuyor, hem de kıran kırana. Haberin var mı dümbük?’ demiş.”

“Aman!”

“Aman, ya. Akif Bey mektubu okuduktan sonra uzun uzun gülmüş. Kâğıdı karıya uzatmış da ne söylemiş bil bakalım. ‘Bunu bizim hemşire yazmıştır hanım,’ demiş, ‘bir kere mirasıma konacaksın diye kuduruyor, sonra bizim şoförde gözü var. Kendisinininkiyle becayış teklif etti de razı gelmedim. Aldırma, keyfine bak,’ demiş.”

“Öyleyse Ali’nin ne günahı vardı?”

“Herifin paşa gönlüne kâhya mıyız? Belki seyrine meraklıdır, karakucak güreş seyrine.”

“Sen bunları sakın uydurma, Davut Peygamber?”

“Vallaha bilmem, yalancıysam da Şükran Abla’nın yalancısıyım. O da evin hizmetçisinden duymuş.”

Süleyman Efe, tırıs tırıs koşturduğu şezlongları kurmuş, Akif Bey’in soyunmasına yardım etmeye başlamıştı. Bey de, hanım da bir kabine alıp orada soyunuyorlardı. Bu işi herkesin gözü önünde yapmak besbelli daha hoşlarına gidiyordu.

Nadire Hanım ipek entarisini başından sıyırmış, yüksek topuklu beyaz iskarpinlerinin üzerinde, lasteks mayosuyla kalmıştı. Vücudu deniz, gökyüzü ve güneş fonu üzerinde insanın nefesini kesecek kadar güzeldi.

Pek de kadıncı olmayan Doktor, gözlerini bu körpe güzellikten ayıramadığı için fincanı titreyen eliyle boşluğa uzatmış:

“Al şunu Kambur, alsana çekmecesine tükürdüğüm!” diye söyleniyordu.

Süleyman Efe önüne düz çökmüş, Akif Bey’in kunduralarıyla çoraplarını çıkarmıştı. Sonra pantolonunu çekti, gömleğini aldı. Bu suretle meydana, sol tarafı daha ince olduğundan, sağ tarafı inadına kalın görünen bir insan harabesi çıktı. Bu harabe, dünyanın en güzel kadınlarından birine tutunup, inmeli ayağıyla kumda derin bir iz bırakarak denize doğru yürüdü.

Davut Bey, hülyaların en derinlerinden birine dalıp gitmişti. Alt dudağı titriyor, ağzının yan tarafından ince bir salya kirli atlet fanilasına parlak bir sicim gibi iniyordu.

Doktor:

“Davran, Davut Peygamber, ağzını topla,” diye güldü, “yüreğın su olup akacak, namussuz!”

“Ne karı, Doktor, adam öldürür bu karı!”

“Öldürür mü, yoksa ab-ı hayattır da yaşatır mı, bilmem. Bildiğim...”

Süleyman Efe de yanlarına sersem bir halde dönmüştü:

“Gittikçe afet oluyor,” diye söylendi. “Şuncacık bebeki halbuysa. Elimizde büyüdü.”

“Kim, Nadire Hanım mı?”

“Sakın ilk mektebe giderken arabaya filan bindirmeyesin?”

“Ne olmuş?”

“Daha ne olsun, kavat, hiç değil bacağını sıvazlamadın mı?”

“Ağzını bozma, biz arabacılığın namusumuzla yaptık.”

“O sebepten hepsini tüketmişsin, şimdiye hiç kalmamış.”

Bu esnada ağır, sakın bir kadın sesi:

“Süleyman Efendi, bakar mısınız,” dedi. Efe telaşla döndü. Mayolu iki kadından ufak tefek esmer olanı elini kabadayınca sallıyordu:

“Bize iki şezlong, bezik kâğıtları... Geçenki tahtayı da isteriz.”

“Baş üstüne Bayan Fatma, hazır, şimdi.” İstenilenleri götürüp döndüğü zaman Kambur’a emretti:

“İki çay, iki çörek. Çörekler taze, çaylar demli olacak.”

“Hay hay.”

“Bayan Fatma dedi ki: ‘Sonra keyfine,’ dedi, ‘çekmecesinden başlarım!’ dedi.

Recep müstesna, diğerleri bu söze güldüler. Bu kadının hali başından beri Recep’in sinirine dokunuyordu.

Fatma Hanım’la Cavidan Hanım, uzun boylu, sarı saçlı, aptalca taze, sabık gelin-görümce idiler. Aynı yatılı mektepte okumuşlar, aynı sınıflarda bulunup şahadetnameleri beraber almışlardı. Bundan sonra Bayan Fatma ne yaptı yaptı, Cavidan’ı kabiliyetli bir mühendis olan ağabeysiyle evlendirdi. Karı-koca, ancak iki ay bir arada yaşayabildiler. İki aydan sonra erkek, boşanma davası için bir avukata vekâlet verip Anadolu’ya gitti. Konuyu komşuyu, eşi dostu bir müddet meraka düşüren bu ayrılış, gelinle görümcenin bir arada yaşamaya devam etmeleriyle büsbütün garip bir hal aldı. Nihayet hanımların mektep arkadaşlarından birinin gevezeliği meselenin esrarını kısmen aydınlattı, olup bitenlerin mahiyetini kası zamanda meydana çıkardı.

“Mühendis, kız kardeşiyle karısını bir yatakta, fena vaziyette yakalamış, gürültüsüz patırtısız çekilip gitmiş,” denildi.

O zamandan beri, boşanma davası çoktan nihayetlendiği halde, sabık gelin-görümce ‘gül’ gibi geçiniyorlar.

Vak’ayı buralarda herkes geçen yazın ortalarında öğrendi. Semt kopuklarının sergerdesi Bay Ali Özkanlı, inmeli Akif Bey’den köteği yeni yemiş, fakat bu umulmaz rezaleti ‘madara olmak’ saymamıştı. Saçlarını tekrar karaya boyatıp bıyıklarını koyuverdikten sonra, boyun damarındaki sızı geçinceye kadar hep bu ‘çapraz iş’le ilgilendi. “Biz buradayız abla, namussuzum ki ayıp oluyor. Biraz adama alışsanız,” demeyi düşündü. Ucunda ölüm yoktu ya. Bir evde iki karı... Tehlikesiz iş. Birkaç

hafta etraflarında dolaştı. Türkçe, İngilizce, Fransızca, Rumca laflar attı. Fatma Hanım da, Cavidan Hanım da aldırmadılar, gülüp geçtiler. Hatta Cavidan Hanım bir parça kırıtı bile denebilir. Bu vaziyet karşısında Bay Ali Özkanlı, daha fazla beklemenin enayilik olacağını anladı. Bir gece “Demir tavında dövülür,” diyerek çetesinden Sayacı Necmi ile ‘Sarı Oğlan’ dedikleri Ahmet’i maiyetine alarak eve dayandı. Alçak bahçe duvarını sıçrayıp geçtiler, küçük finonun havlamalarına kulak asmadan, birinci katın balkonuna tırmandılar.

Yaz gecesinin ay ışığı yandan vurmuş, divanın yanındaki komodinin üzerinde yanan kırmızı abajurun rengine shevi bir tatlılık vermişti. Fatma Hanım oturuyordu. Cavidan başını sabık görümcesinin dizlerine koymuştu. Fatma Hanım’ın bir eli ötekinin göğsünde, ağır ağır masaj yapıyor...

Oğlanlar manzarayı bir müddet yutkunarak seyrettiler. Nihayet Sayacı Necmi dayanamadı, ‘Vay anasını!’ manasına iştihali bir ıslık öttürdü. İşte ne olduysa bu ıslıktan sonra oldu. Semt kopuklarının bir münasebetsizlik yapmaları ihtimaline karşı Fatma Hanım meğer evvelce tedbir almış. Ağabeyinden kalma çiftenin iki gözünü doldurarak elinde gezdirir, oturduğu zaman sağ yanına – elinin yetişeceği bir yere – dayar olmuştu. Bu sebeple arka arkaya iki dehşetli patlama sakin geceyi allak bullak etti. Oğlanlar neye uğradıklarını şaşırarak kahveye kadar durmadan koştular.

Fatma Hanım, silah seslerine yetişen bekçiye:

“Bahçede hırsız görür gibi oldum da,” dedi, “ateş ettim. Belki evhamdır. Beyhude rahatsız oldunuz bekçi baba. Siz başka evleri bekleyin. Ben bizim evi ite köpeğe karşı müdafaa ederim.”

O zamandan beri çetenin hiçbir ferdi o sokaktan geçmeyi pek istemiyor, Bay Ali Özkanlı ise, “Atılan silahlar hep kuru-sıkıydı. Ben anlamaz mıyım kuru-sıkı çifte sesini?” diyen meşhur avcı Hüseyin Bey’e, “Orasına aklım ermez, Hüseyin Abi, ben korktum. Namussuzum ki karı deli! Vurur mu vurur!” diyerek yıldığını saklamaya lüzum görmüyordu.

Kadınlar oyuna dalmışlardı. Süleyman Efe, bezik meraklısı olduğundan, çayları götürmek bahanesiyle yaklaştı. Bir müddet seyretti.

Bayan Fatma’nın sözleri ve hareketleri kat’i ve manasızdı. Yüzü bir eski kumarbaz gibi ciddi ve hissiz, kâğıt çekiyor, kâğıt oynuyor:

“Altmış.”

“Yüz.”

“İşte kırkı açıyorum.”

“İşte iki yüz elli. Biraz dikkat. Rubikon olacaksınız sevgilim, çünkü deminden beri bütün ‘kör’leri beyhude yere yediniz,” diyerek şıkır şıkır sayı yazıyordu.

Süleyman Efe ayaklarını sürüyerek döndü:

“Karı bitirim Doktor Bey,” dedi, “ben saçımın teli kadar kumarbaz gördüm, bu biçimini, tövbe, görmedim. Karı kâğıtları diş çeker gibi çekiyor, kurşun gibi atıyor.”

“Peki, öteki?”

“Ötekisi de başka türlü bir bela. Onun da cilvesine dayanılmaz. ‘Uuuf! Sayamıyorum işte; bunu saymam vallahi!’ demesi var, dizlerinin bağı çözülür.”

Ocakçı Kambur Felek:

“Çayı beğendiler mi, sen oradan haber ver,” derken Recep’e döndü. “Şu saate baksana patron. Allah Allah! İngilizin karısıyla oynaşı geldiler. Saat on olmuş yahu!”

Saat 10 değil, sekiz buçuktu. İngilizin karısı nedense bugün erken davranmıştı. Recep, Kambur

Ocakçı'sını sekizde gideceği yere göndermek için, kitabını kapatıp büfeye girdi.

Ellerini kuruladıktan sonra kocaman kırmızı mendilini yeleşinin koltuk altına geçiren Kambur Felek, yeni gelenlerin arkasından bir müddet baktı. Vaktiyle bir miktar jokeylik etmiş, eğer doğruysa attan düşüp kambur olmuştu.

“Karıya bak, Doktor,” dedi, “şuna kırk yaşında diyen taş kesilir. Bir kere kaçıntısız, halisüddem İngiliz... Hem de öyle enti-püften İngiliz değil, ‘Derbi’ kazanmış cinsi. Beldeki oynaklığı gördün mü baba? İşte cins olduğunun alâmeti. Hay seni yetiştiren ahırın yemliğine kurban olayım! Yediklerin helal olsun sarı kız. Oğlana da bak. Bu da tam aygır. Kız iyi seçmiş, neme lazım. Aygırın gayretlisini seçmiş. Lakin ilkbahar atladığından bizim damızlıkta tembellik başladı diyelim gelir.”

“Orasını gayet doğru söyledin, Kambur Felek, geçenlerde bir aralık yanıma geldi. Dert yandı. Süleyman’a söylemiş de Süleyman da bana yollamış.”

Süleyman Efe anlattı:

“Baktım, oğlanın hali fenaya gidiyor. Biz de delikanlı olduk. Dertten anlarız. ‘Nedir? Sakın, alta düşersin yavrum!’ dedimdi, dünden hazırmış. Hemen açıldı. Karı kendi haline bırakmıyormuş. Kuvvet hapı diyerek yutturduğu haplar meğer öteki cins haplardanmış. ‘Nasıl yutturuyor?’ dedim. ‘Avuç dolusu,’ demez mi! Vallahi yüreğim sızladı. Doktor Bey’e yolladım. Bilmem artık ne konuştular.”

Kambur sordu:

“Ne konuştunuz Doktor Bey?”

“Meslek sırrıdır, söylenmez.”

Efe içini çekti:

“Eğer kâfirin karısı, ‘Bir Türk genci öldürsem kârdır,’ diyorsa oğlanın işi bitik demektir.”

“Hem de öldürür öyleyse. Hiç bakmaz.”

Kambur Felek, yampiri, yengeç yürüyüşüyle geçip gitti.

Sabahın ilk saatlerinde pahalı bir otelin hususi plajına benzeyen kumsal birdenbire adının ifade ettiği manayı yadırgatmayacak bir kalabalıkla doluvermişti. Artık büyük ekseriyeti çocuklu aileler teşkil ediyorlardı. Bunların arasında henüz denize giremeyecek kadar küçük olan bebeklerini pusetlerle getirmiş olanlar da vardı. Genç kızların ve delikanlıların bisikletleri bir köşeyi, yükünü almış bir bisiklet parkı haline çevirmişti. Anadan doğma soyunmuş kız ve erkek çocukların bağrıışarak koşuşmaları, dadıların, büyükannelerin giyimlilikleri, kumsala garip bir tabiiyet veriyor, büyüklerin mayolu çıplaklığını örtüp saklıyordu. Herkes kendi kıyafetiyle rahattı. Fazla şişmanlamış genç kadınlar bile, kimse kimseyi derinden derine tetkik etmediği için, çekinip kıvranmıyorlardı.

‘Boyalı’dan iki kocaman yudum daha yuvarladıktan sonra biraz yalpalayarak geri dönüp gene Doktor’un yanına çömelen Davut Bey, manzaraya bir müddet baktı:

“Hey gidi dünya!” dedi. “Şu Atatürk nur içinde yatsın. Bir zamanlar neydi. Şimdi bu hal ne?”

Doktor da hemen hemen aynı şeyleri düşünüyordu. Şuracıkta, bitişliğimizde, öyle memleketler vardı ki, bu seviyeye gelebilmek için belki kırk sene, elli sene uğraşacaklar... “Plajlarda ailelerin mayo ile gezmeleri kendi başına o kadar mühim değil ama bir telakki değişmesinin gayet ehemmiyetli bir merhalesi...”

“Haklısın Davut Peygamber. Nur içinde yatsın.”

“İlk zamanları bilirim de Doktor, hâlâ şaşarım. Bu plaj âlemini bizde Beyaz Ruslar icat ettiler. Önce imkânı yok tutmaz dedik. ‘Ne mümkün, millet birbirini öldürür, Allah esirgesin,’ denildi. Bazı

kavgalar, rezillikler oldu. Sonunda gene Atatürk kazandı. İşte bak, iyi şey, faydalı şey. Çoluk çocuk koşup güneşleniyor. Hiç kimseye hiçbir fenalığı olmadıktan başka, dünya kadar da faydası var.”

“Tabii. Dikkat ediyorum. Delikanlıların yüzde doksanı sadece yüzmek için geliyor. En güzel kadın vücutlarına bile edepsiz edepsiz bakmıyorlar. Bakarlarsa, insan gibi beğeniyorlar. Tabloya bakar gibi. Bence, işte bu çok mühim. Vay ulan, köpoğlusu, sen nereden çıktın?”

Doktor bunu, Kahveci Recep’in dört buçuk yaşındaki oğlu Cengiz’e söylemişti.

Cengiz, ayaklarının burnuna basarak, kahve ocağındaki babasını görmeye çalışırken seslendi:

“Baba, bak biz geldik. Sadık Amcamla geldik.”

Recep, demliğe sıcak su alıyordu. İşi yarım bırakarak:

“Merhaba, Cin, dedi. Nasılsın yavrum?”

“İyiyim. Beni Sadık Amcam getirdi. Sen çağırmışsın. Nerde Demir Amca? Demir Amca yok mu?”

Doktor:

“Şuna “Kambur” Amca de ki anlayalım,” diye lafa karıştı.

Recep:

“Hani Doktor Amca’nın elini öpmedin, ayıp ama,” dedi.

Cengiz hiç oralı olmadı. Ellerini arkasına bağlamış, kabadayı bir duruşla biraz da şımarmıştı. Üstünde eski fakat temiz bir pantolonla hâki ketenden bir gömlek vardı. Siyah saçları, renksiz, zayıf yüzünü büsbütün karartıp küçültmüştü. Recep, oğlundan uzak bulunduğu zamanlar onu daha büyük, daha güçlü kuvvetli hayal ettiği için şimdi üzüntü duyuyor, “Buna ne oldu?” diye kendi kendine hayret ve ızdırapla soruyordu.

Oğlanın zeki olacağından hiç şüphesi yoktu. Bunu ‘herkes’ söylüyordu. Daha şimdiden kendisi kadar inatçı, anası kadar da dayanıklıydı. Oğlan fena değildi hasılı. Hele bir de uzun boylu, yakışıklı olursa. Zabit çıktıktan sonra, bir de kurmaylığı kazanırsa.

Cengiz’e katiyen dayak atılmıyor, ileride yılgın edebilecek hiçbir terbiye vasıtasına başvurulmuyordu. “Peki ama, biz bunu birazdan hayvan gibi bağlayacağız.” Bu düşünceyle Recep şaşkın şaşkın etrafına baktı. Bu bağlama fikri, kendisine sokakta yularla gezdirilen çocuklardan gelmiş, çocuklar bağlı olarak keyifle yürüdükleri için hiç de tehlikeli görünmemişti. Şimdi birdenbire tereddüt etmesi manasızdı.

“Annen nasıl?” diye sordu. “Dün gece çok öksürdü mü?”

“Hiç öksürmedi.” Bunu annesi tembih etmişti. “Annem iyi. Biz iyiyiz. Ben denize gireceğim, değil mi baba? Beni gene kayığa bindir. Kırmızı kayığa gene binelim. Sadık Amcam dedi ki... Ben o kırmızı kayığı uçurabilirmişim. Uçurabilir miyim?”

“Vızır vızır köpoğlusu! Küreklere bir yapıştın mı...”

“Kırmızı kayığa binelim. Annem gelince onu da bindiririz, olur mu baba?”

“Bindiririz. Demek annen dün gece çok öksürmedi öyle mi?”

Soyunmakta olan Garson Sadık cevap verdi:

“Ablamı bu sefer iyi gördüm, usta. İyileşmiş maşallah.”

“Demek, yarın... Muhakkak mı?”

“Evet.”

Cengiz:

“Yarın annem erkenden gelecek,” dedi, “ben bu gece seninle yatacağım. Biz gelirken Sadık

Amcamla vapura bindik. Sonra öteki vapura bindik, sonra tramvaya bindik.”

“Karnın aç mı? Kek ister misin?”

“Kayıktan sonra.”

“Nasıl Doktor Bey, Cengiz büyümüş mü?”

“Elbette büyümüş. Kocaman delikanlı olmuş.”

“Denize girse.”

“Girsin. Gel bakayım Cengiz. Boğazın filan ağrımıyor ya?”

“Hiçbir yerim ağrımıyor.”

Garson Sadık çocuğa sordu:

“Babanın yanına geçer misin? Haydi, seni babana çırak verelim, bardakları, fincanları yıka.”

“Biz denize gireceğiz.”

“Deniz sonra. Hele Kambur Amca gelsin. Nerde bizim Kambur?”

“Şimdi gelecek. Bak yavrum, deniz sonra. Ortalık biraz daha ısınsın. Haydi atla da bana yardım et.

Olur mu?”

“Olur baba. Hem de hiçbir şey kırmam. Bir gün nasıl yıkadım?”

Garson Sadık, çocuğu içeri verdi.

Recep yavaşça sordu:

“Ablan sahiden iyi mi Sadık? Doğru söyle ama.”

“İyi, ben çok iyi gördüm. Zaten fabrikada kolay bir iş vermişler. Eskisi kadar yorulmuyormuş.”

“Yemekhanede filan mı?”

“Oturak işmiş. Bulunduğu yer havadarmış. Pamuk tozu filan arama. Sabahleyin biz çıkarken Nuri

Usta’ya rastladık. Selam söyledi, ‘Merak etmesin, biz mümkün mertebe kolluyoruz. Zaten yarın gidiyor,’ dedi. Yanında bir de kadın vardı, o da selam söyledi. Alaycı bir kadın.”

“Nazlı Abla’dır. Bizim Nazlı Abla.”

“Evet, ‘Nazlı Abla selam etti dersin,’ dedi. ‘Gene okuyor mu?’ diye sordu. ‘Okuyor,’ dedim. ‘Ne okuyor?’ dedi. ‘Bilmem. Paso okuyor işte,’ dedim. ‘Öyledir, ne okuduğunu kendisi de bilmez. İşin berbatlığı burada,’ dedi. ‘Bunu böylece söyle,’ dedi. Sonra, ‘Esnaflığa alıştı mı?’ diye sordu. ‘Eh,’ dedim. ‘Birinci şartı yalan yere yemin etmektir. Babası olsa beşe aldığını ona aldım diye yemin ederek sokmaya çalışacak. Zengin olmak kolay değil,’ diye güldü. Doğrusu yaman kadın.”

Recep, konuşulanlara kulak veren Doktor’a gülümsedi.

“Bizim Nazlı Abla sahiden yamandır. Hiç unutmam, bir kere mekik attı. Kulağını parçaladı. Kan akıyor, biz telaştayız. Baktım gene gülüyor. ‘Ne gülüyorsun kız?’ dedim. ‘Hiç, alışkanlık,’ demez mi? Bir gayret etse kendisini fabrikadan kurtarır.

Nedense aklı almıyor. ‘Bir adam tek başına hiçbir borçtan kurtulamaz,’ diyor. Sanki ben, ‘Tek başıma kurtulayım,’ diyormuşum gibi. Çoluğu çocuğu da kurtaracağız ya. Bizimkini fabrika verem etti. Çoklarını da fabrika verem etti. Evde otursaydı hastalanır mıydı? Fabrikayı görmeyen bilmez, Doktor Bey. Hele dokuma büsbütün namussuzdur. Maden ocağından farksız. Fazla değil, iki sene çalış, pamuk tükürmeye başlarsın. Beni fabrika ezdi. On iki yaşında var yoktum. Bunlar, ‘Tek adam kurtulmaz,’ diye bir laf tutturmışlar. Adam çalışırsa kurtulur. ‘Bak, fabrikadakilerin çoğu vaktiyle esnafmış, zanaat sahibiymiş. Memur çocukları, zabıt çocukları kıyamet gibi,’ derler. Herif hesabını bilmemiş, tembellik etmiş, gideceği yer elbette fabrikadır.”

“Doğru ama, bakıyorum dükkânlar açılıyor, dükkânlar kapanıyor, dükkâncılar durmadan değişiyor. Herkes kurduğu işi yürütebilse bu değişme olmayacak. Sonra bunlar ne kazanır? Üç buçuk lira sermayesini de tehlikeye atmıştır, dükkânı gün doğmadan açar, gece yarısı kapar.”

“Kendi işine çalışıyor. İnsana kendi işinde çalışmak zor gelmez.”

Cengiz’in kahve ocağında hemen canı sıkılmıştı. Babasının pantolonunu çekerek:

“Hani denize girecektik?” dedi. “Denize girelim baba. Kayığa binelim.”

“Denize de gireceğiz, kayığa da bineceğiz; hele Demir Amcan gelsin.”

“Şimdi girelim, ne olur?”

“Uzattın ama. Güneş çıksın, diyorum. Ortalık biraz daha ısınsın. Şimdi girersen hastalanırsın. Boğazın ağrır. Doktor Bey sana iğne yapar.”

Cengiz, iğneden hiç hoşlanmıyordu. Babasının pantolonunu çekiştirmekten vazgeçti.

“Usta, dört şekerli, ağır olacak. İki de çay isterim.”

“Peki.”

Recep, kahveleri sürdükten sonra tezgâha geldi. Doktor Nihat Bey’e yavaşça sordu:

“Buna geçmez ya Doktor Bey?”

Bu suali her fırsatta tekrar tekrar soruyordu.

“Son balgam tahlilinde basil bulunmadı.”

“Böyle bir tehlike olsa söylenirdi, değil mi? Söylediniz.”

“Tabii söyledik; bence zaten büyük bir mesele yok. Dokumada, tütünde, madenlerde çalışanlar böyle arızalar gösteriyor. Sonra eskisinden daha sağlam oluyorlar. Kaldı ki hastalık mühim olsa kız zaten çalışamazdı. Hayırlısıyla sanatoryumda biraz dinlensin. Açık hava, iyi gıda, üzüntü yok. Bir şeyi kalmaz, aslan gibi çalışır.”

“Bırak çalışmayı Doktor Bey, bu yaz işler umduğum gibi giderse, kışın da bizim fabrikaya yakın bir dükkân uydurabilirsem, kızın fabrikada ne işi var? Burada yarı aç, uykusuz, neden gayret ediyorum?”

“Tabii canım, inşallah...”

Kambur Felek, ter içinde geldi. Elindeki paketi Recep’e uzattı:

“Buyur Usta,” dedi, “işte yeğenimin yuları.”

Recep gazeteyle sarılmış şeye korkuyla baktı. Cengiz:

“Nedir baba, kitap mı?” diye sordu.

“Bir şey değil. Birazdan görürsün. Bak ne güzel oynayacağız.”

“Oyuncak mı? Baktır. Demir Amca bana gösteriversin.”

“Hani, denize girecektik. Denizden vaz mı geçtin?”

“Girelim. Bunu da beraber götürelim.”

“Olmaz.” İçeri giren Demir’e, “Bir kenara koy,” dedi, “biz şimdi geliyoruz. Sadık kapalı şişe su getirsin, Doktor Bey kahve ister misiniz?”

“Artık yemekten sonra.”

Recep oğlunu soydu. Elbisesi çıkarılan Cengiz daha cılızlaşmış, daha ufalmıştı.

Baba-oğul el ele yürüdüler.

Cengiz:

“Sen de girsene baba. Beraber girelim, olur mu?” diye sordu.

“Olmaz, benim işim var.”

Denizde Cengiz’in yaşıtı hatta daha ufak çocuklar pek keyifliydi. Kimisinin şişirilmiş lastikten kazı, ördeği, kimisinin lastik simitleri vardı. İlk günleri girmemek için ağlayanlar, şimdi çıkmamak için gürültü ediyorlardı. Kumsalda kovalarla, küreklerle oynayanlar da hallerinden memnun.

Recep paçalarını sıvarken:

“Biraz güneşte duracaksın ki tadı çıksın,” diyordu. Sen akıllısın, bu yüzmeyi az vakitte öğrenirsin. Yüzmenin esası denizden korkmamak.”

“Ben hiç korkmam.”

“Elbette.”

“Kayığa da binecek miyiz, baba? Nerde kırmızı kayık?”

“Kırmızı kayığı Dursun Amcan götürmüş. Birazdan getirir. Sen Dursun Amca’yı unutmadın ya?”

“Unutmadım. Beni kayığa bindirdiydi.”

“İşte o. Haydi bakalım.”

Cengiz koştu, kendisini suya attı. Karnı kumun üstünde olduğu halde yüzme taklidi yapıyor, kollarını bacıklarını oynatarak suyu bulandırıyor.

Yanlarından Akif Bey’in körpe karısı geçti. Recep, kadından evvel, sürdüğü kokuyu fark etmişti. Etraftakiler de – kadın erkek – durup seyre başladılar. Nadire Hanım, beğenilmekten gelen bir gurur ve kararlı bir metanetle dolgun kalçalarını sallayarak yürüyor, herkes yol açtığı için suya atılmakta acele etmiyordu. Nihayet bir ahbabını elinin hoş bir hareketiyle selamladı, denize daldı. Başını sudan çıkarmadan üç kulaç atarak “crawl” yüzüyor, balık gibi değil, sadece değişiklikten ibaret korkunç bir mahlûk gibi çevik ve gaddar süzülüyordu. Her hamlesinde ölçülü bir inat, hain bir güvenme vardı. Recep, “Kolay değil,” diye düşündü, “on altı yaşından beri mirasa konmak için bir insan hurdasıyla beraber yatıyor. Bu da bir çeşit iş.” Deniz, alışmadığı için kendisine soğuk geliyordu. Bu soğuklukta kadının yüzmekte oluşunun tesiri de varmış gibiydi. “İyi ama, bu derece alçaldıktan sonra bir şeylerden kurtulmak acaba kabil mi?”

“Daha çıkmayalım, olur mu babacığım? Biraz daha yüzelim.”

Recep, etrafına ümitsiz ümitsiz baktı. Oğlanı, bu kalabalığın ortasında, bir köpek yavrusu gibi bağlamak mutlaka lazım mı? “Evet, mutlaka lazım.” Florya’da o küçük çocuk nasıl boğuldu? Herkesin gözü önünde. Şakacıktan babası bir dakika ayrılmış. Sigara yakmak için. İki metre yakınında olanlar bile çocuğu oynuyor zannetmemişler mi?

“Baba, bak nasıl yüzdüm. Şuradan şuraya kadar geldim. Gelmedim mi baba? Ben artık yüzüyorum. Derinlere bile giderim.”

Böyle bir felaket olsa, annesine nasıl haber verilir? Bağlamak en iyisi. Biraz üzülse de bağlamak lazım. Hem bir gün değil, iki değil, aylarca sürecek. Aylarca bunu, burada, bu kargaşalıkta kim kollayabilir? Hem de alışmalı efendim. Bu dünyada birçok şeye alışmak icap ediyor. “İstesek de istemesek de.” Nuri Usta ne der: “Alışmak insanın hem kuvveti, hem zaafı.” Doğru. Ancak alışabilenler yaşıyor. Gene kadını düşündü: “Ama bir fena şeye alışılmışsa...” dedi. – Çenesini inatla sıkı. – “Fena şeye alışılmışsa, alışmak zarureti geçer geçmez, inat eder unutursun.” Bu neticeyle, Akif Bey’in körpe karısına hak verdiğini fark ederek biraz şaşırıldı.

Nadire Hanım sudan çıkıyordu. Vücudu, ıslak mayosuyla terlemiş gibi. Bu terde shevi bir şey var. Şimdi kocasının yanındaki şezlonga biraz yorgun oturacak. Bir kolu aşağı sarkmış. Dalgın.

“Babacığım, bana da bu lastik filden alır mısın?”

Biraz ileride bir delikanlı sevgilisine yüzme öğretmekle meşgul. Kollarının üstünde kız nazlı bir telaşla kıvranıyor, ikide birde punduna getirip oğlanın boynuna sarılıveriyor. Delikanlı tabii görünmeye çalışarak:

“Bırak kendini,” diyor, “serbest bırak... Korkma.”

“Korkuyorum işte.”

“Ayıp ama. Tutuyorum. Bıraksam göreceksin, su seni kendiliğinden kaldıracak.”

“Demin boğazıma kaçtı.”

“Çırpındın da ondan. Serbest bırak, ellerini kaldır.”

Kız söyleneni yaptı. Delikanlı kollarını gevşetince korkudan çığlık çığlığa çırpınmaya başladı. Can havliyle sevgilisinin omuzuna sarılarak doğruldu. Mayosunun bir askısı kopmuş, göğsü meydana çıkmıştı. Delikanlı yutkundu, askıyı düğümledi, kızı kucağına alıp kumsala çıkardı. Kol kola, heyecanlı ve sabırsız bir yürüyüşle kabinelere doğru uzaklaştılar.

Bu işin sonu belki evlenmeye gider, belki kızın felaketine... Recep bunları düşünürken Cengiz’i tamamiyle unuttuğunu dehşetle fark etti: Bu hal çocuğun boğulmasından başka çare olmadığını artık şeksiz şüphesiz meydana koymuştu. Dargın bir sesle:

“Haydi artık, çıkıyoruz,” dedi.

“Olmaz, biraz daha. Bak nasıl yüzüyorum. Oh, babacağım.”

“Bugünlük bu kadar. Akşama gene gireriz.”

“Peki, hani kayık? Kayığa binecektik ya?”

“Dursun Amcan gelmedi. Gelince binersiniz.”

“Biraz daha yüzeyim, bak, şuradan şuraya kadar.”

Recep’e oğlan derinlere gitmek istiyor gibi geldi. Doğruluğuna yüzde yüz emin olmadığı bir işi yapmak zorunda kaldığı sıralarda yakalandığı ani öfkelerinden birine tutuluverdi, Cengiz’i adeta sürükleyerek sudan çıkardı.

“Nasıl, deniz sıcak mıydı?” diye soran Doktor’a cevap vermeden Ocağcı Kambur’a emretti:

“Ver bakalım şunu.”

“Yuları mı? Buyur patron.”

Cengiz, denize girdiğine memnun:

“O nedir baba, haa, o nedir?” diye şımarttı.

Recep oğlunun elini bırakmadan paketi açmaya çalışıyor, gazeteyi yırtmak için dizine vuruyordu.

“Baba, Dursun Amca gelince kayığa bineceğiz, değil mi?”

“Dur şöyle. Dön bakayım arkanı.”

“Nedir baba? Bu ne?”

“Bu oyun, Cengiz. Şimdi bunu sana takacağım. Oyun.”

“Bildim. Bu ‘at’ oyunu. Ne güzel.”

“Evet, bu at oyunu yavrım. Kendi kendine oynayacaksın.”

“Kendi kendime olmaz. Biz Sadık Amca’yla oynayalım.”

“Sadık Amca’nın şimdi işi var. Sonra.”

Recep kayışları çocuğun arkasından sıkıca tokaladı. Yeni yürümeye başlayan çocukları sokakta gezdirmek için kullanılan bu yuların ‘koşumları’ ancak iki metre kadardı. Recep bunu kısa buldu.

“Demir,” dedi, “alt dolapta bir parça ip var, şunu uzat.”

İki kulaç kadar olan bu ipi de kayışlara ekledikten sonra ucunu büfenin tentelerini tutturmak için yapılmış halkaya düğümledi.

“Haydi bakalım, artık kendi kendine oyna. Acıkınca haber ver,” dedi.

Cengiz hiçbir şey anlamamış, yüzüne bakıyordu. Gözlerinde, anneleri uzun zaman hasta olan çocukların kederli çokbilmişliği, kuşkusu ve şüpheli merakı vardı.

Yavaşça:

“İstemiyorum, beni çöz,” dedi.

“Olmaz.”

“İstemiyorum. Ben at oyunu oynamak istemiyorum. Çöz beni. Çöz babacığım.” – Babası dönüp kahve ocağına doğru yürüyünce – “Anne. Anneciğim,” diye avaz avaz bağırarak kurtulmak için koştu.

Recep dönmüş bakıyordu. Cengiz, bağın müsaade ettiği kadar koştu, ip gerilince arka üstü düştü. Derhal kalkıp yeniden ileriye atıldı. Var kuvvetiyle haykırıyor, düşüp kalkıyor, debelenip çırpınıyordu. Adeta deliye dönmüştü. Gürültüye birkaç kişi toplandı. Çocuklar koşular. Recep tamamiyle şaşırılmıştı. Cengiz, kumları savurarak yuvarlanıyor, boğulan insan sesleri çıkarıyordu.

Birisi:

“Nedir, ne oluyor?” diye sordu.

İnce bir kadın sesi:

“Ayıptır, çocuktan ne istiyorsun?” diye çıkıştı.

Cengiz, hem annesi, hem de babası tarafından şımartılmıştı. Etraftan alâka görünce büsbütün azdı. Artık yere oturmuş tepiniyor, ağzını alabildiğine açmış haykırıyordu. Recep bir an bu işten vazgeçmeyi düşündü. “Nasıl vazgeçersin, sersem, sonra ne yaparsın?”

“Cengiz. Döverim ha!”

“Bu ne vahşet! Çocuğu bıraksanıza.”

“Lütfen siz karışmayın.”

“Karışmayın mı? Bu çocuk sizin neyiniz oluyor? Yavrucak orta yerde hayvan gibi bağlanır mı?”

Doktor araya girmek istedi:

“Efendim,” dedi, “denize gider, suya girer diyerek.”

“Tabii denize girecek. Allah’ın denizinde, Allah’ın güneşinde çocuk mu bağlanırmış.”

Cengiz yeniden tepinmeye, bağırmağa başlayınca Garson Sadık kucağına aldı:

“Bak sana ne vereceğim,” diyordu. “Birazdan denize gireceğiz.”

“İstemiyorum. Beni çözün. Babacığım, çöz beni.”

Recep, öfkeden ve çaresizlikten karmakarışık bir yüzle yaklaştı:

“Hayır, Cengiz,” dedi, “bağlı duracaksın. Geçen gün bir çocuk boğuldu.”

“Ben denize gitmem. Vallahi gitmem.”

Bayan Fatma beziği bırakıp yaklaşmıştı:

“İşte gitmem, diyor,” dedi, “çözün şunu.”

Recep deli gibi döndü:

“Siz işinize bakar mısınız?” diye bağırdı. “Siz bunu, karanlığa kuru-sıkı kubur sıkırmak mı zannettiniz. Haydi bırak şunu Sadık, geberse bağlı kalacak...”

Bayan Fatma kelimeleri arayarak bir müddet durdu:

“Suratınıza aynada bir baksanız,” dedi, “ben ömrümde bu kadar vahşi bir yüz görmedim.” - Dönüp yürürken, mağlubiyeti kabul eden bir ümitsizlikle – “Polis çağırmalı,” diye etraftaki kalabalığa akıl öğretti.

“Vallahi denize gitmem babacığım. Billaha gitmem.”

Recep, Bayan Fatma’ya çıkıştığına pişman olmuştu. Etrafa dert yanmak ihtiyacını duyarak:

“Yalan söylüyor,” dedi, “geçenlerde annesi de buradaydı. Bir aralık gözden kaybettik. Tam on dakika aradık. Bir de ne göreyim, omuzlarına kadar denize girmemiş mi? Daha küçük, akli ermiyor.”

Bir ihtiyar kadın sordu:

“Annesi yok mu? Annesi baksın.”

“Annesi hasta efendim. Yarın hastahaneye yatacak. Her gün sabahtan akşama kadar nasıl kollarız, alışmaya mecbur.”

“Başka birisine bıraksaydınız.”

“Bizim, bizden başka kimsemiz yok.”

Cengiz’i, Garson Sadık’ın kucağından hınçla çekerek büfenin dibindeki gölgeye bıraktı.

“Buraya oturacaksın,” dedi, “sesini duyarsam karışmam.”

Cengiz tehdide zerre kadar aldırmadan tekrar ağlamaya başlamıştı.

Bir çocuk:

“Anne, bunu neden bağlamışlar?” diye sordu.

“Yaramazlık yapmış da ondan. Sen de yaramazlık yaparsan seni de bağlarlar. Sonra Recep’e döndü: “Belki haklısınız ama,” dedi, “burada herkesin keyfini kaçırmak da doğru değil.”

Biraz ileride Davut Bey, Laz Dursun’un kolundan tutmuş anlatıyordu:

“Gördün mü Dursun oğlum. Herif hâlâ kafasının dikine gidiyor. Bu kadar adam söyledi. Nah. Sanki duvar. Bunun başı bir gün derde girer ya, bakalım ne zaman. Burası Eyüpsultan değil. Burada adama her aklına geleni yaptırmazlar. Sen şu kadarcık yavruyu azgın köpek gibi ne diye bağlıyorsun? Varsın, emsalleri arasında o da gezip oynasın. Dedim ya kitap akli. Şimdi felekte semtin gençleri burada olmalıydı da sen cümbüşü seyretmeliydin. Ama bak söyledi dersin, bu kafayla bu herifin burnu boktan çıkmaz. Nemize lazım, kendi bilir. Sen sakın karışma. Bunlar İstanbul numaraları, kim bilir altında nasıl bir domuzluk var. Çocuğu bağlıyor, belki bu suretle bir merhametli herif çıkar da evlatlık alır diye... Biz karışmayalım. Senin zaten kendi belan kendine elverir. Sabıkalı bir adamsın. Arkandan can düşmanların geziyor. El için başını derde mi sokacaksın? Adını gazetelere yazarlar. Filan yerli, filancayı öldürmüş; bir sabıkalı, İstanbul’da filan plajda çalışırken.. dediler mi, tamam. Burası neresi? Burası diyelim ki kadın hamamı. Buralarda öyle dalgalar olur ki şeytanın akli ermez. En iyisi biz karışmayalım.”

Lazoğlu’nun akli bu sözlere hemen yattı, başını sallayarak yürüdü. Halbuki Cengiz’i alıp avutmaya gelmişti. “İşim, gücüm yok. Yanım sıra dolaşsın varsın. Hiç meraklanma,” diyecekti.

Davut Bey, Lazoğlu’nu yola koyduktan sonra Süleyman Efe’ye yaklaştı:

“Tamam Efe,” dedi, “Laz’ı merak etme. Laz da bizden.”

Recep’e öfkeli öfkeli bakıp dişlerini gıcırdatan ‘Sarı Oğlan’:

“Laz’a ne olmuş?” diye sordu.

Süleyman Efe:

“Ne olacak,” diye canı sıkılmış gibi başını salladı, “hepimizin başı dertte. Deminden beri

anlatamıyorum ya. Herif bildiğin zır deli. Bir azamet, bir avurt zavurt. Senin anlayacağın bu herif tarafının edepsizlerindenmiş. Burası da kibar yatağı değil mi? Söktürürüm diyor zahir.”

“Neyi söktürürmüş ulan? Bu çingene maşası kılıkla neyi söktürüyor?”

“Bilir miyim? Geçenlerde sana ne demiş? Bir çay istemişsin de...”

“Çay değil, kahve istedik.”

“Hepsi bir. Kahve istemişsin, ‘Bizde haraç yok,’ demiş. Şimdi de Bayan Fatma’ya ne dedi duymadın mı?”

“Hayır. Ne dedi?”

“Dedi ki... ‘Ben senin kuru-sıkı tüfekte kovaladığın züppe oğlanlardan değilim,’ dedi.”

“Vay canına. Öyle dedi ha! Ali Abi duymasın.”

“Bence duysun da bu bela yol yakınken defolsun. Sana bir şey daha söyleyeyim mi, Ahmet Efendi? Kaç zamandır, semtin gençlerine gişede surat ediliyor. Neden bakalım?”

“Neden?”

“Hep bunun marifeti, biletsiz girmek âdetini toptan kaldıracakmış.”

“Buna İhsan Bey ne diyor?”

“İhsan Bey mi? – Süleyman Efe etrafına bakıp sesini alçalttı. – “Olmaz der mi yavrum! Onun da aradığı şey. Bunlar bütün namussuz. Değil mi Davut Baba, dinin gibi doğru söyle?”

“Doğru evladım. Biz burada Tanrı’nın günü neler çekiyoruz. Biz her saat kan kusuyoruz. Senin gibi yürekli semt delikanlılarının sayesinde, Ali Bey oğlumun sayesinde barınıyoruz, yoksa... Siz olmasanız, bizim hepimizi kesecekler yavrum. Bizi teknil bitirecekler.”

“Hiçbir halt edemezler. Biz çoktan beri bunlara görünmedik de boş verdiler galiba. Siz hiç meraklanmayın, icabına bakarız. Erkeklik öldü mü erkeklik?”

Davut Bey, büfeye gözlerini kısarak bir müddet baktı. Sabahleyin bulduğu kitabı Recep’e satmak istemiş, herif, “Ben bunu okudum,” diye almamıştı. “Okudun ha!” diyerek sarhoş sarhoş homurdandı. “Okudun öyle mi? Oku bakalım. Haddini bilmez kerata!”

Üçüncü Kısım

Ali – Cengiz Oyunu

Kendisini her yerde “Sayacı” diye takdim eden kunduracı kalfası Necmi, bugün gene dükkâm asmıştı. Sementin kahvesine oturmuş arkadaşları bekliyor, enine-boyuna dalga geçiyordu. Biraz öne eğik uzun boyu, kaşlarından iki parmak yukarıda başlayan tarak tutmaz saçları, hafif şehla kara gözleriyle, çetin bir delikanlı olduğu belliydi. Hiçbir filmi kaçırmaz, romanları – Allah ne veriyse – inanarak okurdu. “Biz öyle aşkmuş, fasa-fisoymuş, boş veririz,” diyordu. “Bizim okuyacaklarımızda kan gövdeyi götürmeli. Fantoma’yı bildin mi Fantoma’yı? Sen Fantoma gibi romanlardan hiç şaşma. Her birinden bir akıl alırsın ki, apartman değerinde.”

Sigarayı, başparmağının acayip bir hareketiyle havaya atıp ağzıyla tuttu. Rüzgâr filan olmadığı halde, çaktığı kibriti kutuyla beraber avucundaki sıkı yuvarlakta saklayarak yaktı. Üst üste üç nefes çekti. Dumanı alıp verirken sert bir şey çiğniyor gibi çenesini oynatıyor, gözlerini tehdit, küçümseme ve affetme manalarına gelebilecek değişik ifadelerle bomboş kahvenin masalarında gezdiriyordu. “Ölüsü kınalı memleket, adam kıtlığına uğramış namussuz,” diye düşündü. Kocaman kahveyi öğle yemekleri sırasında civar inşaatlarda çalışan usta ve ameleler doldurur, bir de gene aynı adamlar ekseriya gece yarısına kadar burada kâğıt oynarlar. Sayacı Necmi, bu işçi kalabalığını da sevmiyordu. Hepsi yorgun, boynu bükük, canından bezmiş salozlar. “Höt” desen korkudan dillerini yutuyorlar. Garsondan kahve isteyecek halleri kalmamış. “Nerde bu bizim hanım evlatları? Hiçbiri meydanda yok itlerin!” diye arkadaşlarına kızdı. Gene bu sabah yatakta işi asmaya karar vermiş, bu kararı hemen tatbik etmişti. Böyle işi astığı günler yalnız kalırsa tedirgin oluyordu. Bereket, pişmanlık biraz uzayınca ‘filmdeki oğlanı’ hatırlıyor. Hani filmdeki oğlanı istemediği işe veriyorlar. Oğlan bir vakit kendisini sıkıyor. Sonunda eline külüstür bir tabanca geçirip koca Şikago’yu haraca kesiyor!

Dirseğinin alışık hareketiyle iç cebindeki kunduracı bıçağını – bilenmekten ucu iğneye dönüş falçatasını – yokladı. “Bu ölüsü tenekeliye silah denmez ama, hiç yoktan iyi, çeker dağıtırsın,” diye söylendi.

İşe gitmeyince, hafta sonu adam mangır sıkıntısına düşer. Hele ustanın suratı, öğütleri, büsbütün çekilmez. Evde kocakarı ağlar. Gelin olacak orospu kaşlarını çatar. Gülümsedi: “Yahu biz eskiden ne enayi imişiz.” Birkaç sene evveline gelinceye kadar kamyon şoförü olan ve Anadolular’da dolaşıp, eve 15-20 günde bir gelen ağabeyinden korkardı. Korkmakta da haklı. Herif öküz burması kırbaçla dövüyor. Döverken de Allah yarattı demiyor. Önceleri kocakarı ispiyonluyor zannetmiş, ağabeyi sefere çıkar çıkmaz fıkara etmediğini komamıştı. Nihayet iş anlaşıldı. Meğer laf götüren, “Senin kardeşin bu hafta hep işi astı,” diyen gelin değil miymiş? Bereket versin karıyı kollamış, dostuyla Çamlıca’da gezerken yakalamıştı da, belanın hayırlısı ile önünü almıştı. Artık o cihetten yüreği rahat. “Boynuzlu kocana söylerim ha!” demiyor mu, kahpenin aklı çıkıyor. Camı çekse bir defa tadına bile bakabilir ama, azgın Kürt karısından göz açamıyor ki! “Düşkün olur ya, bu kadar mı olur?” Dükkâm asması da çoğu onun yüzünden. Gece gündüz çalışmak nerede görülmüş? Halbuki ‘Kereste’ olacak namussuz inanmaz. “Sen abi karısı filan dinlemezsın, eline böyle bir fırsat geçince aman vermeyeceğini ben bilmez miyim dürzü?” deyip duruyor. Sayacı, henüz böyle bir halt karıştırmamıştı ama gündelik harçlığı geline çoktan yüklemişti. Karı, “Parayı nerden bulayım?” dedikçe, “Nerden bulursan bul, aklım ermez. Bir beşlik lazım. Emsal arasında rezil mi olalım. Parayı bastır,” diye cevap veriyor, gelin de ne yapıp yapıp istediğini yaratıyordu. ‘Kereste’, yüreği fesat hergele

çocuklarındandı. “Ne olacak? Kumarbaz. Kumarbaz milletin içi kenef oluyor. Kulak verme.”

‘Kereste’ İsmail askerliğini Bahriye’de yapmış, terhisten sonra işi büsbütün serseriliğe vurmuş, kumarla geçinir olmuştu. Yeşilköy’den Pendik’e kadar oyun arkasında geziyor, bazen kendi hesabına, çok defa ev sahibinin yahut şanssız kötü gidenlerin namına zar atıp kâğıt kılıçlıyordu.

Dün gece kim bilir nerede sabahlamıştı. Yoksa bu vakit gelmez mi? Sayacı Necmi gene ‘malihülya’ya daldı: “Pardösünün yakasını kaldırır, şapkayı burnuna çekersin. Lakin, boru değil, pardösü beş yüz liralık İngiliz gabardini, yağmur şurda dursun, değme kurşun geçmez. Çünkü altında, icap ederse, kız gibi mitralyöz taşınacak. Halisinden gangster pardösüsü. Cigara ağzında. Herif belki de ölümüne gidiyor. Cigara gene ağızda. - Kendi sigarasını ağzına koydu. – Çete efradından ikisini arkana almışsın, tığ gibi delikanlılar. Birisinin koltuk altında mitralyöz. Bizde otomatik tabanca. Adam olana yeter de artar bile. Kapının açtırma dalgası malûm. Yanaşıp usulüyle çalarsın. Ses vermeden açılır. Sayacı’yı görmesiyle kumarhanenin Çinli kapıcısı Allah’ını şaşırır, korkudan dili tutulur. Her şeyi planlamışsın. Tayfadan birisi sağa atlayacak. Sağda imdat zilini çaldırmayacaksın ki, herifler davranmasın. Çinliyi çiğner geçersin. Biliyorsun ki mahzende oyun zorlu. Zaten haber yollamışsın. ‘Geliyorum, vakitlerine hazır olsunlar,’ demişsin. Gangsterliğin kanunu böyledir. Oranın da iyi kötü fedaileri var. Silahlı kopuklar. Reisleri gaga burun. Böylelerine Amerikacada ‘Tüör’ diyorlar. ‘Tüör’ yani kanlı katil. Merdivenin başında duruyorsun. Millet işin farkında değil. Kumar büyük. Say ki milyonlar dönüyor. Gangsterlikte zaten küçük paraya silah çekemezsin. Ayıptır. Tavandaki ampule bir şarjör boşaltıyorsun. Tamam. – Kibirle gülümsedi - Kereste İsmail de orada olacak. ‘Aman sen ne yaptın kardeş, biz bir semtli değil miyiz? Vallaha ben zaten zarardayım,’ diye ağlayacak. ‘Şuna iki deste banknot verin de gözüm görmesin,’ diyerek mahsustan çıkışacaksınız.’

Sayacı Necmi gözlerini hafifçe kısmış, kendisini filmde zevkle seyrediyordu. Aynı zamanda macerayı bizzat yaşadığından hafif bir yorgunluk ve heyecan da duymaktaydı.

Sigarayı fırlatıp attı. Etrafına biraz hayretle baktı. Semt kahvesinin, karışık tenhalığı oğlana başka şeyler hatırlattı. Bu sefer gangsterlikten vazgeçiyor. Yüklü para vurmuş, para sebil. Eh, şöyle kenarda istirahat hakkı. “Teksas” en iyisi. Bir çiftlik alırsın. At sürüleri, öküz sürüleri meralarda dolaşır. Senin altında bin liralık kovboy atı ki, peşinden kurşun yetişmiyor. İki üç kovboy tutmuşsun. Bitirim cinsinden, pireyi gözünden vurur kovboylar. Bir gün haber alıyorsun, oraların kabadayıları, senin dişini saymaya karar vermişler. Gangster olduğun duyuluyor da, “Bakalım eski hızı kalmış mı?” deniliyor. Bir de, “Şikago’nun oyunları burada sökmez,” hesabına gidiyorlar. Orada gene “Türk kovboyu” diyerek nam vermek lazım. Fazladan karı da, “Beni buradan çekip alsın. Tehlikedeyim,” diyerek haber yollamış. Karıyı, gelirken posta arabasında görmüştük. Kasabanın boğuntu yerinde oyuna çıkacakmış. Hayvana atlıyor, “Türk Kovboyu Sayacı”. Kemerde çifte tabanca. “Simit Vetson’lar.” Başta siyah kovboy şapkası, boyunda ay-yıldızlı kırmızı mendil, meşin pantolon çizmelerin üzerini kapatıyor. Bu sefer yanımıza maiyet almıyoruz. İcap etmez. “Pekosbil” hesabı tek başımıza iş göreceğiz. Kasabaya iniyorum ki, boğuntu yerinin kapısında, belki yirmi tane kovboy beygiri bağlı. İçerisi yükünü almış. Hasılı biz, “Hello, boy,” diye bir Teksas narası vurup içeri dalıyoruz; kıyamet kopuyor, ortalık karışıyor. Haydutlarla birlik olan Şerif, yani oraların polis komiseri, silaha davranacak oluyor. Kurşunu bileğine yapııştırıyorum. Karıyı salimen çıkarıyoruz. “Köroğlu” gibi kır ata sıçrayıp ovaya düşüyoruz. Onlar atar, ben atarım, onlar atar, ben atarım. Bizim at iki kişiyi taşıdığından gittikçe kötülüyor. Vaziyet fena. Kız, “Beni bırak da sen canını kurtar,”

demez mi? Şimdi gel de ağzına şamarı yapıştırma. “Kes bakalım, sen karı aklınla erkek işine karışma,” diyorum. Şikago’nun karıları olsa bu işi bilirler. Ne fayda, Teksas kızı cahil. Hoş sonunda bu kızın, milyoner kızı olduğu da anlaşılıyor ya. Meğer bunlar gazyağı kuyularının planlarını ararlarmış. Planlar kızdaymış. Ne fayda ki bizim at iki kişiyi götürdüğünden solumaya başladı. Ben sol kolumdan yara almışım. Kan akıyor ama kıymeti yok. Bu sırada, kızın babası ile eski nişanlısı, askerlerle tepede görünüyorlar. Tepede Amerikan bayrağı dalgalanıyor. Borular ötüyor. Kızın eski nişanlısı yüzbaşı, kılıcı kaldırıp...

Sayacı Naci’nin masaya dayalı dirseği gittikçe ileri doğru sürünmüş, uzun vücudu bu suretle adeta yayılmıştı. Fena gıda almaktan, uykusuzluktan, içkiden ve kadın suiistimalinden hastalık sarılığı bağlamış yüzü, ihtirastan parıl parıl gözleri, tatlı bir yorgunlukla nemlenmiş gibiydi. Bir masal âlemi yaşıyor, hayalden hayale atlayarak dünyayı, kendisini, işini gücünü, kötülük eden yengesini, sevdiği Kürt karısını unutuyordu. Derin derin içini çekip aklını başına devşirmek üzereydi ki, ‘Kereste İsmail’ içeri girdi:

“Bom’a var mısın, oğlum Sayacı, bom’a,” diye bağırdı.

“Nerdesin ulan? Bu ne zaman? Saat kaç?”

“Başıma banka memuru kesildin rezil, saatten sana ne? Bom’a var mısın dedim?”

“Kâğıt düzersin, oynamam.”

“Kâğıtları hep sen yap...”

“Gene düzersin. İstersen tavla oynayalım.”

“O zaman da sen zar tutuyorsun, madrabaz.”

“Fincanla atayım, diyeceğin kaldı mı?”

“Gene tutarsın, ben seni bilmez miyim?”

“Bırak! Birbirimizi mi soyacağız? Sen dün gece neredeydin? Onu söyle!”

“Asıl sen dün gece neredeydin? Yengenin zarına bakıyordun değil mi? Senin yenge de malın gözü yavrum. Aynalı karı. Ağabeyin gurbette olduğundan baskısız kalmış. Balı akıyor.”

“Sus ulan, bu ne biçim laf?”

“Düpedüz bir laf... Hey aslanım, baskısız yongayı yel alırmış, erkeksiz karı da baskısız yonga sayılır. Basacaksın ki...”

“Başlarım istifinden. Sen kendi kız kardeşine baksana.”

“Kız kardeş ne fayda, yengeye benzemez ki, bakamazsın.”

“Tüü Allah belanı versin. Neredeydin diyorum.”

“Dün akşam mı? Sinemadaydık. Filmde bir kolpo vardı. Olursa bu kadar olur. Ben saçımın teli kadar film gördüm, bundaki oğlan gibi numaracıya rastlamadım. Kızı tam öldürecekler, yetiştiriyor. Lakin üzerinde silah yok. Ne yapsa iyi? Sen olsan ne yaparsın?”

“Bırak oğlum, bunlar sinema.”

“Sinema olmakla... Sinemanın açmazları artiste mahsus. Başına bir de sen icat çıkarma. Zaten Cemal Abi yetip artıyor.”

“Sinemada Cemal Abi de mi vardı?”

“Ali Bey peşine takıp getirmiş. Tam filmin heyecanlı yerinde çenesini açıyor. Tam oğlan herifle dalaşacak. Başlıyor gevezeliğe: ‘Hele aslana hele. Şimdi yumruğu yapıştırarak. Hele tosuna hele. Şimdi tabancaya sarılıp ortalığı toza dumana boğacak,’ diyor. Sonunda da: ‘Yahu bunları yapan

dangalaklar bizi de kendileri gibi avanak mı sanıyorlar?’ dedi. ‘Bu Amerika, 140 milyon nüfuslu bir memleket, hükümeti var, polisi var. Bir tek zibidi bir külüstür tabancayla iş mi çevirebilir? Kime yutturuyorlar?’ Şu da laf mı Allasen? Hasılı tadını kaçırdı.

Kereste ufak tefek, çarpık bacaklı bir oğlandı. Köseye benziyordu.

Sayacı sordu:

“Geçen gün kumarda milleti kırmış geçirmişsin, bizden saklarsın, değil mi?”

“Yok yahu, kıymeti yok. Lakin, Sayacı, bu ölüsü kınalı zarın adam gibi fikri var. Ben kendime oynamazsam hep düşüş. Kendime oynarsam dubara.”

“Zar senin ne dubaracı olduğunu bilmez mi?”

“Bilir besbelli. Lakin, kardeş, Unkapanlı Arap’ı resmen bitirdim. Herifi boş böğründen vurdum. Atıyorum düşüş, atıyorum düse, o da karşılığına hepyek yuvarlamıyor mu... ‘Allahsız kemik, Allahsız!’ diyerek göğsüne güm güm vurmaktan tık nefes oldu. Kesilip kalktıktan sonra bir zaman it gibi hırladı. Adamın ne mal olduğu rakı sofrasında belli olur derler ya kulak verme; adamın ne mal olduğu asıl kumar minderinde meydana çıkıyor. Koca Arap seksen lira kaybedince bir yansın, bir çamurlaşsın. “Para benim değildi, ben hergelelik ettim. Yarın usta beni kovar. Etmeyin abiler hiç olmazsa yarısını geri verin,” diye ağlamaya başlamaz mı! Kadri Abi öfkeleni: ‘Şunun cebine bir beşlik koyun da, defleyin,’ dedi. Arap büsbütün cıvıdı. Ağlamak mı istersin, Kadri Ağabey’in ayaklarına kapanmak, ‘Yirmi olsun. Bana yirmi lira verin, beni kül ettiniz,’ diye köpeklenmek mi? Numara canım. Baktılar ki tadını kaçırdı, cebine on lira koyup defettiler.”

“Karakola gitmedi mi?”

“Haddine mi düşmüş? Kadri Ağabey adamın kemiklerini kırar. Ne fayda bizim cebimize bir şey girmedir. Ondalıktan on altı lira almışım.”

“Beş, on da sen aşırımsındır.”

“Namussuzum ki aşırmadım. Olur mu oğlum?”

Bu esnada Bay Ali Özkanlı elinde sarı bir zinciri çevirerek içer girdi.

“Cemal yok mu?” diye sordu.

Kereste İsmail:

“Yok,” dedi, “lazım mı?”

“Değil, öyle sordum.” – Oturdu – “Dün akşam nerdeydin Necmi?”

Kereste İsmail atıldı:

“Deminden beri ben de onu soruyordum. Bu namussuz artık bize sır vermiyor. Bir yeni dalgası var ama çakamadık.”

“Neymiş?”

“İki kere tren köprüsünün yanında görmüşler.”

Sayacı Necmi kibirlendi:

“Ulan saloza bak, boş atıp dolu tutacak. Biz karda iz belli edenlerden değiliz. Benim gezdiğim yeri senin feriştahın duyamaz.”

“Oğlum, sarı kızın arkasındaysan Ali Abi buna kızar. Sarıların tapusu, mâlum a, Ali Abi’nin üzerindedir.”

Bay Ali Özkanlı sigara paketini çıkardı, birer sigara verdi.

“Kahve yapayım mı?” diye soran garsona, ‘Evet’ manasına başını salladı.

Kereste İsmail:

“Bize de yap Ali Abi’den bir kahve,” dedi.

“Ulan, sen artık bizim haracımızı yemeye başladın.”

“Bir kahvenin de haracı mı olurmuş? Ayıp ettin Ali Abi,” - garsona azametle emretti – “sen yapmana bak, Ali Abi cilveleniyor. Semtte bizim kahve ağacımız Ali Abi’dir.”

“Bir de ‘ağaç’ diyor namussuz.”

“Sen ağaçsın ama, işe yarayan ağaçsın. Hem yahu ben senin yerinde olsam arkadaşlara lokanta gösterirdim, akşam rakılarını tayinata bağlardım. Allah versin, mangizi kocakarından alırsın, mebus amcadan alırsın, Hayrettin Abi’den alırsın, eh, az çok karılar da zarına bakar.”

“Ulan rezil, bu ne biçim söz? Biz karı parasına tenezzül eden delikanlı mıyız?”

“Hâşâ! Karıların yaptırdığı ipek gömlekleri, hediye verdikleri saatleri, öteberiyi, ‘ben ısmarladım, ben aldım’ diye tekrardan eve ödetirsin.”

“Buna ‘açıkgözlük’ derler. Ötekinin adı ‘jigololuk’ tur.”

“Her ne halse. Bu Necmi bak demin ne diyordu.”

Sayacı Necmi gene hayalâta dalmıştı: Amerikalı milyoner karı İstanbul’a geliyor. Maksudı bitirim yerleri gezmek, resim çekmek. Derken iki herif buna balta olmaya kalkıyorlar. Kendisi falçatayı çekip işlerini bitiriyor. Karıyla gezmeye çıkıyorlar. Her gittikleri yerde, “Aman Sayacı geldi. Aman Necmi Abi beraber,” diyerek bir itibar, bir hürmet. “Sonunda karı bize abayı yakmalı. Meğer resim çekmesi de film içinmiş. Bizi yallah Holivud’a götürüyor.” Dalganın burasında Kereste’nin son sözünü işitince:

“Ben hiçbir şey demiyorum,” dedi.

“Nasıl demiyorsun oğlum? ‘Bu Ali abi artık boş verdi, çete reisliğini eskisi gibi kıvrıramıyor,’ demedin mi?”

Bay Ali Özkanlı, biraz bozularak, ağır bir sesle sordu:

“Neden kıvrıramıyor musunuz?”

“Ben de sordum. Eskiden sen bize halis ‘Kınalı Keklik’ etinden ziyafetler çekermişsin...”

“Haa, şu mesele.” - Ali Özkanlı kibirle güldü – “Her şeyin sırası var. Böyle ziyafetler tayfanın reyiyile olmaz, şefin keyfine kalmıştır.”

Kerestenin hatırladığı ‘Kınalı Keklik ziyafeti’ meşhurdu, semtin uçarı delikanlıları arasında Ali Özkanlı’ya bugünkü mevkii veren vak’aların en şanlılarından biri...

Ali Bey, semte yeni taşınanlardan birinin sarı saçlı karısına balta olmuş, karı, cilve oyun bırakmamış çıkarmıştı. “Neticede razı geldi ama tadımı kaçırdıktan sonra. İçerledim; bir gün ahbaplardan birinin hususisine atıp gezmeye götürdüm. Allah’ın izniyle icabına baktım. İkinci randevudan evvel kahveye geldim. Bir de baktım, bizim Kereste ile Sayacı. ‘Nerdeler ötekiler? Hani Sarı Oğlan, Kürtoğlu dükkânda mı?’ diye çırpıyorum. Faydasız. Niyetim ziyafeti dördüne birden çekmek. Sarı Oğlan’la Kürt hâlâ başlarını döverler.”

Kahvedekilere karıyla gidecekleri yeri bildirmiş, gelip kollamalarını, tam sırasında bıçakları çekip asılmalarını tembih etmişti. Kereste’yle Sayacı ‘tam sırasında’ başlarına dikiliverdiler. Sanki Ali Abi’yi hiç tanımıyorlar. Neticede ‘Kınalı Keklik’ bir tadım da bunlara verdi ama, o hafta içinde kocasına ne dediyse dedi, semtten taşındı.

Bay Ali Özkanlı, birkaç ay sonra karıya rastlamıştı. “Merhaba canımın içi,” diye yanaştı. Kadının

ilk lafı, “Arkadaşlarınız iyiler mi?” diye sormak oldu. Ali, “Hangi arkadaşlar?” diyerek bilmezden gelmek isteyince ‘Kınalı Keklik’:

“Ben sizi zampara sanmıştım. Meğer pezevenkmişsiniz... Oğlanlardan meyaneçilik parası ne aldınız?” deyip yürümez mi?

Ali Özkanlı, karının bu sözleri söylerken yüzünün aldığı hali hatırlamış gülümsüyordu ki, ‘Sarı Oğlan’ dedikleri Ahmet, kaşları çatılmış, bir eli pantolonunun cebinde göründü. İlk bakışta öfkeli olduğunu anladılar:

“Hayrola?” dediler.

Ahmet, “Sen ne iş yaparsın?” sualine, “Ne iş olsa yaparım,” diye cevap veren ve galiba en fazla bizde görünen serseri takımındandı. Arada sırada inşaatların boya, fayans, sıva, boru, elektrik işlerinde çalışır, gecenin geç saatlerinde karı dalgası zuhur eden bazı şoförlerin yerine ehliyetsiz olarak dolmuş yapar, marangozluktan, motordan, demircilikten, dokumacılıktan birer parça anlardı. Asıl hususiyeti, hiçbir zaman devamlı olarak çalışmadığı halde, gayet şık gezebilmesindeydi. Şimdi de beyaz sandalları, fanila pantolonu, beyaz ipek gömleği ve dikkatle taranmış, dalgalı sarı saçlarıyla çok zengin bir ailenin çocuğu olan Ali Özkanlı’dan bile iyi giyinmiş görünüyordu. Arkadaşlarının “Hayrola?” sualini hemen cevaplandırmadı. Bir iskemle çekip ata biner gibi oturdu. Bu hareketi yaparken, pantolonunun ütüsünü emniyete almış, yalnız kendisinin becerebileceği basit bir kol hareketiyle gömleğini düzeltivermişti.

“Oh maşallah,” diye yüzünü buruşturdu, “yayılmış oturuyorsunuz. Semt yanıyor, haberiniz yok.”

“Semte ne olmuş?”

“Daha ne olacak? Ayağımızı sıkı basmadık mı herif bizi buradan süpürüp çıkaracak.”

“Kim ulan, lafa bak.”

“Plajdaki kahveci.”

“Şaka mı bu? Kahveci de kim oluyor?”

“Sen kahvede otur da ‘Kahveci kim oluyor?’ diye sor bakalım Ali Bey. Eğer davranıp bir Ali-Cengiz oyunu göstermezsen herif bizi tekmil bitirecek.”

“Oğlum, anlatsana. Neymiş, ne olmuş?”

“Bana soracağına, git plajı bir dolaş. Efe’yi dinle. Şükran Abla...”

“Ulan, memlekette ne kadar namussuz, ırzı kırık varsa hepsinin adını sayıyorsun. Bunların lafına bakılır mı?”

“Peki, hadi onların lafına bakmayalım, kulağımızla işittiğimiz, gözümüzle gördüklerimiz ne olacak?”

“Canım uzatma da meseleyi anlayalım.”

“Bir kere bu kahveci Eyüpsultan’ın bitirimlerindenmiş. Plaja bizim biletsiz filan girmemizi kabadayılığına sığdıramıyormuş. İhsan Bey olacak kart züppeye boyuna akıl veriyormuş. ‘Sen işi bana bırak, ilerisine karışma,’ diyormuş.”

“Bak hele. Ciddi mi?”

“Artık, ciddi mi, şaka mı bilmem. Bugün de, nerden uydurduysa bir zavallı çocuk uydurmuş. Çocuğu büfenin önüne köpek gibi bağlamış.”

“Hadi ulan, atacaksın, bari inanılır bir yalan uydur. Bu da nesi?”

“Dedim ya. Git de bak. Oğlan hâlâ bağlı duruyor.”

“Peki.”

“Sordum. ‘Nedir?’ dedim. Meğer maksadı şu: Sementin ileri gelenlerinden birisi ‘Çöz şunu,’ diyecek de, herif de onun çenelerini dağıtacak. Buraları zaptına geçirecek. Eyüplünün gözü yukarıda, Kadri Abi’den kumarı, Nâzım Abi’den iskele kahvesiyle beraber sandalları alacak. Plajdan Süleyman’ı, Şükran’ı, o fıkara Davut Bey’i filan hep sürecekmiş.”

“Dur oğlum, aklında kaldığına göre, bu kahveci ufak tefek, kara kuru, miskin bir herif. Elinde kitap, gazete. Aklını şaşırmış bir divane.”

“Sen böyle bellersin. Herif ateş parçası. ‘Beni ufak görüp Karamürsel sepeti sananların alnını karışlarım,’ diye bağırıyormuş.”

Necmi lafa karıştı:

“Ulan saloz, sende akıl ne arasın! Kara kahveci bu işin yemliği. Ben bu havada burada ne demeye oturuyorum? Neden plaja gidip denize girmiyorum? Çünkü kaç zamandır bize karşı vaziyet değişti. Gişedeki matmazelde bir surat. Selam veririm almaz, alsa da işte öylesine. Belediyecide bir surat. Geçenlerde, ‘Ne var. Sizin bir şeye canınız mı sıkıldı?’ dedim. Yarım ağızla, ‘Ya, iyi bildin, canımız sıkıldı,’ dediler. ‘Sakin bize sıkılmasın. Biletsiz filan giriyoruz diye,’ dedim. ‘Yook. Sen keyfine bak,’ dediler ama mesele meydanda. Şükran Abla’yı tenhada gördüm. ‘Ne oluyor?’ dedim. ‘Hiç sorma, plaj allak bullak,’ dedi.”

Kereste İsmail elini kaldırdı:

“Dur, benim de havadisim var. ‘Aldırma, fıkara buranın neresi olduğunu bilmiyor da, ağzından böyle bir laf kaçırdı,’ dedim de aldırmadıydım. Mesele şu: Denizden sonra, bir şekeri az kahve içeyim dedim. Garsona söyledim, bekle babam bekle, gelmez. ‘Nerde bizim kahve?’ diye sorunca ne cevap verse iyi. ‘Marka alacaksınız,’ dedi, ‘markayı verip kahveyi öyle ısmarlayacaksınız.’ ‘Sebe?’ dedim. ‘Bu da yeni icat mı?’ Yeni icatmış. Millet çıplak olduğundan, karıştıyormuş da...”

Sarı Oğlan acı acı güldü.

“Sana gene nezaket göstermişler,” dedi, “bizi büsbütün bitirdiler. ‘Şuradan bir kahve gelsin. Üstümde bozuk para yok, sonra veririm,’ dedim. Eski kahveci zamanında, hepimizin yaptığı iş. Kahve gelmedikten başka herif Süleyman Efe’ye ne dese iyi: ‘Şunlara söyle, beni başkalarına benzetmesinler. Ben Allah’a bile haraç vermem,’ demiş. Bütün namussuzluk direktör olacak İhsan’ın başı altından çıkıyor. Ulan desem, sen bir aylıkçısın. Yaptığın iş de resmen pezevenklik. Buraya nasıl geldiğini biliriz. Ayağında yarım pabuç, kışında yamalı pantolon. Böylelerine, it kursağı yağ götürmez derler. Gişedeki Nina’yı aldı. Karıyı mal sahibine peşkeş çekti. Plaj’a yerleşti. Plaj ne demek? Alenen ‘kerhane’ demek. Fazladan Allah’ın denizini de kesip almışlar. Deryayı yok pahasına tapulamışlar. Bu İhsan olacak boynuzlu, asıl mal sahibinin bize yalvardığını, ‘Siz olmasanız, biz buradan barınamayız aslanlar. Burası bizim değil, sizin,’ diye köpeklendiğini hiç aklına getirmiyor mu? Şimdi de bir Eyüp çingenesi peydahlanmış.” - Bir an durdu, düşündü, sonra müthiş bir şeye karar vermiş gibi devam etti - “Söylemeyim, söylemeyim dedim ama artık söyleyeceğim. Günah benden gitsin. Eyüplü çingene çocukcağızı oraya hayvan gibi bağladı ya, etraftan, ‘Yapma, etme. Günahdır. Yazık. Senin oğlum bile olsa vicdan var. Şunu çöz,’ dediler. Bu sırada çocuk nasıl ağlıyor! Gâvur olsa merhamet eder. Fatma Abla kızdı. Beziği bırakıp kalktı. Doğrusu, gene kibar kadın. Nezaketle rica edecek oldu. Ne dese beğenirsin? ‘Haydi oradan, ben senin kuru-sıkı tüfekle kovaladığın züppe değilim,’ demesin mi!”

Bay Ali Özkanlı, deminden beri işi ciddiye almamıştı. Alayındaydı. Fakat meseleye doğrudan karıştırılması fena halde canını sıktı. Öfkelenince yüzü biraz sararır, alt dudağına belli belirsiz bir titreme gelirdi.

“Kuru-sıkı tüfekle kovalanan züppe, şu halde biz miyiz?” diye alt dudağı titreyerek sordu. “Şu hesapça biziz.”

“Herifte laf kıyamet gibi. Hem de okkalı laf. Bu Eyüpsultanlılarda lakırdı çuvalla olurmuş. Sonra düşündüm, bu kuru-sıkı sözünde büyük mana var Ali Bey, hem sana taş atıyor, hem de Fatma Abla'nın seviciliğini yüzüne vuruyor. Öyle ya, 'Kuru-sıkıya çalışıyorsun. Seninkisi akıntıya kürek,' manasına. Sonra bizim Kereste'nin de hali harap, onu plaja hiç uğratmayacaklarmış.”

“Neden? Biz ne halt etmişiz?”

Sarı Oğlan geldi geleli ilk defa güldü, merakla soran Kereste İsmail'e:

“Hakkında mazbata hazırlıyorlarmış,” dedi. Aileler arasında edepsiz edepsiz dolaşmışsun. Hele Kürtoğlu'nunki düpedüz rezaletmiş.”

Kereste İsmail fena fena güldü:

Ali Özkanlı, ince bıyıklarını çekiştirerek, ışıklı bir sesle:

“Kesin boş lafı,” dedi, “gidip görünmeden olmayacak. Hem de arasını soğutmayacağız. Derhal.”

“Kürtoğlu'na da haber verelim. Sonra darılır.”

“Sen geçerken dükkâna uğra, meseleyi anlat, bizi gelir iskelede bulursunuz. Kumsalına tükürdüğüm plajımı deniz tarafından basacağız.”

Kereste bu karara pek sevindi.

“Ben Kürtoğlu'na uğrarım,” dedi. “Silahları da yanımıza alalım mı?”

“Alın elbette, namussuz plaj erkek görsün.”

Hep birden ayağa kalktılar. Yüzlerinin derisi çekilmiş, dudakları kurumuştur. Gözlerinde donuk, kindar ve kibirli bakışlar vardı. Önde Ali Özkanlı olmak üzere peş peşe dışarı çıktılar. Birisini öldürmeye katiyen karar verdiklerini anlatmaya çalışan acemi aktörlere benziyorlardı. Fakat asıl bu acemiliklerinde korkunç bir taraf mevcuttu.

Hele Sayacı Necmi, kendisini tekrardan boylu boyunca hayale kaptırmış, bir rüya âleminde yüzmeye başlamıştı: Piyangodan büyük ikramiye çıkıyor yılbaşında, çeteyi istediği gibi kuruyor. Zırhlı otomobil. Yeraltına asansörle inilen ev. Önce karakolu basıp polisleri yıldırıyorsun. Sonra İstiklâl Caddesi'ni boydan boya haraca kesersin. Kocaman muhallebici, yahut ki pastane. Birisini gönderiyorsun, birisi ama, böyle Kereste gibi, Sarı Oğlan gibi değil. Suratını görenin ödü kopar. Patronla konuşuyor. Diyor ki: “Bizim reis bu dükkânı ite köpeğe karşı koruyacak. Haftada buna karşılık bize 100 lira vereceksiniz.” Necmi, 100 lirada biraz tereddüt etti. Azımsadı. “O sıra gelsin de elbet bir şey tayin edilir,” dedi. Herif, tabii, işi ciddiye almıyor. Bizimkine boş veriyor. O akşam caddenin en civcivli sırasında, tosunlar dükkânı mitralyözle tarıyorlar, Allah göstermesin, bitiriyorlar. Hasılı bütün İstiklâl Caddesi, Şikago gibi yola geliyor. Amerika'daki gangsterlerin polisten başka müddeiumumilerden, hâkimlerden bile adamları varmış. “Ulan ölüsü kınalı memleket! Amerika'ya bir kere benzemedi ki!” Sayacı Necmi böyle diyerek dirseğiyle falçatasını yokladı.

Bay Ali Özkanlı'nın 'Gang' isimli büyük sandalı, siyah yelkenini yeni başlayan sıcak lodosla doldurmuş olarak Halk Plajı'na yaklaşıyordu. Siyah yelkenin tepesine kuru kafa ve çapraz kol kemiklerinden korsan arması yaptırılmıştı. Ali Özkanlı bizzat dümendeydi ve kuvvetli bir düşman gemisine rampa etmeye hazırlanan namlı bir korsanın kavga heyecanını aynen duyuyordu. Plajın denizdeki hududunu ustaca bordaladı.

"Funda demir!" diye kumandayı verdi.

Başta duran ve eski bahriye askeri olduğundan bu işleri hepsinden iyi yapacağına inanan Kereste İsmail, küçük çapayı denize attı. Aynı zamanda yelken de boşaltılıp toplanmıştı. Üzerlerinde kısacık mayolardan başka bir şey bulunmayan çete efradı 'reis'in bir işaretiyle bordadan arka arkaya suya atılarak yüzmeye başladılar. Bu atılışta hücumu benzeyen bir şiddet ve öfke vardı. Seyredenler işin iç yüzünü bilmedikleri halde bunu sezdiler.

Ali Özkanlı tek başına sandalda kalmıştı. Tayfalar yere basıp suyun dizkapaklarına gelen sığılığına kadar yürüyünce, Ali iyi şişirilmiş 5 numaralı voleybol topunu kuvvetli bir ayak vuruşuyla havaya dikti. Kendisi de suya atıldı. Topu ortalarına alan semt gençleri 'şef'lerinin iştirakiyle derhal oyuna başladılar. İki taraf olmuşlardı, topa tekme-yumruk girişmişlerdi. Koşuyorlar, zıplıyorlar, kaleci numaraları yaparak boylu boyunca suya uzanıyorlardı. Kısa zamanda denizin, plaj müşterileri için işaretlenmiş kısmı, kaldırılan kumlarla bir bataklık haline geldi. İyi yüzmeye bilenler derhal açıldılar, bilmeyenlerle çocuklarına banyo yaptıranlar denizi korsanlara bırakarak kumsala kaçtılar.

Burasını az zamanda düşmandan temizleyen çete, 'su topunu' kâfi görerek kumsala çıktılar. Açık soyunma yerlerinin önü tutuldu. Her şey reisin planı gereğince evvelden kararlaştırılmıştı. Necmi iki küçük kum tepeceğiyle hemen bir 'kale' meydana getirdi. Arkadaşlar buraya şiddetli şütler çekmeye başladılar. Gittikçe yükselen lodos, kumsalı zaten fırına döndürüyordu. Top oynayanların kaldırdıkları kumlar güneşlenenleri büsbütün nefes alamaz hale getirmişti.

Bu sırayı bekleyen Süleyman Efe, hemen idareye koşarak Direktör İhsan Bey'i buldu:

"Aman İhsan Beyim. Semtin gençleri plajı bastılar," diye 'müjde'yi verdi.

İhsan Bey her sabah kazır gibi perdahladığı pembe beyaz suratıyla 'otorite ve disiplin' meraklısı bir direktördü. Kaşlarını biraz çattı, telaşlanmamış görünmeye çalışarak:

"Kimler?" diye sordu.

"Ali Bey. Sarı Ahmet. Sayacı. Kereste. Kürt Manav. Bizim delikanlılar."

"Ne olmuş?"

"Duyduğum doğruysa, Recep Efendi'ye kızmışlar. Geçenlerde dert yandılar. Surat ediyormuş. Kahve parasını peşin istiyormuş. Eski kahveci pek aldırılmazdı. 'Bunlar yabancı değil. Semtin gençleri,' diye nasihat verdim. 'Ben babama bile haraç yerdirmem,' dedi. 'Ne demek!,' dedi. 'Bunlar duyduğuma göre plaja da bedava giriyorlarmış, ayıp,' dedi. Acemi olduğundan... Malum ya esnafılığı yeni. Fabrika işi belliyor."

"Sen gençlere iki laf söyle. Gürültüye meydan vermeyin. Halk rahatsız edilmemeli. Sen bunlara söz geçirirsin. Şimdi ne yapıyorlar?"

"Bilmez değilsin ya. Denizi bir miktar karıştırdılar, şimdi de kumsalda top oynuyorlar."

"Yok, işte bunu istemem. Kahveciye kızıp müşterilerimi rahatsız edemezler. Polis Rıza Efendi ile

iki jandarma lokantada yemek yiyor. Beni zabıtaya müracaat mecburiyetinde bırakırlarsa karışmam. Git söyle. Münasip bir lisanla anlat.”

“Baş üstüne. Anlatırım. İyi delikanlılardır ama biraz sularınca gitmeli.” İçini çekti. “Biz kaç senedir nasıl idare ediyoruz? Sızıltıya meydan vermeden, usulüyle.”

“Bunları bana söyleyeceğine arkadaşlarınıza söyleseydiniz.”

Süleyman Efe, boynunu büktü, kederli bir şeyler mırıldanarak yürüdü. Söylemesine hacet kalmadan top oyunu bırakılmıştı. Ortalık o kadar yanıyordu ki, gençler isteseler de bu işi daha fazla uzatamazlardı. Ali'nin bir işaretıyla, Kereste İsmail, Kürtoğlu'nu yanına çağırdı. İkisi beraber sandala gittiler. Kumsalda futbol maçı başlayınca halk tekrar denize dökülmüştü.

Sandala gidenler, kısa bir müddet orada meşgul olduktan sonra denize atlayıp geri döndüler ve sıgılığa ayağa kalktılar.

Feci namussuzluğu ilk defa orta yaşlı bir kadın fark etti ve:

“Hay Allah belanızı versin,” diyerek elleriyle yüzünü örttü.

Kereste İsmail'le Kürtoğlu daracık mayolarının önlerine, hiçbir rezilin kolayca göze alamayacağı hayasız bir edepsizlik yapmışlardı. Vaziyeti zerre kadar umurlamadan el ele yürüdüler.

Arkadaşları da gülüşerek arkalarına takılmışlar, dalgınları ayıltarak manzarayı görmeleri için gürültüye başlamışlardı.

Bir erkek korku ve hicapla:

“Bu ne rezalet!” dedi.

İki namussuz gözlerini yumarak güneşlenen grupların tam önlerinde durup bir münakaşa tutturarak kendilerini teşhir ediyorlar:

“Ulan andavallı gidemezsin.”

“Kim, ben mi? Buradan Ada'ya kadar mı gidemem?”

“Gidemezsin ya! 50 papele bahse girerim,” diye bağırıyorlardı.

Yürüyüşleri de duruşları da tuhaflaşmıştı. Dururken kollarını arkalarına bağlayıp iyice kasılıyorlar, yürürken belleri yeni yapıştırılmış da ufak bir hareketle kopup gövdeleri ikiye ayrılacakmış gibi ihtiyatla adım atıyorlardı.

Böylece, bütün kumsala dolaştıktan sonra, kahve ocağının önüne, alışveriş edilen, su içilen yere geldiler, sırtlarını büfenin duvarına dayayıp oturdular. Ellerini yana dayayıp, bacaklarını alabildiğine açtular, kızgın öğle güneşinde, gözlerini hazla yumdular.

Çete reisi Ali Özkanlı, tezgâha dayanıp bir kahve istemişti. Biraz kısılmış gözlerinin sabit bakışlarıyla kahveci Recep'i tetkik ediyordu.

Kahveci Recep Dokur, deminden beri plajda olup bitenlerin farkında bile değildi. Lodosla beraber öğle güneşi de bastırmış, büfenin beton tavanı ile camlarını kızdırarak içerisini nefes alınmaz hale getirmişti. Gömleğini inadına çıkarmıyor, vücuduna rahatsız rahatsız sarılan çamaşırı, kendisine ızdırap vermek istiyormuş gibi, sırtında taşıyordu. Akli fikri ağlaya ağlaya uyuyakalan bağlı oğlandıydı. Arada sırada gizlice uzanıyor, duvara iyice sokularak derttop olmuş Cengiz'e bakıyor, çocuğu bazen garip bir hayvan yavrusuna, bazen ipi boynundan çıkarılmış bir idam mahkûmu ölüsüne benzetiyordu. İpin iki katı, sıska vücudun altında kalmıştı. Recep bunların vereceği acıyı kendi derisinde bin kat fazlasıyla duyuyor, her bakışta şaşkın şaşkın yutkularak, “Başka çare yok ki. Başka çare var mı?” diyordu. “Annesi yarın hastahaneye gidecek. Oğlan bağlanmaya alışmazsa...” Sabahki

müdahaleler yüreğine müphem bir korku salmıştı. “Müşteriler rahatsız olurlarsa... Müşteriler dağılır. Belki plaj idaresi de bu işe razı gelmez.” Kendisini niçin anlamadıklarına, hatta anlamaya çalışmadıklarına şaşmıştı. İnsan öz çocuğunu durup dururken bağlar mı? Canavar olsa bunu hiç değilse alenen yapmaz. Bunu yapabilecek bir insanın, bir babanın mevcut olacağını sanıyorlar. Şu halde bunu keyif için yapmayı mümkün sayıyorlar. Böyle düşünürken kendisinin de başkalarını ne korkunç ithamlar altında bıraktığının farkına vardı.

Recep’in zihninden geçenler yüzünün manasını sık sık değiştirdiği için, onu dikkatle tetkik eden Ali Özkanlı, tamamiyle ters kanaatlere varmıştı. “Herif deli,” diyordu. “Böyleleri edepsiz olurlar. Tam dayak harcı namussuz. Şu surata bak. Ruhunun pisliği yüzüne vurmuş.”

Recep, yanındaki kızlara limonata ve sandviç ısmarlamak için tezgâha dayanmış bir delikanlının istediklerini yerine getirmek için dalgınlıktan kurtuldu. Sandviçleri vermişti. Limonataları bardaklara koyarken ellerinin titrediğini gördü. Acı acı gülümsedi.

Limonata bardağını alan kızlardan biri, ayağına bir şey dokunmuş gibi birden döndü, aşağıya bakar bakmaz boğuk bir feryat kopardı, bardağı ve sandviçi tezgâha adeta çarparak derhal uzaklaştı. Aynı yere bakan diğer kızlarla delikanlı da aynı şeyi yaptılar. Uzaklaşan delikanlının ensesi o kadar morarmıştı ki, Recep o dalgınlığı arasında bile meraka kapıldı, tezgâhtan uzanıp baktı. Güneşe karşı baygın baygın yayılmış iki edepsizin halini görünce neye uğradığını şaşırırdı. Bir şey söylemek, bir şey yapmak, bu pisliği derhal buradan def etmek icap ettiğini anlamıştı ama aklını başına devşiremiyor, bir söz bulup söyleyemiyordu. İmdat arar gibi Ali Özkanlı’nın yüzüne baktı. Ali Özkanlı, dişlerini gösterip sırtarak:

“Beğendin mi ahbap,” diye sordu. “Nasıl, ha? Bu heriflere eşek cinsi diyorum.”

Kereste İsmail başını arkaya çevirdi, kahveciye göz kırptı.

“Ne olmuş?” diye sordu. “Biz mi eşek cinsiyiz? Sen halt etmişsin Araboğlu. Sen şuradan bize iki kahve yap bakalım. Lakin para beklemeyeceksin. Ocaktan. Beleş olduğundan şekeri bol.”

Sayacı Necmi de söze karıştı:

“Pek bakma efendi, nazarın değer. Kahveler üç olacak, ben şekeri orta içerim.”

Kahveci Recep müthiş bir öfkeyle sonsuz bir iğrenme arasında şaşkın, bocalıyordu. Kendisini aynı zamanda pislikten kurtarmak ve bir şey ele geçirip müdafaa edebilmek için bir adım geri çekildi. Bay Ali Özkanlı’nın yüzüne gözlerini kısarak dimdik, perişan baktı. Ali hâlâ gülümsüyordu. Recep, nasıl olduğunu kendisi de bilmeden, bu düşman gülümsemeden şüphelendi. Sanki boynuna arkadan kalın bir ip atmışlar da bunu çekiyorlardı. Şüphesi bu kadar maddi bir hal alıvermişti. “Dükkânı batıracaklar. Büfeyi dağıtacaklar,” diye deminki öfkesi ve nefreti kadar müthiş bir korkuyla dudaklarını yaladı.

Bu esnada “Sarı Oğlan Ahmet” duvar dibinde uyuyan bağlı çocuğu ilk defa görüyormuş gibi:

“Durun arkadaşlar!” diye sahte bir hayretle bağırdı, “Bu da neyin nesi? Görülmemiş numara diye ben işte buna derim, baksanıza.”

“Ulan, çocuğu bağlamışlar.”

Kereste İsmail oturduğu yerden:

“Sokulmayın ısırır haa,” dedi, “azgın olmasa itoğluti bağlarlar mı?”

Sarı Oğlan, içinin içinden çocuğa acıdığı halde, Cengiz’i ayağı ile dürterek sordu:

“Yavrum. Seni kim bağladı?”

Çocuk sıçrayarak uyandı:

“Baba! Babacığım!” diye bağırdı.

Bay Ali Özkanlı:

“Vay canına!” diye asabi asabi güldü, “Konuşuyor yahu. İnsanın ‘insan yavrusu’ diyeceği geliyor.

Şunu havaya kaldır da millete göster, kim bağladı ise sebebini soralım.”

Sarı Oğlan, Cengiz’i kaldırmak için eğilince Recep boğuk bir sesle:

“Bırak! Bırak, dokunma!” dedi.

Çocuk çok korkmuştu. Sarı Oğlan’ın elinden sıyrılarak kaçmak istedi. İpin müsaade ettiği mesafeye kadar koşup orada tek bacağı üzerinde adeta asılı kaldı. Sarı Oğlan sanki daha uzağa kaçabilirmiş de buna mâni olmak istiyormuş gibi gerilmiş ipe çıplak ayağı ile bastı. Cengiz’i arkaüstü düşürdü.

Recep, oğlunun “Anneciğim,” diye haykırması üzerine aklını tamamiyle kaybetti:

“Ulan namussuzlar! Ulan alçaklar!” diye bağırarak büfeden dışarı atlamaya çalıştı. Başından beri vaziyeti çakmış, ne suretle olursa olsun karışmamaya karar vermiş bulunmasına rağmen, Ocakçı Kambur Felek patronun beline sarıldı:

“Uyma Recep Efendi. Başın belaya girecek!” diye yalvardı.

Ali Özkanlı zaten Recep’in yolunu kesmişti. Suratını kahvecinin suratına dört parmak yanaştırıp:

“Bize mi bu laf, zibidi?” diye sordu.

“Size orospu çocukları. Sizin sülaleniz namussuz. Ananızı, avradınızı.”

Ali Özkanlı küfürün tamamlanmasını beklemeden avucunu Recep’in yüzüne vurarak onu geri itti. Recep büfenin ortasına doğru sendeleyerek düştü, derhal kalkıp kendisini müdafaa için iki büklüm bir şeyler aradı. Ve eline geçirdiği siyah bir şeyi, arkasından içeri atlayan Ali Özkanlı’nın ağzına var kuvvetiyle vurdu.

Ali Özkanlı şaşırarak elini yüzüne götürdü, parmaklarında kan görünce:

“Vay pezevenk vay!” diye kükredi.

Recep’in eline geçen şey Carnegie’nin *Dost Kazanmak* isimli kitabıydı. Kahveci bununla bir kere daha vurmaya vakit bulamadan Ali Özkanlı’nın kuvvetli yumruğunu tam çenesine yedi, sırtüstü yere serildi.

Sarı Oğlan, Sayacı Necmi, Kürtoğlu ve Kereste İsmail de reislerinin arkasından içeri atlamışlar, camı, çerçeveyi, takımı, taklavatı evvelce kararlaştırdıkları gibi parçalamaya başlamışlardı.

Yumruğun şiddetiyle sersemlemiş olan Recep, Ali Özkanlı’nın kaburgasına vurduğu tekmeyle sıçrayıp oturduğu zaman, hücum edenlerden birisinin eline geçirdiği bir tuğla ile tezgâhtaki buz dolabını kırmaya çalıştığını gördü, bir kere:

“Yetiş Süleyman Efe! Yetişin kardeşler!” diye bağırabildi ve devam eden tekmelerle kendini kaybetti.

Plan gereğince kahvecinin işi bitirildikten sonra, çete sandala dönecek, yelkeni açıp savuşarak, davacı olan varsa ‘cürümüşhut’tan çıkmaya çalışacaktı. Ne çare ki evdeki pazarlık çarşuya uymadı. Polis hizmetiyle görevli jandarma eri “Naşit” meşhur pehlivanlardandı. O gün başka bir yerde jandarmalık eden bir diğer pehlivan arkadaşını plaj sefasına davet etmiş, “Çıplak karı seyredereziz,” demişti. Aynı zamanda semtteki nüfuzunu da göstermiş olacaktı. Büfedeki kavga, lokantadaki bedava yemeği yarıda bıraktığı gibi, “Bileğimizin kuvveti sayesinde ortalığı sindirdik,” diye anlattıklarına hiç uymamıştı. Buna fena halde kızan jandarma Naşit, Polis Rıza Efendi’nin: “Dur bakalım, nedir? Kim kabahatli?” demesine kulak asmadı. Kendisini göğüsleyerek savuşmaya kalkan şımarık oğlanları

güçlü kuvvetli arkadaşının da yardımıyla kısıkrak yakaladı. Daha ilk elleşmede jandarmaların acı kuvvetiyle şaka edilemeyeceğini anlayan gençler, Naşit'in, "Şart olsun kollarınızı, bacaklarınızı kırarım," sözünden büsbütün yıldılar. Karakola gitmek için zabitanın önüne uslu uslu düşmekten başka çare bulamadılar.

Jandarma eri Naşit:

"Ulan, siz bela mısınız? Burası neresi?" diye Sayacı Necmi'yi tartaklayınca, Necmi namus belası, "İtme oğlum işte gidiyoruz," demiş, bu söz pehlivan jandarmayı büsbütün kızdırmıştı. Oğlanların balıkçı kahvesinde bıraktıkları elbiseleri almalarına bile müsaade etmedi. "Beni başkasına benzetmeyin. Kaçan olursa zımbalarım," diye haykırarak çeteyi önüne kattı. Yalnız bir aralık, Ali Özkanlı, Polis Rıza Efendi'nin kulağına bir şeyler söyleyebildi. Rıza Efendi de arabacılarından birini Ali'nin eniştesine, Belediye Meclisi Âzâsı ve partinin semt ocak başkanı Hayrettin Bey'e koşturdu.

Jandarma eri Naşit, Kereste İsmail ile Kürtoğlu'nun mayolarındaki edepsizliği ancak karakolda fark etmişti. Gözlerini kan bürüyerek:

"Ulan namussuzlar, bu da ne?" diye bağırdı.

Kereste İsmail yılışarak,

"Korkma aslanım," diye şakalaşmak isteyince dehşetli pehlivan şamarını suratına yedi.

"Düzeltil ulan kendini itoğluit."

"Ne vuruyorsun be, mayosunun içinden irice bir torba çıkardı, Kürtoğlu'na da dönüp, "çıkarsana ulan, aval aval ne bakıyorsun."

Naşit'in bu hayasızlık karşısında dili tutulmuştu. Polisler, jandarma arkadaşları, mayolu sanıklar gülerken:

"Bunlarda ırz, namus denilen şey yok. Bunlar namussuzun görülmemişleri," diye söyleniyordu.

Torbaları komiserin masası üzerine koydu.

"Ayıptır. Ne lüzumu var?" diye araya girmek isteyenleri,

"Geri durun, bunlar mahkemeye kadar gidecek. Siz aile sahibi değil misiniz?" diye azarladı.

Doktor Nihat Bey, "Karakolda ve mahkemede belki faydası olur," diye Recep'in yüzündeki kanları tamamiyle silip temizlememişti. Recep Dokur, komiserin yemekten gelmesini beklerken, eline tutuşturulan pamukla patlamış dudağını kapatarak karmakarışık şeyler düşünüyordu:

Buz dolabı kırıldıysa mahvolmuştu. İstese de ödeyemez. Gücü yetmez. Öteki zararlar da 300 – 400 lira tutar. Bütün kazancı. Umduğu kazanç.

Kan sızan dudağı sanki gittikçe şişiyor, sırtından ürpermeler geçiyordu. Nefes aldıkça sağ kaburgaları hafif hafif sızlamaktaydı.

Kendi kendine, "Bizden ne istediler bunlar?" diye mırıldandı. "Bize neden çelme taktılar?"

Böyle bir taarruza uğrayacağını aklına bile getirmediğinden plaj idaresiyle yaptığı mukavelede buna dair hiçbir kayıt yoktu. Mevsim sonu büfeyi olduğu gibi teslim mecburdu. "Artık belimi doğrultamam," diye korkuyla etrafına baktı. "Artık bitti."

Hiç kimse de imdadına yetişmemişti, arkadaşlardan hiç kimse. Halbuki bu dünya, "Bugün banaysa, yarın sana dünyası." Durup dururken insana saldırmak eğer bir yerde âdet olursa bundan kurtulmak kabil değildir ki. Sonra bütün plajın bunda zararı var. Sade plajın değil, müşterilerin; haydi müşterileri bir yana bırak, bütün esnaf zararda. Arabacılar, kapıdaki meyvacılar, kuru yemişçiler, bir kısım şoförler. İçeride bütün müstahdemîn bugün zarar görmüştür. Öyleyse, hiç kimse neden üzerine

alınmadı? Beş tane çıplak oğlandan yirmi, otuz erkek korkar mı?

Gömleğinde gittikçe koyulaşan kan lekelerine, daha sık nefes aldığı için lekeleri kaldırıp indiren sıksa göğsüne, bunlar bir başkasına aitmişler gibi hayretle baktı. Tekrar, “Benden ne istediler?” diye sordu. Dışarıda güneş asfaltı cayır cayır yakıyor. Bahçelerdeki ağaçlar bitkin, renksiz.

Tam bu sırada köşeden, yüzlerini mendille sarmış iki çocuk çıktı. Öndeki ellerini havaya kaldırmış. Arkadaki tabancasını bunun bel kemiğine dayamış. 8-10 yaşında iki çocuk. Sinemada gördüklerini taklit ediyorlar. Öndeki birden dönüp yumruk vurur gibi yaptı. Arkadaki tabancayı düşürerek yere yıkıldı. Bu sefer silah berikinin elinde. Bu böylece akşama kadar durmadan sürüp gidecek. Akşama kadar bu semtin sokaklarında, bu şehirde, bu memlekette binlerce, yüzbinlerce çocuk her dakika başında birbirlerini öldürerek kovboy – gangster oyunu oynayıp duruyorlar. Şakacıktan da olsa bir günde, bir memlekette, birkaç milyon ölme ve öldürme özentisi...

Birdenbire, “Benden ne istiyorlar?” sorununun cevabını buldu. Bunlar da akılları bebek kalmış, zavallı çocuklardı. Bunlar da kendilerince oyun oynuyorlardı. Diliyle dudaklarını yalamak istedi, acı duyarak inledi. Avuçları yanmaya başlamıştı. Karısını ve oğlunu hatırladı. Dokumacı Nuri Usta, Cengiz’in tabancayla oynamasını yasak etmişti. “Bize it değil, namuslu adam lazım,” diyordu. Karısının da avuçları hep böyle yanar. Yarın sanatoryuma yatacak, “Olup bitenleri duymamalı. Üzülür boş yere.”

Ceplerini baştan savma yoklayarak sigara aradı. Bulamayınca vazgeçti. Karakol ağır bir şey kokuyordu. Biraz dikkat edince bu kokunun genzinde pıhtılaşmış kandan ileri geldiğini anladı. “Oyun, evet,” dedi, “oyun diye yaptılar.” Merhamet duymak üzere olduğunu fark edince, deli bir öfke, boyun damarlarını şişirerek beynine çıktı: “Sulh olursam namussuzum,” dedi, “sulh olmak yok. Zararımı tazmin de etseler sonuna kadar uğraşacağım.” Boğazındaki tıkanıklığın kendisini durup dururken ağlatacağından korktu. Kaburgalarını sızlatarak derin derin soludu. “Zararımı da tazmin etseler, olmaz,” dedi.

Hayrettin Bey, kendisine haber getiren arabacıyla yola çıkmış, evine uğrayıp komiseri, sonra plajdan geçerek Direktör İhsan Bey’i almıştı.

Komiser orta boylu, şişmanca bir adamdı. Uzun müddet yüksek makamlarda muhafızlık ettiği için ellerini göğsüne kavuşturmaya alışmıştı. Birisi, “Komiser Bey geliyor. Ayağa kalk,” diye ihtar ettiği için hemen kalkıp iskemleye dayanarak duran Recep’in yüzüne kanıksamış gözlerle baktı:

“Bunun suratını neden yıkamadınız?” diye sordu.

Bu esnada Hayrettin Bey, “Geçmiş olsun delikanlı,” diyerek yanına yaklaşmıştı. Çenesini tutup yüzünü ışığa çevirdi:

“Hiçbir şeyciği yok,” dedi. Hafif bir sıyrıntı. Herhalde cam kesiğidir, değil mi arkadaş?”

Komiser Bey, Recep’in yerine cevap verdi:

“Şimdi anlarız. Hele makama girelim.”

‘Makam’a girip kapıyı örttüler. Bir müddet sonra Polis Rıza Efendi, onun arkasından da jandarma eri Naşit içeri alındı. Nihayet sıra Recep’e gelince jandarma Naşit: “Erkeksen barışmazsın,” diye öğüt vererek davacıyı komiserin huzuruna soktu.

“Gel bakalım, senin adın Recep mi? Nasıl oldu bu iş? Neden oldu?”

Bunu soran Komiser Bey tombul eline yaraşmayan sinirli bir hareketle cetveli oynatıyor, yüzüne bakmak istemediğini de gözlerini mütemadiyen kırıştırmasıyla meydana koyuyordu. İhsan Bey de

sarı bıyıklarını çekiştirerek başını başka tarafa döndürmüştü. Yalnız Hayrettin Bey kendisini dikkatle tetkik ediyor, fena bir şey görmüş gibi dudaklarını büzüyordu. Recep gittikçe kuvvetten düştüğünü hissetti. Sırtındaki ürpermeler daha sıklaşmış, harareti artmıştı. Nefes aldıkça sağ tarafı daha fazla ağrıyordu. Yarı yerde takatten düşeceğini, hakkını arayamayacağını, öcünü bu hergelelerden alamayacağını zannederek fena halde telaşlandı, acele acele konuşmak istedi:

“Bunlar gangsterliğe özeniyorlar. Filmlerde gördüklerini yapmak istiyorlar. Plaja biletsiz girerler. ‘Haraç alıyoruz,’ diye öğünürler.”

Hayrettin Bey gülümseyerek sözünü kesti:

“Sen plajı ne yapacaksın, arkadaş, plajın avukatı mısın? Bak İhsan Bey burada. Bir şikâyeti varsa o söyler. Sen kendi işine bak.”

“Benden de haraç almak istediler. Bedava kahve istediler.”

“Ne zaman?”

Recep vaziyetin garabetini nasılsa anladı. Kendisini komiserin yerine, bu yeşil suratlı, küçük mavi gözlü, pis gülümlü adam ne demeye sorguya çekiyordu? Komisere bakarak sustu. Masanın kenarını tutmasa düşecekti. Komiser de Hayrettin Bey’in yerli yersiz, şımarık müdahalelerinden eskiden beri usanmıştı. Semtin asayişini bozan bu birkaç serseriye bu herifin tutup şımarttığını da biliyordu. Ayrıca ‘Halk Plajı’nın bu kabil münasebetsizliklere karşı himaye edileceğine dair asıl mal sahibine söz vermişti. “Şimdi Belediye Encümeni Âzâsı mıdır, ne karın ağrısıdır, bu Hayrettin Bey’in kendisine ‘Turşu’ dedirmemesine, ağız tadıyla tahkikat yapturmamasına içerlese haksız mı?” Yolda gelirken vaziyetin eskisine benzemediğini, artık muhalif gazetelerin diline düşmenin iyi olmayacağını da münasip lisanla hatırlatamsa canı yanmaz. Mamafih gene de Hayrettin Bey’i susturmaktansa öfkesini Recep’ten almayı münasip görerek:

“Çek elini masadan,” diye çıkıştı, “şöyle geri dur. Burnuma mı gireceksin? Sana sual soruyorlar. Cevap versene.”

Recep elini hemen çekti. Bir an ileri geri sallandı. Büyük bir gayretle ayakta kalarak:

“Bir, iki hafta oluyor,” dedi, “birisi benden parasız kahve istedi.”

“Zabıtaya haber verdin mi?”

“Hayır.”

“İşte senin kabahatin burada. Kimdi bu bedava kahve isteyen?”

“‘Sarı Oğlan’” diyorlar. Adını bilmiyorum.”

Hayrettin Bey rahatça gülümseyerek, komisere:

“Ahmet,” dedi, “şu serseri. İnsan kusuruna bakar mı birader? Baktı ki ileri gidiyor, ağzına bir tokat çarparsın. Bunu istemedin, İhsan Bey’e söyle. İhsan Bey önünü alır. Peki, senden bedava kahve istedi. İki hafta evvel. Onun bugünkü işle alakası?”

“Arkadaşlar söylediler. ‘Bunlar burada haraç yemeye alışmışlar. Vermezsen hakkında hayırlı olmaz,’ dediler.”

“Şimdi bak ne dedin? ‘Bunlar,’ dedin. Bunların içinde benim kayınbiraderim de var. Benim kayınbiraderim Ali, hamdolsun zengindir. Günde beş lira kahve parası verir. Hem de kendi nefesine değil. İte, köpeğe kahve ısmarlar. O da gelip beleştten kahve istedi mi?”

“Hayır, Ali Bey istemedi ama, Ali Bey onların reisi gibiymiş. Zaten Ali Bey cesaret vermese onlar bir şey yapamazlarmış. Ben kahveyi Sarı Oğlan’a vermeyince, bunun intikamını almak için bugün

bana saldırdılar.”

“Yani şu iş evvelden tasarlanmış mı demek istiyorsun?”

“Evet.”

“Yanılıyorsun arkadaş, böyle bir şey olsa benim haberim olurdu.”

Recep bu gidişle hakkını alamayacağından şüphelenerek zaten ümitsiz bir öfkeye kapılmaktaydı. Hayrettin Bey’in son sözü söylerken sesine verdiği kibirli eda öfkesini büsbütün arttırdı:

“Şu halde bu haydut çetesinin asıl reisi sizsiniz,” dedi.

Komiser, başını hızla kaldırdığı halde, Hayrettin Bey hakareti duymazdan geldi. Kendini böyle haddini bilmez ayaktakımlarının hakarete yeltenişlerinin yetişemeyeceği kadar yüksekte görüyordu. Recep’in, oğlanları kurtarmak için kendisine bir de sebep verdiği memnun oldu. Gülümseyerek:

“Kafanı neden yardıkları şimdi anlaşıldı,” dedi, “sende bu dil varken daha çok dayak yersin. Biz plaja uğradık, Komiser Bey tahkikat yaptı. Mesele malum. Sen şimdi uzatma da söyle, davacı mısın, davacıysan kimden davacısın?”

“Davacıyım. Beni Ali Bey dövdü. Dükkânı da ötekiler mahvettiler.”

Komiser Bey zile bastı, gelen polise Ali’yi getirmelerini söyledi.

Ali Özkanlı’nın sırtında hâlâ mayodan başka bir şey yoktu. Bu da kendisini artık rahatsız etmeye başlamıştı. Komiser:

“Bak senden davacıymış,” dedi, “dövmüşsün.”

“O da bana vurdu. Evvela o vurdu. Baksanıza ağzımı kanattı.”

“Neyle vurdu?”

“Galiba kitapla vurdu. Siyah ciltli bir kitapla.”

Komiser meslek hayatında her çeşitten darp ve cerh aleti görmüştü ama kitapla adam yaralandığına ne rastlamıştı, ne de böyle bir şeyi birinden duymuştu. Hayretle Recep’e sordu:

“Doğru mu? Kitapla mı vurdun? Nasıl kitap bu?”

Recep’in ümitsizliği gittikçe artıyor, bütün öfkesi bir çeşit kesikliğe, yorgunluğa, her şeyi değersiz görmeye doğru kayıyordu.

“Evet,” dedi, “Carnegie’nin *Dost Kazanmak* adlı kitabı. Bana taarruz edince elime o geçmiş.”

“O herif dost kazanmanın usulünü böyle mi gösteriyor? Kitabı kafasına mı vuracağız? Allah beterinden saklasın.”

İş gittikçe fecaatini kaybediyor, müdafaaya değmez bir hal alıyordu. Ali Özkanlı:

“Kavgaya sebep, bu bize ana avrat küfretti,” dedi, “bu bir çocuk bulup oraya bağlamış. Millet, ‘Bırak günahdır,’ demiş; bu ‘Çekilin oradan,’ diye kafa tutmuş. Baktık ki bağlı bir çocuk.”

Recep’in başı dönmeye başlamıştı. Ali, bir yaklaşım uzaklaşıyor, ortalık kararır açılıyordu. Boğuk bir sesle:

“Başım dönüyor,” dedi, “müsaade edin de biraz oturayım.”

Komiser bir an şaşırarak baktı. Sonra yüzünü beğenmemiş olacak ki, ‘Allah belanızı versin’ manasına başını sallayarak duvar dibindeki iskemleye oturmasını söyledi. Recep oturunca:

“Bak, evvela sen küfretmişsin,” dedi.

“Çocuğuma eziyet etmeye kalktılar. Kavgaya çıkarmak istiyorlardı. Cengiz’i yere düşürdüler.”

“Cengiz kim?”

Recep üst üste yutkunarak ağlama nöbetine karşı gelmeye çalışıyordu. Onun yerine Ali cevap

verdi:

“Herhalde bağıladığı çocuktur. Belki de kendi çocuğu.”

“Elbette kendi çocuğum. Ben onu yaramazlık yaptığı için bağlamadım. Denizde boğulmasın diye bağladım. Annesi yarın sanatoryuma yatacak. Annesi verem. Başka kimsemiz yok. Ben çalışmaya mecburum.” Sesi yavaş yavaş yumuşuyor, şikâyet eder gibi değil, sayıklar gibi konuşuyordu. “Siz oyun oynuyorsunuz Ali Bey, biz ekmek parasıyla boğuşuyoruz.”

“Öyleyse sen de haddini bil.”

“Halbuki siz ne haddinizi biliyorsunuz, ne de şerefinizi. Benim gibi bir fakire çatmaktan, benim dükkânımı dağıtmaktan ne çıkar? Yiğitseniz banka soyun, kumarhane basın. Sinemada özendiğiniz herifler böyle yapar. Neden yukarıdaki plaja musallat olmuyorsunuz? Çünkü onun sahipleri dişli. Kodaman.”

Hayrettin Bey gene sözünü kesti:

“Bunlar ne biçim laflar?” dedi. Bu lafların ucu nereye gidiyor komiser? Yok bunlar banka soymalıymışlar. Yok kodamanlara saldırmalıymışlar. Ben bu sözleri hiç beğenmedim. Zaten elinden kitap, gazete düşmüyor. Böyleleri okuduklarını hazmedemediğinden halt bırakmaz karıştırırlar.” Recep’e uzun uzun baktı. “Canın yanmış da deli dolu söylenmene aldırılmıyorum,” dedi, “duymamış oluyorum. Yoksa ben sana yapacağımı bilirdim.” Komisere döndü: “Geçenlerde bir gün plaja uğradım, baktım kucağında bir tomar gazeteyle bir herif. ‘Nedir?’ dedim. Süleyman Efe gülererek, ‘Bizim yeni kahveci,’ demez mi. Öyleyse yeni kahvecimiz pehlivan tefrikalarına meraklı. Vakti olmadığından biriktirip biriktirip okuyor. Sen olsan böyle düşünmez misin? Meğer hep siyaset okumuş, başını kitaplardan kaldırmazmış. ‘Pek akıllı bir kahveci ama bakalım sonu ne olur?’ dedim. Canım sıkıldı. Başı kalabalık olmasa iki nasihat verecektim. ‘Bre yavrum, senin gazete, kitap neyine? Sen bir garip çingenesin. Kahveye at karbonatı, bas kırmızı boyayı çaya. Topla çeyrekleri.’”

Komiser, şaklabanlığı kâfi görerek Recep’e sordu:

“şahidin var mı?”

“Bütün arkadaşlar şahit. Süleyman Efe, Davut Baba, Ocakçı Demir, Garson Sadık, hepsi.”

“Peki, demek davadan vazgeçmiyorsun? şu halde şahitleri dinler, zabıt varakasını tanzim ederek sizi mahkemeye yollarız. Bir de tabip raporu ister.” Ali’ye döndü, “Sen de davacısın tabii,” dedi.

Hayrettin Bey atıldı:

“Elbette. Biz de davacıyız. Bizim de sövdüğüne, vurduğuna şahitlerimiz var. Zaten kendisi de itiraf etti ya. Kitapla vurmuş.”

Komiser can sıkıntısıyla başını çevirince jandarma Naşit’in masaya bıraktığı torbaları gördü:

“Bunlar da ne? Bunlar nereden çıktı?” diye kendi kendine sordu.

Ali Özkanlı, gülmemek için başını çevirmışti. O zamana kadar olup bitenlerle hiç alâkadar olmamış bulunan plaj direktörü İhsan Bey, biraz eğilerek yavaş sesle:

“Gelirken bahsetmiştim,” dedi, “işte rezaletlerin maddi delilleri. Bütün aileler şikâyetçi. Gençlerin biraz taşkın olmalarını anlarım. Fakat terbiyesizlikleri mazur görülemez.”

“Vay canına. Hususi olarak imal etmişler demek. Tü Allah belanızı versin.” Dışarıya seslendi: “Hey, kim var orda? Bana bakın.”

Polis Rıza Efendi göründü:

“Buyur beyim.”

“Bunlar ne, bunlar? Bunları kimin üstünden çıkardınız?”

“Benim haberim yok, jandarma Naşit Efendi.”

“Çağır şunu. Çağır gelsin.”

Jandarma Naşit içeri girdi. Topuklarını vurup selam verdi. Komiserin sualine karşı gördüklerini anlattı:

“Düpedüz namussuzluk,” dedi, “bunlar insanın başını derde sokarlar. Adam durup dururken katil olur.”

“Getir bana şu itleri. Ahmet’le Kürt mü dedindi? Getir ikisini de.”

Ayağa kalkmıştı. Torbalardan birini elinde cop gibi sallıyordu. Hayrettin Bey Ali’ye dargın dargın, Direktör İhsan Bey’e mahcup mahcup baktı. Bütün kabahat Recep’te imiş gibi en sonra dönüp tehditkâr bir kaş çatışla başını salladı. Recep artık olup bitenlerin pek farkında değildi. Kaburgalarının sızısı büsbütün artmış, ateş ve titremeye üzerine bir dalgınlık gelmişti.

Komiser içeri giren mayolu oğlanları bir müddet sabit bakışlarla göz hapsinde tuttu, sonra Kereste İsmail’e yaklaşarak elindekini gözüne sokarcasına uzattı:

“Bu nedir bu? Sana soruyorum, itoğlu, bu nedir?” diye bağırdı. Kereste başını eğerek cevap vermeyince birdenbire sahiden öfkelenildi: “Cevap ver namussuz! Sana diyorum. Cevap versene.”

Kereste gene ses çıkarmayınca, içi sıkıca doldurulmuş torbayı yukarıdan aşağıya suratına vurdu.

Kereste İsmail, Hayrettin Bey Abi’nin kendilerini fazla dövdürmeyeceğine emin olduğundan, başını kaldırdı:

“Ne vuruyorsun?” dedi. “Bir suçum varsa mahkemeye ver. Vurmaya hakkın yok.”

Bu sözler Komiser Bey’i adeta kudurttu. İşin kötüye gideceğini anlayan Hayrettin Bey, derhal araya girdi:

“Döver elbet. Bugüne bugün abiniz değil mi?” dedi. “Bir de karşılık mı veriyorsun rezil? Mahkeme ne demek bakayım? Sen mahkemeyi nereden öğrendin?”

Komiser çaresizlik içinde durup dinlemişti. Hayrettin Bey’in kendisinden taraf olduğunu anlayınca öfkesi biraz hafifledi. Torbayı Kereste İsmail’in ağzına iki kere vurdu:

“Bir daha böyle rezillik görürsem, kemiklerinizi kırarım hergeleler, defolun!” dedi.

Recep’in gösterdiği şahitler gelmişti. Hiçbirisi Ali Bey’in vurduğunu gözüyle görmemiş.

Onlar ifade verirken Recep’in ağır hastalık nöbeti halindeki dalgınlığı gittikçe artıyordu.

“Kavganın neden çıktığını bilmem. Ali Bey’in vurduğunu gözümle görmedim. Haraç istemek meselesinden haberim yok.”

Hele Ocakçı Kambur Demir’in ağlayan, korkak ifadesi Recep’i büsbütün yıktı. Biçare göz göre göre yalan söylüyordu. Biraz ince, hadım sesiyle adeta yalvarıyordu.

Recep, sıra halinde duran şahitlerine, “Yetişin kardeşler!” diye imdat istediği bu biçare adamlara, yüreği sızlayarak bir müddet baktı. Kendi işinde, kendi dükkânında çalışmak demek, bunların arasına yerleşmek, bunlarla haşır neşir olmak demektir. Plajda dükkânının dağıtılması ihtimalini düşündüğünden beri ikinci defa aynı şiddetle korktu.

Birdenbire bir başka vak’ayı hatırladı. Dokuma fabrikasına Ayvansaray’ın kopuklarından birkaçı dadanmıştı. Kadınlara, kızlara sataşıyorlarmış. Bir akşam Nuri Usta işçi delikanlılardan münasip miktarının kulağını büküvermiş. Kopuklara fabrika önünde bir meydan dayağı çekildi ki! Gene böyle karakola gitmişlerdi. Gene böyle şahit lazım olmuştu. Gene böyle kopuklardan birinin dayısı mı,

eniştesi mi, birisi komiserin yanında oturuyordu. Gene böyle. Ama şahitler hiç korkmadılar. Nazlı Abla başta. Nazlı Abla korkar mı? Nazlı Abla hiçbir şeyden korkmaz. Bir Nazlı Abla şunların topuna bedel...

Recep elini yüzüne götürdü. Gözlerinden yaşlar akıyordu. Farkına varmadan ağlıyor. Sessiz, sedasız. Öylece. Kederli bir insan, yenilmiş bir erkek gibi. Utanmaya lüzum görmeden.

Şahit bulunmadığını, davadan bir şey çıkmayacağını üst üste tekrarlayarak, zararın bir kısmına iştiraki de vaat edip Recep'i sulha kolayca yanaştırdılar.

Plaja döndükleri vakit, Doktor Nihat Bey Recep'in halini beğenmedi. Dikkatli bir muayene kaburga kemiklerinden ikisinin kırıldığını meydana çıkardı. Bir taraftan yaralıyı kamyonetle Numune Hastahanesi'ne doğru yola çıkarırken Garson Sadık'ı da eve yolladılar. Gidip Cengiz'in annesini buraya getirecekti. Başka kimseleri olmadığı için kadın büfeye oturacak. Sanatoryum sonraki iş. Bugünün en mühim meselesi: Zararı mümkün mertebe azaltmak, hiç değilse borcu kurtarmak.

Gece, lodos düşmüş, ölü denizin üzerine kıpkırmızı, testekerlek bir ay doğmuştu. Ay, sanki yuvarlak bir potaydı da bu potadan karanlık sulara erimiş demir akıyordu.

Halk Plajı'nın kumsalında Recep Dokur'un dağıtılmış büfesi, denizin karaya attığı yanmış bir gemi leşine benzemişti. Bunaltıcı havada lodoslardan sonra duyulan o pis, o ümitsiz leş kokusu vardı.

Bu gece de 14 numaralı lüks kabineye kapanan Maliye Tahsil Şubesi eski müdürlerinden Davut Bey, kahve ocağı işine Lazoğlu'nu karıştırmamasına karşılık Süleyman Efe'nin ısmarladığı boyalı ispirtoyu bitirmek üzereydi. Yutacağı afyonu iki parmağı arasında eze eze yumuşatmaya çalışırken, "Resmen orospu ne demek?" diye gülümsüyordu.

Diğer bir lükste Süleyman Efe bozuk paralarını, Şükran Abla'dan gizli, hesaplamakla meşguldü. Plajı fuzuli masrafa sokmamak, bir de karıyı şüphelendirmemek için elektriği yakmamıştı. İskemlenin arkalığına yapıştırdığı küçük bir mum parçasının titrek ışığı, terden parıl parıl, keyifli pezevenk yüzünü ve kirli şiltenin üzerine cins cins ayırıp kuleler halinde sıraladığı bozuk paraları aydınlatıyor.

Şükran Abla, karakoldan ucuz kurtulmanın keyfiyle kafayı çekip kapıya dayanan manav çırağı Kürtoğlu'nu gizlice içeri almış, 1 numaralı lükse atmıştı. Âdetten kesileli seneler olduğu halde erkeğe bir türlü doyamamış yaşlı kadınların kudurmuş, kısır ihtirasiyle zangır zangır titrerken oğlan kendi kendine düşünüyor, "Karı bu gece tavlı. On papelden aşağıya idare etmez. Beş verirse, şart olsun, bela hazır," diye kaşlarını çatıyordu.

Aşçıbaşı ile parlak yamağı, gündüzki kavganın karışıklığında ambardan çıkarıp bir kenara sakladıkları kapalı zeytinyağı tenekesini kimseye çaktırmadan dışarıya nasıl çıkaracaklarını fısıl fısıl müzareke etmekteydiler.

Ocakçı Kambur Demir'i uyku tutmamıştı. Karakoldaki ifadesinden fena halde utanıyor, neden, niçin korktuğuna şimdi bile hiçbir mana veremeyerek sağa sola dönüyordu. Üçüncü defa kalkıp oturdu. Bir sigara yaktı. Bu gece inadına hava yoktu. Bu boğucu gece inadına...

Ve lüks kabinelerden birisine yatırılmış olan küçük Cengiz, korkunç bir rüyanın yapışkan terlerine batmış titriyor, "Çöz beni babacığım. Beni çöz!" diye yalvarıyordu.